

ROMÂNIA
Județul Timiș
Comuna Moșnița Nouă
Consiliul local

HOTĂRÂRE NR. 280

DIN 25.08.2022

privind aprobarea “ Strategiei de dezvoltare a Comunei Moșnița Nouă, județul Timis“
2022-2027

Consiliul Local al Comunei Moșnița Nouă:

Având în vedere Raportul de specialitate nr. 57918/30.06.2022 întocmit de Compartimentul Achiziții Publice, prin inspector achiziții – Alina Moza.

Având în vedere Referatul de aprobare al d-nului primar Florin Octavian Bucur cu număr 57919/30.06.2022.

Având în vedere dispozițiile art. 7 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, modificată și completată și dispozițiile HG nr. 246/2006 pentru aprobarea Strategiei naționale privind accelerarea dezvoltării serviciilor comunitare de utilități publice.

În temeiul prevederilor art. 129 alin. 2 lit. b, alin. 4 lit. e, art. 139 alin. 1, art. 196 alin. 1 lit. a din OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ.

HOTĂRĂȘTE

Art. 1. Se aproba “ Strategia de dezvoltare a Comunei Moșnița Nouă, județul Timis“ 2022-2027, conform **Anexei** care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. Primarul va duce la îndeplinire prezenta hotărâre prin aparatul de specialitate.

Art. 3. Prezenta se comunică:

- Instituției Prefectului Județului Timiș
- Primarului Comunei Moșnița Nouă
- Compartimentul Achiziții Publice
- Compartimentului Financiar Contabil
- Președinților comisiilor de specialitate ale consiliului local
- Câte un exemplar se afișează la avizier și pe site-ul Primăriei Moșnița Nouă

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ,
Alex Pompiliu SILĂȘI

Contrasemnează
Secretar General U.A.T,
Monika SZABO

PRIMĂRIA COMUNEI MOȘNIȚA NOUĂ

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE A
COMUNEI MOȘNIȚA NOUĂ,
JUDEȚUL TIMIȘ**

2022-2027

Beneficiar:
PRIMĂRIA COMUNEI MOȘNIȚA NOUĂ,
JUDEȚUL TIMIȘ

ELABORAT DE:
SC ERA TOTAL CONSULTING SIBIU
-OCTOMBRIE 2021-

Foto: Clădire Primărie Moșnița Nouă

CUVÂNT ÎNAINTE:

Elaborarea unei strategii de dezvoltare locală pentru o comunitate este ca planificarea unei călătorii lungi în care apar o serie de evenimente. Înainte de a pleca la drum trebuie să știm pe unde mergem, ce resurse avem, pe cine luăm cu noi în călătorie și care este perioada de timp în care trebuie să ne încadrăm pentru a ajunge la destinația finală.

Strategia este un instrument la îndemâna noastră, a autorităților locale, care își propune îmbunătățirea continuă a calității vieții locuitorilor din comuna noastră, creșterea bunăstării atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele viitoare. În acest scop trebuie promovată o economie dinamică și competitivă, care să asigure locuri de muncă, un înalt nivel de educație, ocrotirea sănătății, coeziunea socială și protecția mediului, într-o lume sigură, ce respectă diversitatea culturală.

În acest context, poate mai mult ca niciodată, se impune necesitatea existenței unei viziuni strategice pe termen lung, care să traseze direcțiile de dezvoltare a localității, cuprinse într-un document coerent, exprimând o abordare integrată a problemelor cu care se confruntă comunitatea și prezentând aspirațiile de dezvoltare ale acesteia, bazate pe potențialul local existent.

Obiectivul general al strategiei comunei Moșnița Nouă îl reprezintă dezvoltarea echilibrată și armonioasă a localității prin crearea și prin susținerea unui mediu economico-social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică continuă și calitatea vieții cetățenilor comunei.

Valorificarea acestor noi oportunități cere însă alocarea unor resurse semnificative din partea actorilor locali, atât la nivelul capacității administrative necesare pentru accesarea, implementarea și monitorizarea adecvată a acestor fonduri, cât și de ordin financiar, de furnizare a co-finanțării obligatorii.

În consecință, este necesară o prioritizare clară a inițiativelor de dezvoltare, fundamentată pe o analiză riguroasă a situației locale specifice, astfel încât să fie maximizat impactul socio-economic al acestor investiții, în contextul resurselor inevitabil limitate disponibile pentru mobilizare în orizontul de timp 2021-2027.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele cu care se confruntă o comunitate și pentru a valorifica oportunitățile de orice fel, reprezintă, astfel, o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase, sănătoase și durabile pentru comunitatea locală respectivă.

Primar,

Bucur Florin Octavian

CUPRINS:

INTRODUCERE.....	pag.6
-------------------------	--------------

PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ.....	pag.8
---	--------------

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european	
a. Strategia Europa	
2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național	
a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2020-2030	
b. Planul Național de Dezvoltare	
c. Strategia de Dezvoltare Rurală a României.....	pag.14
d. Programul Național de Dezvoltare Rurală	
e. Programul Național de Relansare și Reziliență 2021.....	pag.21
f. Programul Național Anghel Saligny.....	pag.23
g. Cadrul Strategic Regional de Referință	
3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și/sau județean	pag.24
4. Programe de Finanțare din ciclul de finanțare anterior	
5. Autoritatea de Management pentru Programele Operaționale Regionale– ADR Vest.....	pag.45

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT.....	pag.49
--	---------------

1. Prezentare generală a UAT. Localizare.....	pag.49
2.2.Clima.....	pag.50
2.3.Relieful	pag.51
2.4.Hidrografia	
2.5. Solurile	
2.6. Flora și fauna	
2.7. Istoricul comunei	
2.8. Populația	
2.9.Infrastructura de drumuri.....	pag.58
2.10.Infrastructura de utilități.....	pag.60
2.11.Infrastructura de sănătate.....	pag.64
2.12.Economia comunei	
2.13.Învățământ și cultură	pag.69
2.14. Cultele	
2.15. Fondul locativ.....	pag.74
2.16. Fondul agricol.....	pag.74
2.17. Monumente istorice.....	pag.76

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT.....pag.80

1. Delimitare conceptuală
2. Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități și Riscuri.....pag.81
3. Domenii de analiză
4. Principii prioritare de analiză in vederea dezvoltării durabile

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ.....pag.93

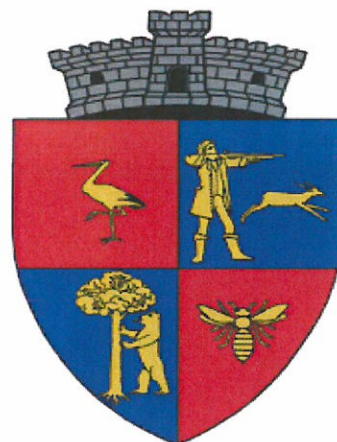
1. Viziune
2. Principii
3. Valori
4. Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă
5. Procesele de bază principale
6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă
7. Obiectivele specifice
8. Proiecte derulate în cadrul strategic anterior 2016-2020.....pag.102
9. Direcții prioritare de acțiune Pentru Perioada 2021- 2027.....pag.105
10. Planul Strategic de Dezvoltare Durabilă la nivelul comunei Moșnița Nouă pentru perioada 2021-2027. Proiecte propuse.....pag.108
11. Contextul strategic analizatpag.112

PARTEA A V-A: CONCLUZII.....pag.115

BIBLIOGRAFIE.....pag.117

INTRODUCERE:

Strategia de Dezvoltare Locală este un document strategic, care prezintă prioritățile de dezvoltare ale comunei Moșnița Nouă, județul Timiș, în materie de dezvoltare durabilă, competitivitate, coeziune socială și răspunde provocărilor specifice perioadei 2021-2027. Strategia de Dezvoltare Locală reprezintă principalul document de planificare elaborat la nivel local și asumat de către factorii de decizie din cadrul Primăriei Moșnița Nouă.

Procesul de planificare a dezvoltării locale oferă o bază strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel județean și regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestor programe. Documentul se adresează cadrului de timp 2021-2027, același ca și pentru programarea multi-anuală pentru finanțare din Fondurile Structurale ale UE, cu scopul de a o oferi un fundal solid portofoliului local de proiecte de investiții. Acestea vor putea fi finanțate atât prin Programele Operaționale Naționale finanțate din fonduri FESI (Regional, Infrastructură Mare, Competitivitate, Capital uman, Dezvoltare Rurală, Capacitate Administrativă, Asistența Tehnică) cât și prin intermediul altor programe și instrumente de finanțare națională și internațională. De asemenea planul reflectă și ia în considerare direcțiile strategice de politică relevante la nivel local și județean ale instituțiilor/autorităților care pot finanța investiții de dezvoltare aferente zonei.

La nivel local este nevoie de elaborarea unui plan general de dezvoltare pe termen mediu, 2021-2027, prin care să fie asigurată o bază de pornire și să fie enunțate principiile de dezvoltare ale comunei Moșnița Nouă, județul Timiș.

Strategia de dezvoltare a comunei Moșnița Nouă pentru perioada 2021 – 2027, prezintă cadrul în care administrația locală va iniția acțiunile pentru a crea condițiile necesare dezvoltării viitoare a comunei, analizează situația existentă și relevă oportunitățile și amenințările, stabilește un set de obiective și propune acțiuni pentru îndeplinirea acestora.

Acest document va fundamenta mecanismul de coordonare care va asigura întărirea legăturilor dintre proiectele de dezvoltare pentru sprijinirea mediului economic, asigurarea unor condiții de viață decente pentru locuitori și, în același timp, respectarea mediului natural unic sunt obiective complexe, iar realizarea acestora depinde de o serie întreagă de

factori și de asumarea responsabilității deopotrivă de către instituțiile din sectorul public, agenții din mediul privat sau actorii sectorului neguvernamental.

Scopul Planului de Dezvoltare Locală a comunei Moșnița Nouă, județul Timiș, este de a orienta dezvoltarea economică, socială, teritorială echilibrată a comunei în perioada 2021 - 2027, fundamentând accesul la fondurile europene, sursele de finanțare interne publice și private, precum și cele provenind de la alte categorii de donori, în contextul actual al apartenenței României la Uniunea Europeană.

Strategia de Dezvoltare Locală răspunde nevoilor de dezvoltare socio-economică, fiind în același timp corelată cu liniile directoare europene, naționale și regionale. Astfel, aceasta oferă tuturor actorilor locali un cadru și o direcție comună de acțiune – un set coerent de priorități și obiective care să canalizeze eforturile individuale și să acționeze sinergic, în interesul comunității.

PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european

a. Strategia Europa 2020

Europa trece printr-o perioadă de transformare. Criza a anulat ani de progrese economice și sociale și a pus în evidență deficiențele structurale ale economiei Europei. Între timp, lumea evoluează rapid, iar provocările pe termen lung (globalizarea, presiunea exercitată asupra resurselor, îmbătrânirea) se intensifică. UE trebuie să se ocupe acum de propriul viitor.

Europa poate reuși dacă acționează în mod colectiv, ca Uniune. Avem nevoie de o strategie care să ne permită să ieșim din criză mai puternici și care să transforme UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, caracterizată prin niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială. Europa 2021 oferă o imagine de ansamblu a economiei sociale de piață a Europei pentru secolul al XXI-lea.

EUROPA 2020 PROPUNE TREI PRIORITĂȚI CARE SE SUSȚIN RECIPROC:

- Creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- Creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- Creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2030. În acest scop, Comisia propune următoarele obiective principale pentru UE:

- 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
 - 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D);
- obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite (inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens);

rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane.

Aceste obiective sunt interconectate și sunt cruciale pentru reușita noastră generală. Pentru a garanta că fiecare stat membru adaptează Strategia Europa la situația sa specifică, Comisia propune ca aceste obiective ale UE să fie transpuse în obiective și traiectorii naționale.

Obiectivele sunt reprezentative pentru cele trei priorități - o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii - dar nu sunt exhaustive: pentru a sprijini realizarea acestora, va fi necesară întreprinderea unei game largi de acțiuni la nivelul național, al UE și internațional. Comisia prezintă șapte inițiative emblematice pentru a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare:

„O Uniune a inovării” pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;

„Tineretul în mișcare” pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;

„O agendă digitală pentru Europa” pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;

„O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

„O politică industrială adaptată erei globalizării” pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;

„O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă” pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;

„Platforma europeană de combatere a sărăciei” pentru a garanta coeziunea socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Aceste șapte inițiative emblematice vor angaja atât UE, cât și statele membre. Instrumentele UE, în special piața unică, ajutoarele financiare și instrumentele de politică externă, vor fi mobilizate pentru eliminarea blocajelor și îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2021. Ca prioritate imediată, Comisia identifică măsurile care trebuie luate pentru a defini o strategie credibilă de ieșire din criză, pentru a continua reforma sistemului financiar, pentru a asigura consolidarea bugetară pentru o creștere pe termen lung și pentru a întări coordonarea în cadrul Uniunii economice și monetare.

Pentru a se obține rezultate va fi nevoie de o guvernare economică mai puternică. Strategia Europa se va sprijini pe doi piloni: abordarea tematică prezentată anterior, care combină prioritățile și principalele obiective, și întocmirea unor rapoarte de țară, permițând statelor membre să își dezvolte propriile strategii de reîntoarcere la o creștere economică durabilă și la sustenabilitatea finanțelor publice. La nivelul UE se vor adopta orientări integrate care să cuprindă domeniul de aplicare al priorităților și obiectivelor UE. Fiecărui stat membru i se vor adresa recomandări specifice. În cazul unui răspuns necorespunzător, se pot emite avertismente politice. Prezentarea de rapoarte privind îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2021 și evaluarea Pactului de stabilitate și creștere se vor efectua simultan, făcându-se însă în continuare distincția între aceste instrumente și menținând integritatea Pactului.

Din cauza crizei, obiectivul de garantare a unei creșteri economice viitoare este mult mai greu de realizat. Situația încă fragilă a sistemului nostru financiar frânează redresarea, având în vedere dificultățile cu care se confruntă atât întreprinderile, cât și gospodăriile pentru a obține credite, acheltui și a investi. Finanțele noastre publice au fost grav afectate, cu deficite medii de 7% din PIB și cu niveluri ale datoriei de peste 80% din PIB, doi ani de criză anulând astfel progresele realizate în douăzeci de ani de consolidare fiscală. Potențialul nostru de creștere s-a înjumătățit în timpul crizei. Numeroase planuri de investiții, talente și idei riscă să se piardă din cauza incertitudinilor, a scăderii cererii și a lipsei finanțării.

În pofida înregistrării unor progrese, ratele de ocupare a forței de muncă în Europa, cu o medie de 69% pentru persoanele cu vârsta între 20 și 64 de ani, sunt în continuare mult mai scăzute decât în alte părți ale lumii.

Numai 63% dintre femei lucrează, în comparație cu 76% dintre bărbați. Numai 46% dintre lucrătorii vârstnici (55-64 de ani) au un loc de muncă, comparativ cu peste 62% în SUA și Japonia. Mai mult, cetățenii europeni lucrează în medie cu 10% mai puține ore decât cei din SUA sau din Japonia.

Se înregistrează o accelerare a îmbătrânirii populației. Întrucât generația născută după cel de al doilea Război mondial („baby boom”) începe să se pensionezeze, populația activă a UE va începe să se reducă începând din 2023-2024. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 60 de ani crește, în prezent, de două ori mai rapid decât înainte de 2007 (cu aproximativ două milioane de persoane pe an, în comparație cu numărul anterior, de un milion). Scăderea numărului populației active, combinată cu creșterea proporției de pensionari va exercita presiuni suplimentare asupra sistemelor noastre de protecție socială.

2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național

a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2030

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Documentarea și fundamentarea strategiei s-au realizat pe baza rapoartelor primite de la ministere și alte instituții centrale, elaborate în acest scop, materialelor de sinteză elaborate sub egida Academiei Române și altor foruri științifice și academice, datelor accesibile ale instituțiilor europene și ale ONU, sugestiilor și recomandărilor consemnate în urma consultărilor publice cu mediul de afaceri, mediul universitar, institute naționale de cercetare-dezvoltare, ONG-uri și exponenții reprezentativi ai societății civile, precum și a contribuțiilor unor experți individuali.

Capitolul I - Introducere prezintă o cronologie recentă a evoluției conceptului de dezvoltare durabilă din perspectiva internațională, europeană și națională, precum și a modului în care acesta s-a materializat treptat atât în documentele programatice ale ONU și UE, cât și în politicile publice ale României.

Capitolul II - Obiective pentru Dezvoltare Durabilă prezintă stadiul actual de dezvoltare al României, ca urmare a implementării *Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2021-2030*, aprobată de Guvern în noiembrie 2008. Se relevă neajunsurile constatate și se identifică domeniile specifice în care sunt necesare eforturi și resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor de convergență și apropierea semnificativă de media UE la principalii indicatori ai dezvoltării durabile. Capitolul II prezintă totodată țintele naționale pentru fiecare dintre cele 17 ODD, respectiv *Orizont 2021* pentru măsurile preconizate și *Ținte 2030* pentru eșalonarea rațională a eforturilor destinate atingerii acestui scop.

Capitolul III - Implementare și Monitorizare prezintă deciziile ce urmează a fi luate pentru a se asigura cadrul operațional pentru implementarea și monitorizarea realizării obiectivelor și țintelor concrete ale Strategiei. Scopul este asigurarea coerenței acțiunilor guvernamentale și creșterea implicării active a tuturor factorilor relevanți ai societății și a acțiunilor cetățenești, având drept motivație asigurarea îmbinării armonioase a celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile pentru transformarea într-o societate durabilă.

c. Strategia de Dezvoltare Rurală a României

Introducere

Strategia de dezvoltare rurală a României pentru următorii ani se înscrie în contextul de reformă și dezvoltare pe care UE și-l propune prin strategia Europa. Europa 2020 reprezintă strategia de creștere a Uniunii Europene pentru perioada 2010- 2020. Urmărind obiectivele strategiei Europa 2021 pentru o economie inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, strategia stabilește ținte ambițioase pentru statele membre în domeniul educației, inovării, energiei/mediului, ocupării forței de muncă și incluziunii sociale și îmbunătățirea competitivității în general. Pe baza acestui document, fiecare stat membru își stabilește ținte și planuri de acțiune la nivel național sub forma unui Plan Național de Reformă care este monitorizat în mod periodic. Programul Național de Dezvoltare Rurală contribuie la realizarea unei creșteri inteligente prin sprijinirea formelor de cooperare între instituțiile de cercetare și fermieri și alți actori ai economiei rurale dar și prin sprijinirea componentei de formare profesională, dobândire de competențe și diseminare a informației. De asemenea, PNDR are în vedere o creștere durabilă care pune accent pe scăderea emisiilor de carbon și sprijinirea practicilor agricole prietenoase cu mediul. Nu în ultimul rând, sprijinul acordat investițiilor în infrastructura și economia rurală duce la reducerea sărăciei și crearea de locuri de muncă în zonele rurale, contribuind astfel la o creștere favorabilă incluziunii. Urmând liniile trasate de această strategie ambițioasă, PNDR își propune să răspundă obiectivelor generale ale Politicii Agricole Comune legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea teritorială echilibrată, atât cât și obiectivelor specifice ale dezvoltării rurale. Astfel, abordând într-un mod strategic toate cele șase priorități de dezvoltare rurală, PNDR își propune să sprijine într-un mod sustenabil și inteligent dezvoltarea economică și socială a zonelor rurale din România. România se confruntă cu provocări enorme în atingerea potențialul său economic și social, în sectorul agro – alimentar și forestier, precum și la nivelul zonelor rurale. PIB-ul pe cap de locuitor este mai mic de 50 % din media UE și semnificativ mai mic în zonele rurale. Din punct de vedere al dezvoltării, zonele rurale înregistrează un decalaj semnificativ față de zonele urbane și se caracterizează prin: deficiențe structurale persistente (numărul mare al populației ocupate în agricultură, îmbătrânirea populației, un număr mare de exploatații de subsistență etc.); valoare adăugată scăzută a produselor agro-alimentare; randamentele și productivitatea muncii scăzute în special în agricultura de semisubsistență; spirit

antreprenorial slab pentru dezvoltarea activităților economice, acces redus la credite; o piață a terenurilor nefuncțională; o modestă orientare către export; investiții insuficiente în cercetare și dezvoltare; accesul la servicii și infrastructură cu mult în urma zonelor urbane; creșterea continuă a disparităților regionale; o pondere ridicată a populației expuse riscului de sărăcie și excluziune socială; o administrație publică ineficientă; o serie de riscuri pentru oameni și mediu exacerbate de schimbările climatice și care reprezintă o amenințare pentru zonele rurale și, în general, a teritoriului național.

Pentru a îndeplini aspirațiile de creștere economică reflectate în obiectivul global al Acordului de Parteneriat, economia românească trebuie să se transforme într-o economie modernă și competitivă, abordând cele cinci provocări în materie de dezvoltare: I. Competitivitatea; II. Oameni și societatea; III. Infrastructura; IV. Resursele; V. Administrația și guvernarea. Din cele cinci provocări în materie de dezvoltare ale AP Ro, în strategia PNDR sunt abordate integral primele 3 provocări respectiv Competitivitatea, Resursele și Oamenii și societatea și parțial Administrația și Guvernarea. În urma analizei și a identificării nevoilor socio-economice și a deficitelor structurale ale României se conturează necesitatea unui program investițional abordat pentru atingerea a 9 obiective tematice (OT) din cele 11 menționate în Cadrul Strategic Comun (CSC). Strategia PNDR pentru perioada 2014-2021 urmărește să ofere soluții la nevoile identificate prin intermediul analizei SWOT. Totodată, strategia urmărește continuarea progreselor înregistrate de la aderarea României la UE în 2007 susținute prin PNDR 2007-2013. Intervențiile pentru perioada 2014-2021 vor contribui la consolidarea dezvoltării pe termen mediu și lung a sectorului agricol și de dezvoltare rurală. Obiectivele propuse și țintele aferente sunt în concordanță cu prioritățile strategice naționale prezentate în AP Ro, proiectul strategiei privind dezvoltarea agriculturii și dezvoltării rurale pe termen mediu și lung 2021-2030 (Banca Mondială), Strategia Națională de Competitivitate, Proiectul strategiei pentru cercetare, dezvoltare și inovare și de alte documente strategice aferente (3,4,5,6,7,8,9,10). Un alt document de referință îl reprezintă "Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014-2021-2030" prescurtat „Cadrul național strategic rural” care are drept scop stabilirea obiectivelor de dezvoltare durabilă a sistemului agroalimentar românesc și a spațiului rural pentru reluarea creșterii economice a României. Astfel aceste documente au identificat ca și problematica principală îmbunătățirea funcției economice și de mediu a spațiului rural și a sectorului agricol și vor fi abordate prin intermediul celor șase priorități de dezvoltare rurală din Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR). 3.1 Logica intervenției În conformitate cu analiza SWOT, din cele 28 de nevoi identificate, 24 pot fi considerate prioritare pentru intervenția prin PNDR și vor fi susținute prin măsuri în cadrul celor șase priorități de dezvoltare rurală. Celelalte nevoi vor putea fi abordate în mod complementar în cadrul programelor operaționale sectoriale, în acord cu AP Ro și programel

de finanțare Națională. 3.1.1 Coerența priorităților PNDR cu provocările Acordului de Parteneriat pentru perioada 2014 - 2021 Mai jos este prezentată justificarea nevoilor identificate. Acestea sunt exprimate în primul rând în raport cu cele trei provocări prezentate în AP Ro, și în al doilea rând printr-o succintă prezentare care arată relația dintre nevoile selectate pentru FEADR și cele șase domenii prioritare pentru dezvoltarea rurală, precum și a domeniilor de interes (focus areas), inclusiv tematicile transversale (cross-cutting). Se va pune accent pe lecțiile învățate din perioada de programare 2007-2013 și pe continuarea sprijinului acelor măsuri ce au avut un impact pozitiv în perioada anterioară. Competitivitatea Creșterea competitivității (menționată în AP Ro la pct.1 "Provocările de dezvoltare") din agricultură, silvicultură și sectorul alimentar este crucială pentru îmbunătățirea performanțelor și revitalizarea zonelor rurale, crearea de locuri de muncă și, prin urmare, esențială pentru această strategie. Există un bun potențial de creștere a producției de alimente de calitate, de modernizare a sectorului în general, de schimbare a statutului de țară importatoare în țară exportatoare.

Investițiile pentru creșterea competitivității, în ferme în unitățile de procesare a produselor agricole, sunt necesare pentru realizarea unei creșteri economice accelerate, care va conduce, în final, la convergența veniturilor cu nivelul UE. Îmbunătățirea performanței sectorului va avea efecte pozitive asupra stabilității micro și macro-economice, va contribui la asigurarea unui echilibru al consumului alimentar și a securității agro-alimentare, creșterea ponderii exploatațiilor agricole comerciale în total exploatații și generarea de locuri de muncă, inclusiv la absorbția surplusului de forță de muncă din agricultură. Un număr însemnat din nevoile identificate sunt priorități direct legate de creșterea competitivității. Acestea includ necesitatea unor acțiuni pentru a îmbunătăți performanța economică și accesul pe piață - a fermelor - prin modernizarea și restructurarea acestora, creșterea volumului producției agricole de calitate, stimularea continuării modernizării unităților de prelucrare și comercializare, inclusiv diversificarea, extinderea și promovarea producției agricole și alimentare cu valoare adăugată mare, a mărcilor alimentare de calitate.

Modernizarea și dezvoltarea sectorului de procesare asigură pe de o parte menținerea locurilor de muncă și pe de altă parte de crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, diversificarea activităților agricole oferă oportunități de creștere a veniturilor agricole. Este esențială acordarea sprijinului pentru reînnoirea generațiilor de manageri ai exploatațiilor agricole în scopul stimulării nivelului investițiilor și a procesului de inovare, cu efect direct asupra veniturilor locuitorilor din spațiul rural. Alte nevoi din perspectiva creșterii competitivității se referă la dezvoltarea unor lanțuri scurte de aprovizionare și a infrastructurii aferente, sprijinirea de acțiuni de cooperare inclusiv pentru stabilirea de lanțuri agro-alimentare scurte, în vederea valorificării și comercializării mai eficiente a produselor pe piețele agroalimentare.

Dezvoltarea capitalului uman influențează puternic competitivitatea. Aceasta este o componentă a provocării de dezvoltare "Oamenii și societatea", descrisă în AP Ro. Ea devine în

următoarea perioadă o temă transversală pentru abordarea nevoilor legate de competitivitate, determinată pe de o parte de ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură, dar cu un nivel redus de instruire, iar pe de altă parte de necesitatea calificării fermierilor și adaptării cunoștințelor acestora la contextul modern (tehnologii, cunoștințe generale privind schimbările climatice, etc). Nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman au fost exprimate în analiza SWOT în următoarele direcții: formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor cercetării. Îmbunătățirea informării și formării profesionale (inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții), precum și adaptarea curriculei la nevoile reale sunt esențiale pentru creșterea competitivității în sectorul agroalimentar și forestier. Prioritatea care rezultă din analiza SWOT și analiza nevoilor este de a corela mai bine educația și formarea profesională cu nevoile agriculturii, silviculturii, și a creșterii nivelului de constientizare a fermierilor cu privire la beneficiile de mediu.

Nevoile identificate ca prioritare în această strategie se referă la biodiversitate și zonele cu înaltă valoare naturală, gestionarea durabilă a pădurilor și accesibilitate, extinderea zonelor forestiere, calitatea apei și a solului, emisiile de gaze cu efect de seră (GES) și adaptarea la schimbările climatice. Intervențiile PNDR vor contribui la limitarea amprente de carbon provenita din agricultură și promovarea adaptării la schimbările climatice în agricultură și în zonele rurale. Instruirea și serviciile de consultanță vor juca un rol important în informarea și pregătirea în domeniile menționate cu privire la cerințele obligatorii

Calitatea mediului și biodiversitatea sunt supuse presiunii din perspectiva procesului natural și a activităților economice. Există o nevoie stringentă de a îmbunătăți condițiile de mediu și de a promova practici durabile în agricultură și în economie, în general. Terenurile cu înaltă valoare naturală (HNV) a căror suprafață reprezintă aproximativ 16% din totalul terenurilor agricole și silvice sunt un factor important pentru biodiversitate. Strategia Națională și Planul Național de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2013-2021, care transpune în plan național strategia UE în domeniul biodiversității, trebuie să fie completată pe baza progreselor realizate prin măsurile susținute prin actualul PNDR. Creșterea suprafeței împădurite constituie o nevoie prioritară, aceasta contribuind la procesul de adaptare la schimbările climatice și la reducerea emisiilor de GES. Se estimează că suprafețe semnificative de teren agricol sunt afectate de diverse fenomene de degradare a solului fiind potrivite pentru împădurire.

Există o corelare puternică între nevoia de promovare a biodiversității și împăduririi și nevoia de formare și consultanță la nivel local pentru a promova bunele practici în agricultură și silvicultură cu privire la peisaj și managementul ecosistemelor. Aceste concepte sunt relativ noi în România și există potențial pentru ca aceste idei să fie consolidate în cultura fermierilor și silvicultorilor. Nevoia de sustenabilitate a întreprinderilor, a locurilor de muncă, a comunităților și ecosistemelor impune, de asemenea, o protecție mai bună a resurselor de apă și sol și a sistemelor de management integrate.

Un sprijin prioritar trebuie acordat pregătirii și consilierii specializate care să vizeze, în special în zonele cu risc ridicat, atingerea standardelor de calitate a apei și protecția resurselor de sol ca modalitate de adaptare la schimbările climatice. Modernizarea sistemelor de irigații este o altă nevoie complementară care va contribui la reducerea pierderilor de energie și de apă și la îmbunătățirea eficienței globale a resurselor. Cu toate că nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din agricultură este în general scăzut, depozitarea gunoiului de grajd ridică serioase probleme. Tendința de abandonare a sistemelor extensive de cultura și producție și adoptarea de sisteme intensive pune o presiune ascendentă în ceea ce privește contribuția agriculturii, silviculturii și industriei alimentare la emisiile de GES (prin creșterea numărului de animale și a cantităților de gunoi de grajd) și asupra amprentei de carbon (prin creșterea nivelului de mecanizare a lucrărilor agricole). Comunitățile vor trebui, de asemenea, să adopte practici mai eficiente privind producerea de energie. Prin urmare, o nevoie prioritară este promovarea acțiunilor menite să abordeze aceste probleme, inclusiv pentru adoptarea și utilizarea energiilor regenerabile. În ceea ce privește biomasa, dispunem de un potențial ridicat dar încă insuficient valorificat, atât în cadrul proceselor de producție cât și pentru creșterea bunăstării populației rurale

Nevoile prioritizate în această categorie se referă la: reducerea sărăciei și riscului de excludere socială, un nivel mai bun de educație, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază, sprijin pentru mediul de afaceri și pentru extinderea pe piața locală, conservarea și promovarea patrimoniului local, precum și încurajarea și consolidarea dezvoltării locale prin abordarea LEADER. PNDR are ca obiectiv îmbunătățirea standardului de viață în mediul rural, inclusiv prin dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii, prin oferirea de servicii de bază comparabile cu zonele urbane și prin reducerea decalajului de venituri dintre rural și urban. Sărăcia este persistentă în zonele rurale din România, fiind asociată îndeaproape cu grupurile dezavantajate, fermierii de subzistență, cu acces limitat la oportunități de îmbunătățire a veniturilor și de a reduce sărăcia.

Există o mare nevoie de a sprijini populația din zonele rurale prin oferirea de cursuri și specializări de scurtă durată în vederea perfecționării și dobândirii de cunoștințe și abilități noi. De asemenea, complementaritatea cu alte fonduri este importantă, astfel consilierea și asistența specializată pot sprijini populația rurală să creeze și să dezvolte noi activități non-agricole aducătoare de venit. Necesitatea de a aborda această provocare socială este o prioritate, în special pentru a asigura transferul persoanelor ocupate în agricultura de subzistență, în activități nonagricole dacă sunt asistați de o formare profesională specializată în vederea atingerii unor standarde de viață mai înalte. Diversificarea exploatațiilor agricole și a altor întreprinderi existente prin orientarea lor către sectorul non-agricol nu constituie doar un răspuns logic la cerințele pieței, aflată în plină schimbare, ci va ajuta și la absorbția surplusului forței de muncă eliberate din sectorul agricol.

Crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile, înființarea și consolidarea afacerilor, dezvoltarea de produse, servicii și activități care generează locuri de muncă și un venit suplimentar sunt esențiale pentru îmbunătățirea standardelor de viață din zonele rurale. Atragerea tinerilor calificați ca actori în zonele rurale este o metodă sustenabilă de regenerare și consolidare a comunităților rurale. Abordarea acestei nevoi are legătură cu progresul social și economic în general, inclusiv cu îmbunătățirea accesului la bunuri și servicii publice și private, la produse alimentare și tehnice, la domeniile profesionale și educaționale. O infrastructură rurală bine dezvoltată și funcțională reprezintă baza pentru dezvoltarea economică în zonele rurale. Renovarea și dezvoltarea satelor și mai ales, îmbunătățirea infrastructurii, protejarea resurselor de apă și aer nu sunt doar o cerință esențială pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea atractivității zonelor rurale, ci și un element esențial în utilizarea eficientă a resurselor și protecția mediului.

Îmbunătățirea/extinderea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare/tratare a apei reziduale, precum și a unor activități de protejare a moștenirii rurale pot contribui la eforturile comune de asigurarea dezvoltării durabile în comunităților rurale. Realizarea unei infrastructuri rurale adecvate contribuie în mod esențial la dezvoltarea activităților economice în spațiul rural, la creșterea ponderii serviciilor și implicit a locurilor de muncă. Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele rurale, ci stimulează activitățile de turism rural, dezvoltarea mărcilor locale și crearea de locuri de muncă. Sprijinul pentru această nevoie stimulează și continuă progresul înregistrat prin sprijinul alocat prin PNDR 2007-2013. Direcțiilor menționate anterior li se adaugă abordarea LEADER, care este destinată să ajute populația rurală să-și cunoască mai bine nevoile de dezvoltare, resursele naturale de care dispun în vederea adoptării unor decizii colective pentru dezvoltarea și îmbunătățirea potențialului de care dispun, pe termen lung. Deși LEADER nu a atins încă impactul dorit în România în perioada 2007-2013, există un real potențial pentru ca abordarea să se bucure de mai mult succes în ceea ce privește dezvoltarea sustenabilă a teritoriilor rurale și prin urmare, aceasta este o prioritate ce trebuie sprijinită prin viitorul PNDR. Nevoile prioritare identificate includ simplificarea procedurilor administrative, creșterea capacității managerilor GAL, conștientizarea populației rurale cu privire la oportunitățile de a se implica mai mult în dezvoltarea comunităților lor locale, etc.

Alte nevoi prioritare legate de provocarea pentru dezvoltare Oameni și societate, vor fi abordate prin Programul Operațional Infrastructura mare (infrastructura rutieră, infrastructura apă/apă uzată), Programul Operațional Regional (IMM-uri, turism), Programul Operațional Competitivitate (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitala) și Programul Operațional Capital Uman (modernizarea sistemului de învățământ agricol, instruire și formare profesională în sectorul non-agricol pentru populația rurală).

3.1.2 Nevoi care nu se finanțează din FEADR dar care pot avea impact asupra implementării PNDR 2014-2021 Reducerea abandonului școlar din mediul rural Abandonul școlar este un fenomen care s-a accentuat în ultimii ani mai ales în rândul grupurilor vulnerabile fiind

generat atât de veniturile scăzute, cât și de infrastructura și serviciile locale slab dezvoltate. Fenomenul este mai accentuat în mediul rural cu efecte negative asupra dezvoltării sociale și a economiei locale. Modernizarea sistemului de învățământ agricol În general, agricultura necesită aptitudini și competențe care sunt relevante pentru dezvoltarea unui sector agricol competitiv, bazat pe cunoaștere, orientat către piață este necesar un corp profesoral bine pregătit și curricule adecvate care să ofere o educație și calificări adecvate (managementul fermei, producția animală și vegetală, mediu și schimbări climatice, afaceri și management financiar, antreprenariat, dezvoltare rurală, inovare, marketing, dezvoltarea produselor, economie, etc). Sprijinul pentru nevoile prezentate mai sus vor fi asigurate prin acțiuni finanțate în cadrul Programului Operațional Capitalul Uman (modernizarea sistemului de învățământ în general și a învățământului agricol).

d. Programul Național de Dezvoltare Rurală

I.Obiective:

Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole; Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

II.Priorități de dezvoltare rurală:

- 1.Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;
2. Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură;
- 3.Promovarea organizării lanțului alimentară; Refacerea și consolidarea ecosistemelor;
- 4.Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon;
- 5.Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale.

III.Cadrul de performanță PNDR:

Cadrul de performanță constă în obiective de etapă stabilite pentru fiecare prioritate (cu excepția asistenței tehnice), care trebuie atinse până în anul 2018, țintele fiind stabilite pentru anul 2023. Obiectivele de etapă sunt stabilite ca și procent de realizare în anul 2018 al țintelor stabilite pentru anul 2023. • Examinarea performanței se va realiza în anul pe baza Raportului Anual de Implementare (RAI) 2018 și trebuie să se atingă cel puțin 85% din valoarea unui obiectiv de etapă pentru a se considera că acesta a fost atins în vederea alocării rezervei de performanță.

•În cazul priorităților care nu și-au îndeplinit obiectivele de etapă, se propune realocarea cuantumului corespunzător rezervei de performanță priorităților care și-au îndeplinit obiectivele de etapă.

- Rezerva de performanță este în cuantum de 6% la nivel de program, 480,9 mil. euro (FEADR).

- În cazul PNDR 2014-2021, la data de 31 decembrie 2018 toți indicatorii sunt realizați, atingându-se peste 85% din valoarea absolută a obiectivelor de etapă pentru toate prioritățile.

e. Programul Național de Relansare și Reziliență

a. Analiza contextului lansării PNRR:

Declanșarea epidemiei de COVID-19 la începutul anului 2020 a modificat perspectivele economice, sociale și bugetare în Uniune și în lume, fiind necesar un răspuns urgent și coordonat atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național pentru a face față enormelor consecințe economice și sociale, precum și efectelor asimetrice asupra statelor membre.

În contextul crizei provocate de COVID-19, este necesar să se consolideze cadrul actual pentru furnizarea de sprijin statelor membre și să se acorde sprijin financiar direct statelor membre, prin intermediul unui instrument inovator. În acest scop Uniunea Europeană a instituit un mecanism de redresare și reziliență („mecanismul”), pentru a furniza un sprijin financiar eficace și semnificativ menit să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe în statele membre.

Mecanismul trebuie să fie un instrument special conceput pentru a aborda efectele și consecințele negative ale crizei provocate de COVID-19 în Uniune. Acesta trebuie să fie cuprinzător și trebuie să beneficieze de experiența dobândită de Uniune și de statele membre în urma utilizării celorlalte instrumente și programe.

b. Mecanismul este gândit pe șase piloni:

- 1. Tranziția verde;**
- 2. Transformarea digitală;**
- 3. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate;**
- 4. Coeziune socială și teritorială;**
- 5. Sănătate;**
- 6. Politici pentru generația următoare, copii și tineret;**

Proiecte propuse pe cei 6 piloni ai PNRR:

1. Tranziție verde:

- 4 miliarde euro pentru proiectele privind rețelele de apă și canalizare, irigații, pentru dezmlăștiniri, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă;
- 1,5 miliarde euro pentru împăduriri și protejarea biodiversității;
- 1,3 miliarde euro pentru managementul deșeurilor, colectare selectivă și economie circulară;

- 5 miliarde euro pentru transport feroviar și mobilitate urbană (din suma respectivă, pe lângă finanțarea proiectelor privind infrastructura feroviară, achiziția și modernizarea de material rulant, vor fi finanțate și proiectele privind metroul din Timiș Napoca și metroul ușor din Capitală);
- 2,2 miliarde euro pentru constituirea unui fond pentru reabilitarea verde și seismică;
- 1,3 miliarde euro pentru energie regenerabilă și eficiență energetică;

2. Transformare digitală:

- 2,59 miliarde euro pentru realizarea unui cloud guvernamental și a sistemelor digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC.
- 780 milioane euro pentru digitalizarea educației
- 650 milioane euro pentru broadband și 5G

3. Creștere inteligentă: 110 milioane euro pentru reforma sistemului de pensii și reforme fiscale

- 2,4 miliarde euro pentru investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat
- 630 milioane euro pentru învățământ dual, tehnic și profesional
- 510 milioane euro pentru cercetare, dezvoltare și inovare
- 600 milioane euro pentru dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi
- 77 milioane euro pentru industrii creative
- 4,5 miliarde euro pentru transport rutier și autostrăzi

4. Coeziune socială și teritorială:

- 4 miliarde euro pentru înființarea unui fond de reziliență pentru localități (din această sumă vor fi finanțate proiectele întocmite de municipii, orașe și comune)
- 400 milioane euro - fond pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace (banii vor fi alocați proiectelor întocmite de grupurile de acțiune locală - GAL)
- 250 milioane euro pentru infrastructură socială și cămine de bătrâni
- 120 milioane euro pentru încurajarea transportului și turismului pe bicicletă (3000 km de piste de ciclo-turism), pedestru și alte forme nemotorizate
- 400 milioane euro pentru România Atractivă (investiții în turism, inclusiv elaborarea strategiei de turism cultural)

5. Sănătate și reziliență economică:

- 3 miliarde euro - fondul pentru spitale; creșterea accesului la sănătate (construcția și/dotarea a 200 de centre medicale integrate în zonele rurale și urbane vulnerabile; dotarea a 2000 de cabinete cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici; reabilitarea și dotarea a 100 de centre de planificare familială; dezvoltarea de caravane medicale);
- 700 milioane euro - reziliență în situații de criză (bani pentru DSU, IGPR, IGJR și SRI)

- 2 miliarde euro pentru infrastructură școlară și universitară;
- 567 milioane euro pentru încurajarea formalizării muncii și introducerea venitului minim de incluziune;
- 148 milioane euro pentru reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social (granturi pentru dezvoltarea capacității partenerilor sociali) și creșterea eficienței justiției (se vor construi șapte sedii noi pentru instanțe și un centru regional de arhivă)
- 100 milioane euro - fondul de reziliență a societății civile (bani pentru proiectele organizațiilor neguvernamentale);

6. Politici pentru generația următoare, copii și tineri:

- 636 milioane euro pentru programul național pentru reducere a abandonului școlar
- 300 milioane euro - granturi pentru tineret și sport
- 370 milioane euro pentru programul național pentru construirea a 200 de creșe.

Pentru proiectele care vor fi depuse și finanțate, ultimul obiectiv de etapă va fi verificat de Comisia Europeană la 31 august 2026, iar ultima plată de la Bruxelles va fi efectuată la 31.12.2026. În cazul în care costul implementării unei reforme este sub limitele stabilite prin decizie, diferențele se fac venit la bugetul de stat. În cazul în care costul implementării unei reforme depășește limitele stabilite prin decizie, alocarea suplimentară va fi suportată de la bugetul de stat.

f. Programul Național Anghel Saligny

(1) Este necesară susținerea realizării obiectivelor de investiții care permit asigurarea în cel mai scurt timp a unor servicii esențiale pentru creșterea calității vieții în toate localitățile din România, punându-se mai mult accent, în conformitate cu obligațiile prevăzute în legislația internă și europeană, pe apă și canal, drumuri și rețele de gaze.

(2) Valoarea Programului Național de Investiții "*Anghel Saligny*" derulat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în perioada 2021-2028, este de 50.000.000 mii lei, limită maximă în baza căreia se pot încheia contracte de finanțare multianuale.

(3) Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite conform legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

(4) Obiectivele de investiții care se realizează în cadrul programului trebuie să fie amplasate pe terenuri și/sau construcții, după caz, aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea autorităților administrației publice locale, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

(5) În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții care constau în realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare,

modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare la construcții existente și care se încadrează în cel puțin una din următoarele categorii de investiții:

- a) alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- b) sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
- c) drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- d) poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;
- e) sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

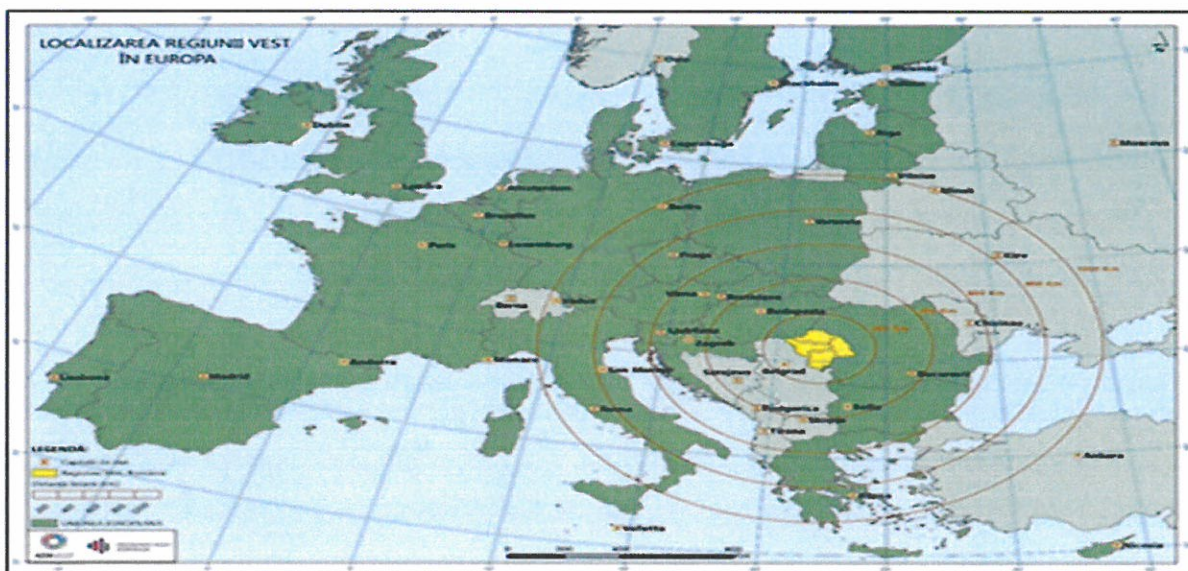
3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și/sau județean

a. PLANUL DE DEZVOLTARE A REGIUNII DE VEST 2021-2027

Scurtă prezentare a Regiunii de Vest

- Localizare

Regiunea de dezvoltare Vest este una dintre cele 8 regiuni administrative ale României (NUTS II). Localizată în **partea de vest** a țării, este traversată de paralelele de 45° și 46° latitudine nordică și de meridianele de 21° și 23° longitudine estică.

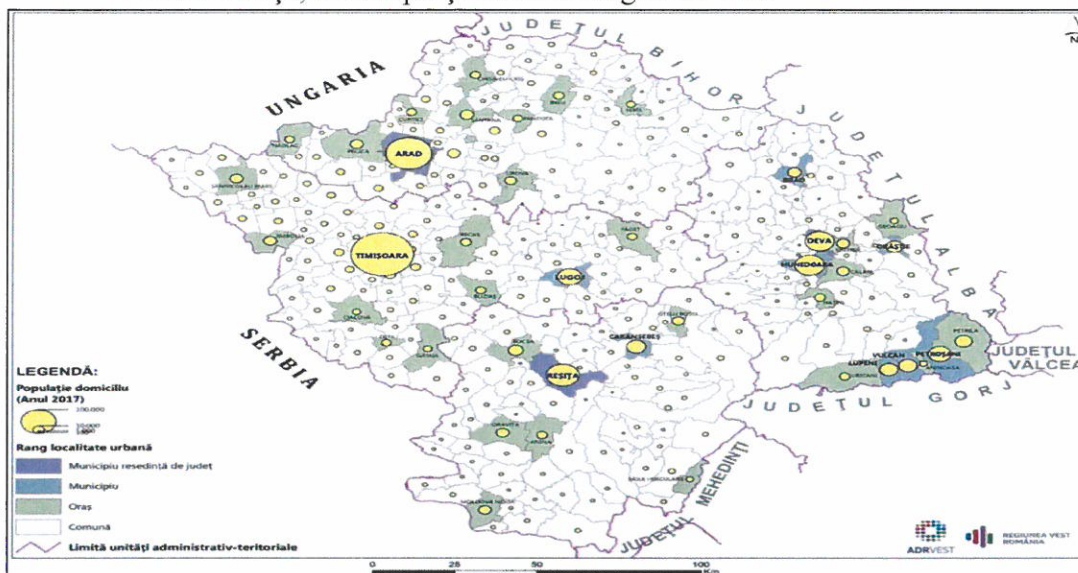

Harta 1 – Localizarea Regiunii Vest în Europa

- **Diviziuni administrativ – teritoriale**
- Regiunea Vest are **4 județe** componente:
Timiș, Caras-Severin, Hunedoara si Arad

- Orașele și comunele componente:

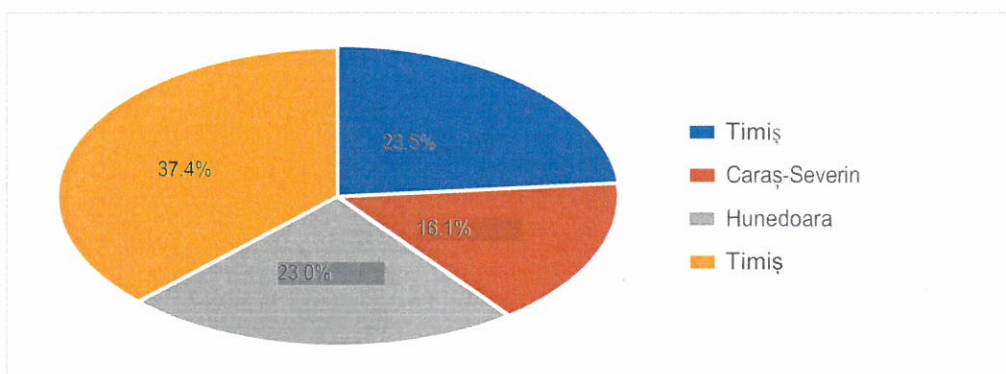
Harta Orașe, municipii și comune Regiunea Vest

- Evoluția populației în cadrul Regiunii de Dezvoltare Vest.

Regiunea Vest are populația cea mai scăzută din regiunile din România, având în anul 2018 un număr de 2.007.273 locuitori (9,04% din populația României, 3,81% din populația UE).

Distribuția populației la nivelul județelor din Regiunea Vest:

- La 1 ianuarie 2018 populația Regiunii Vest era alcătuită din **1.032.240 femei** (51,4%) și **975.033 bărbați** (48,6%). La nivelul țării ponderea populației feminine este puțin mai scăzută, fiind de 51,2% din totalul populației, în timp ce populația masculină reprezintă 48,8% din populația țării. Piramida demografică a Regiunii Vest relevă o bază tot mai puțin numeroasă a populației tinere, ceea ce este consecința a unui spor natural negativ. Ponderea persoanelor în vârstă va crește semnificativ în deceniile următoare, pe măsură ce un procent tot mai mare din generația născută în perioada exploziei demografice postbelice va atinge vârsta de pensionare.

Modificările structurale ale populației survenite în ultimii ani se înscriu în tendința, de lungă durată, de accentuare a gradului de îmbătrânire demografică a populației, proces tipic populațiilor europene. Efectele procesului de îmbătrânire demografică asupra desfășurării vieții economice și

sociale, cât și asupra evoluțiilor demografice viitoare, vor fi din ce în ce mai puternic resimțite în următorii ani.

- **Economia Regiunii de Vest**

Dezvoltarea economică a unei regiuni depinde foarte mult de mediul în care aceasta activează. Pe parcursul ultimilor ani, (cu excepția anului curent, cauza încetinirii creșterii economice fiind pandemia de Covid'19) evoluția economică a României a fost pe un trend ascendent, creșterea economică a rămas puternică în 2019, aproape de nivelul din anul precedent.

Producția industrială a intrat într-o fază de contracție în 2019. În decurs de un an, rata de creștere a producției industriale a scăzut cu aproape 10 puncte procentuale. Îngrijorător este faptul că productivitatea industriei prelucrătoare a scăzut cu 1,6% în cursul primelor trei trimestre ale anului 2019. Producția de bunuri de consum a scăzut tot mai mult în fiecare lună începând din septembrie 2018, în timp ce producția de bunuri de capital a intrat într-o fază de contracție în aprilie 2019.

În anul 2018, investițiile totale din România au reprezentat 21,0% din PIB, depășind media UE, de 20,3%, și a țărilor învecinate, de 20,9%. Totuși, investițiile private au scăzut la 18,3% din PIB, dar au rămas peste media din restul țărilor din UE și din țările cu caracteristici similare. Investițiile publice s-au redresat ușor după nivelul cel mai scăzut pe care l-au înregistrat în 2017, crescând până la 2,7% din PIB, mult sub media UE și mult sub media țărilor învecinate. Fluxurile de investiții străine directe (ISD) sunt în continuare volatile. În 2018, intrările de investiții străine directe au crescut cu aproximativ 18% față de 2017. În primele 11 luni ale anului 2019, acestea au înregistrat doar o creștere ușoară comparativ cu aceeași perioadă a anului 2018. Principalele țări de origine ale investițiilor străine directe din România sunt Țările de Jos, Germania, Austria, Italia și Cipru. Mediul de afaceri din România ar mai putea fi îmbunătățit. Conform raportului Băncii Mondiale intitulat „Doing Business 2020”, România ocupă locul 55, existând marjă de îmbunătățire mai ales în ceea ce privește autorizațiile în sectorul energiei electrice și autorizațiile de construire, insolvența și protecția investitorilor minoritari.

Inflația este în scădere, dar rămâne printre cele mai ridicate din UE. După ce atins un vârf în septembrie 2018 (4,7%), indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) a început să scadă, coborând ușor sub 3,9% în 2019, dar rămânând în continuare printre cele mai ridicate din UE.

Deficitul public a crescut considerabil, ca urmare a nivelului mai ridicat al cheltuielilor curente. Se estimează că deficitul global a crescut de la 2,9% în 2018 la 3,6% din PIB în 2019, în principal din cauza cheltuielilor salariale din sectorul public. Majorările anuale efectuate de guvern ale salariului minim prevăzut de lege, care au început în 2015, au accentuat presiunile salariale și au accentuat efectul negativ potențial asupra competitivității.

Obiective strategice

Context regional

„În ciuda multor progrese și a unei poziții relativ bune la nivel național la majoritatea indicatorilor relevanți, cu excepția celor sociali, Regiunea Vest rămâne o regiune mai puțin dezvoltată în contextul Uniunii Europene. Ca atare, Regiunea Vest continuă să necesite o gamă largă de intervenții și politici publice specifice obiectivului convergență, care continuă să acopere principalele domenii de dezvoltare economică, în special competitivitatea întreprinderilor, dezvoltarea economiei rurale, precum și infrastructura cheie și serviciile conexe – de transport, mediu, sănătate, educație și formare.”¹¹¹

În acord cu viziunea asumată la nivel național, pentru îndeplinirea obiectivului general asumat în Planul de Dezvoltare Regională pentru perioada 2014 – 2020

“Regiunea Vest își propune ca, orientând intervențiile pe nevoile locuitorilor săi, să ajungă la nivelul de calitate a vieții din regiunile puternice, non-capitale ale Europei Centrale”

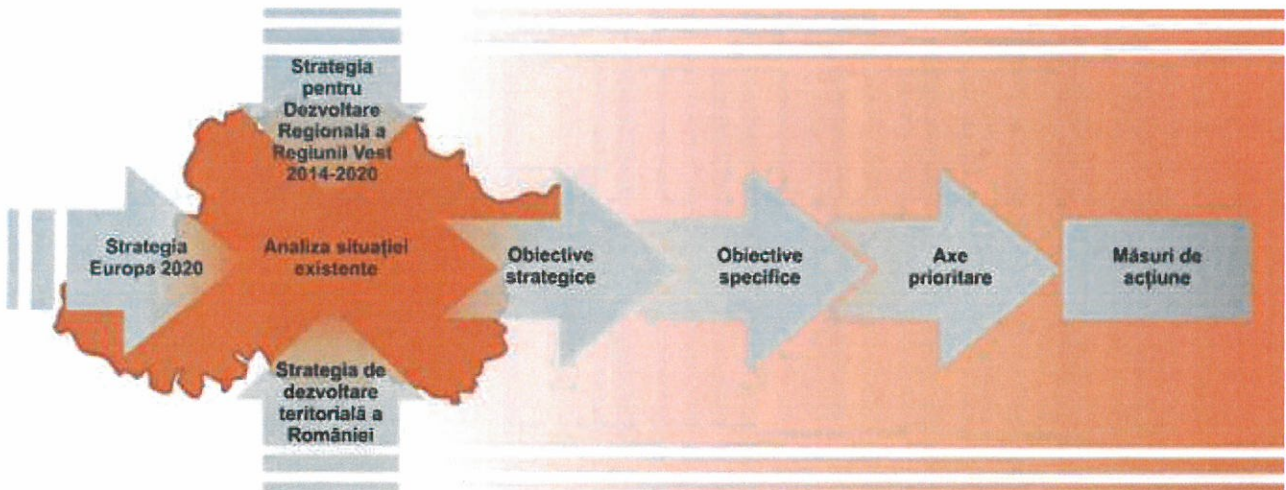
au fost identificate următoarele priorități de dezvoltare pentru Regiunea Vest :

- **OBIECTIV 1:** Creșterea competitivității regionale prin promovarea inovării și specializării inteligente
- **OBIECTIV 2:** Dezvoltarea unei economii dinamice bazată pe creșterea productivității și antreprenariat
- **OBIECTIV 3:** Îmbunătățirea accesibilității și mobilității într-o regiune conectată intern și internațional
- **OBIECTIV 4:** Dezvoltarea capitalului uman și creșterea calității serviciilor în sectoarele educație, sănătate și servicii sociale
- **OBIECTIV 5:** Promovarea creșterii sustenabile prin sprijinirea tranziției către o economie verde în vederea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor
- **OBIECTIV 6:** Valorificarea specificului local al comunităților urbane și rurale
- **OBIECTIV 7:** Dezvoltarea durabilă a turismului
- **OBIECTIV 8:** Întărirea capacității administrative regionale

Strategia de Dezvoltare a județului Timiș, prin obiectivele și măsurile propuse, se încadrează în liniile directoare trasate de documentele strategice existente, contribuind astfel în mod proactiv la atingerea țintelor asumate de către România prin identificarea, prioritizarea și realizarea acelor

inițiative care pot genera cea mai mare valoare adăugată la nivelul județului, fără a neglija efectele amplificatoare la nivel regional, național și european.

SCHEMA LOGICĂ PRIVIND CONCEPTUL DE ELABORARE A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI TIMIȘ

Statutul României de Stat Membru al Uniunii Europene determină coordonarea politicilor naționale cu cele europene, fapt care exercită un impact asupra resurselor și condițiilor din țara noastră, până la nivel local. Sub influența acestui proces complex, administrația locală își reconsideră avantajele competitive, cu scopul de a asigura o bună dezvoltare economică și o calitate corespunzătoare a vieții în comunitate.

Principalele caracteristici ale planului de strategie a dezvoltării locale sunt:

- Vizează dezvoltarea sprijinindu-se atât pe practicile existente cât și pe introducerea de noi oportunități pentru acțiune
- Operează într-un teritoriu bine definit spațial și administrativ
- Abordează problemele la nivel macro și nu se concentrază pe problemele izolate

- Generează resurse stabilind o legătură directă între planificare și implementare, etc.

Principiile care au fundamentat procesul de planificare strategică sunt: diversitatea, echitatea, deschiderea, răspunderea și transparența, toate fiind componente ale încrederii civice. Procesul se concretizează în formarea unei echipe de lucru ce va avea în componență reprezentanți ai grupurilor de interese la nivel zonal, ai administrației publice locale și consultanți de specialitate. Grupurile de interese locale sunt formate din persoane, grupuri sau organizații care dețin informații necesare, pot susține acțiunile, resursele sau rezultatele acțiunilor de planificare propuse și care sunt interesate și vor fi afectate de rezultatele planului strategic realizat.

În vederea întăririi parteneriatului la nivelul unei microregiuni, la nivelul Uniunii Europene se au în vedere următoarele principii:

- **Dezvoltarea serviciilor sociale și de transport în orașele mici și zonele rurale**
 - **Promovarea cooperării între orașe și mediul rural**
 - **Integrarea zonelor rurale ce înconjoară orașele mari în strategii de dezvoltare spațială**
-
- **Viziune strategică:**

*Județul Timiș
pol de specializare funcțională și
inteligentă, susținut de o
comunitate dinamică, cu un nivel
de trai stabil și ridicat, o
destinație atractivă în peisajul
multicultural european !*

Conceptual, viziunea strategică sintetizează legea existențială a unei entități și determină evoluția acesteia în sensul transformării viziunii în realitate. Viziunea unei entități reprezintă o stare ideală proiectată în viitor și care configurează o posibilă și deziderabilă dezvoltare a organizației respective. Ea presupune o gândire dinamică și capabilă care să evalueze pe termen lung șansele de dezvoltare pentru atingerea scopului dorit. Deși de multe ori între viziune și evoluția ulterioară a acesteia există numeroase abateri, definirea viziunii reprezintă o condiție intrinsecă a dezvoltării oricărei organizații. În condițiile unui mediu caracterizat printr-o dinamică crescută și schimbări numeroase, în lipsa unei viziuni bine definite, evoluția viitoare a organizației este nesigură. Formularea viziunii trebuie să se

bazeze pe o serie de elemente care să îi asigure succesul și credibilitatea. Astfel, starea ideală care se proiectează în viitor trebuie să fie înrădăcinată în prezent și trebuie să se aibă în vedere dificultățile și pericolele la care este supusă entitatea. Totodată, viziunea creată trebuie să genereze o atitudine de încredere în viitor și în posibilitățile concrete de dezvoltare în sensul transformării viziunii propuse în fapte, stimulând participare eficientă și creativă a întregii echipe de proiect. O viziune bună oferă posibilitatea tuturor membrilor să își identifice interesele și deci să-și construiască motivația necesară pentru transpunerea ei în aplicare, fiind împărtășită și acceptată de toți membrii implicați.

Viziunea de dezvoltare a județului Timiș este generată de rezultatul Analizei socio-economice a situației existente, pornind de la punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările identificate. În procesul de planificare strategică s-au desprins o serie de concluzii care pun bazele dezvoltării județene.

Astfel, ca răspuns la oportunitățile de dezvoltare, județul Timiș își propune să furnizeze resursă umană calificată și specializată, susținând dezvoltarea capitalului uman, creând premisele unei puternice legături între educație, cercetare și mediul de afaceri. În viziunea de dezvoltare a județului Timiș este integrată o preocupare constantă către calitatea vieții, pentru asigurarea unui trai confortabil, într-un mediu de viață curat, susținut de o infrastructură modernă. De asemenea, Județul Timiș își propune să își valorifice potențialul cultural și turistic, devenind o destinație atractivă în peisajul multicultural european, cu eforturile concentrate ale unei administrații eficiente și eficace.

Viziunea pentru dezvoltare a județului Timiș este concentrată pe **creșterea economică** ca rezultat al dezvoltării relației sistemice dintre educație, inovare și sectoarele economiei locale specializate funcțional și inteligent la nivelul județului - complementar cu interesul pentru **calitatea locuirii** în comunitățile județului Timiș, înțelegând prin aceasta un mediu de viață curat și civilizată, ofertant pentru petrecerea timpului liber, susținut de o infrastructură modernă și de accesul la servicii publice de bună calitate.

Atingerea acestor obiective strategice asociază în mod obligatoriu interesul pentru dezvoltarea turismului, protecția mediului și dezvoltarea unei administrații publice prompte și eficiente.

Crearea unui mediu economic performant și competitiv reprezintă un deziderat major în fundamentarea planului de acțiuni al procesului de realizare a Strategiei de dezvoltare a județului și implică automat o concentrare a forțelor tuturor participanților ce activează în domeniul economic atât în elaborarea măsurilor pentru realizarea creșterii dorite cât și la punerea în practică a acestor măsuri. Pentru asigurarea succesului economic este necesară susținerea acestui domeniu complex de activitate prin acțiuni convergente ale structurii educaționale astfel încât programa elaborată pentru pregătirea forței de muncă să se plieze pe nevoile agenților economici asigurându-le resursele umane calificate pentru prestarea muncii la un nivel înalt de performanță și calitate.

Un factor important în retenția forței de muncă și a populației în general, îl reprezintă și este direct influențat de condițiile de trai, de calitatea locuirii pe teritoriul județului Timiș. Asigurarea unor

condiții decente de locuit și a unui mediu de viață ofertant, care să răspundă pretențiilor ridicate ale cetățeanului modern, european, reprezintă o prioritate a viziunii de dezvoltare a județului iar planul de măsuri propuse prin Strategia de dezvoltare vine să traseze liniile directoare ale acțiunilor pentru îmbunătățirea aspectelor care țin de calitatea locuirii:

- Infrastructura edilitară de bază (apă, canalizare, electricitate, gaze);
- Infrastructura de transport (rutier, feroviar, aerian);
- Infrastructura culturală și de petrecere a timpului liber.

De asemenea, accesul populației la serviciile publice și calitatea acestora au o influență majoră în asigurarea satisfacției beneficiarilor acestor servicii. Măsurile propuse prin planul strategic vizează îmbunătățirea la nivelul județului Timiș a condițiilor oferite cetățenilor prin serviciile de sănătate, serviciile de protecție socială pentru persoanele cu nevoi speciale, educația populației și siguranța civilă.

Instituțiile administrației publice locale au ca obiective atât asigurarea unor servicii caracterizate de un înalt profesionalism bazate pe rezolvarea cât mai promptă a problemelor cetățenilor, cât și buna gospodărire a teritoriului administrat.

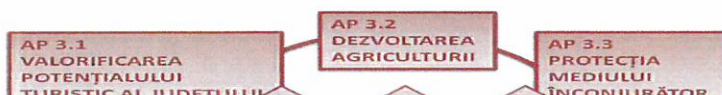
Toate acțiunile care se vor întreprinde ca urmare a planului strategic nu vor avea un impact negativ asupra mediului înconjurător, protecția mediului reprezentând o obligație asumată și respectată de către toți actorii participanți la realizarea obiectivelor strategiei.

▪ Obiective strategice și obiective specifice

Pentru atingerea acestei viziuni propunem o strategie de dezvoltare a județului Timiș conturată pe **2 obiective strategice** susținute de **2 obiective asociate**, pentru implementarea cărora au fost identificate o serie de obiective specifice și axe prioritare transpuse în măsuri concrete de acțiune care vor contribui în mod direct la atingerea viziunii de dezvoltare a județului.

Aceste obiective strategice sunt *intercorelate*, ceea ce înseamnă că măsurile referitoare la calitatea locuirii vor avea condiționări asupra creșterii competitivității economice a județului și vor contribui pe de o parte la valorificarea potențialului turistic, dezvoltarea agriculturii și la protecția mediului înconjurător, iar pe de altă parte, la dezvoltarea administrației publice și la cooperarea transfrontalieră.

În același mod, măsurile de creștere a capacității administrative reprezintă îmbunătățirea și adaptarea actului public pentru nevoile actorilor economici și cele ale populației arădene.

Obiectiv strategic 1: Creșterea economică

Creșterea economică în contextul specific al județului, este mai mult decât rezultatul progresului unor domenii, este văzută în principal ca rezultat al dezvoltării unei relații între educație – inovare – mediul de afaceri local și al efectelor adiacente acestor lanțuri în diferite domenii. Acest lucru presupune o evaluare corectă a nivelului actual și a tendințelor de dezvoltare ale economiei locale și de creare a unor mecanisme de corelare cu infrastructura de educație specializată și cea de inovare care să regleze nevoia de resurse umane specializate, în acord cu resursele de toate tipurile, tehnologizarea continuă, încadrarea optimă în timp, astfel încât să producă dezvoltare economică. Procesul de dezindustrializare și de structurare economică, la care se adaugă restrângerea activității din cauza crizei economice, au afectat structural economia județului și mai ales centrele urbane mai mici. Domeniile de activitate principale din județul Timiș au o valoare adăugată scăzută și o competitivitate mai redusă pe piața internațională.

În contextul în care inovarea și dezvoltarea tehnologică joacă un rol esențial în integrarea pe lanțurile de valoare globală iar avantajele competitive fac diferența în dinamica structurală a economiei, strategia națională pentru competitivitate a scos în evidență o serie de sectoare economice de specializare inteligentă, în cadrul cărora se identifică și județul Timiș. Inovarea este esențială pentru dezvoltare, în condițiile în care este susținută și încurajată prin crearea unei infrastructuri adecvate atât pentru dezvoltarea inițiativelor și consolidarea capacității de cercetare – dezvoltare – inovare cât și pentru dezvoltarea serviciilor suport pentru afaceri.

Analiza situației existente a indicat faptul că IMM-urile din județ se confruntă cu o serie de dificultăți care le afectează competitivitatea pe piața internă și pe cele externe: productivitatea

scăzută a forței de muncă, nivelul destul de scăzut al investițiilor, interesul scăzut pentru inovare, cooperarea deficitară cu furnizorii de cercetare și de servicii de afaceri, etc. Analiza situației actuale a identificat multe oportunități pentru dezvoltarea sectorului IMM, de exemplu finanțările nerambursabile pentru investiții în noi tehnologii, inovare, resurse umane, etc. O parte din aceste obstacole pot fi depășite cu ajutorul unor consultanți de afaceri, care să ofere servicii profesioniste, la standarde de calitate corespunzătoare.

Nivelul de educație determină în mare măsură gradul de dezvoltare economică și productivitatea, conducând, pe termen lung, la creșterea nivelului de trai și creșterea calității vieții. Județul Timiș a atras numeroși investitori dispunând și de o forță de muncă accesibilă și specializată.

Sunt necesare investiții în învățământul filierei tehnologice, în condițiile în care cea mai importantă parte a activității școlare este reprezentată de practica profesională. În plus, este necesar ca activitatea de pregătire profesională să fie orientată către domeniile de competitivitate la nivel național, în vederea asigurării unei creșteri sustenabile.

Pentru Timiș, investițiile sunt critice pentru a rămâne un județ competitiv. Atragerea de capital este condiționată de îmbunătățiri în infrastructura de transport și o bună conectivitate cu municipiul București precum și cu piețele internaționale.

OBIECTIV SPECIFIC 1.1 DEZVOLTAREA MEDIULUI DE AFACERI

Mediul de afaceri este compus în cea mai mare parte din întreprinderi active în domeniul serviciilor, reprezentând 72% din întreprinderile care au sediul în județul Timiș. Din punctul de vedere al cifrei de afaceri generată de acestea, situația se schimbă, deoarece întreprinderile active în industrie și construcții generează 60% din cifra de afaceri la nivel de județ, deși cumulează doar 22% din numărul acestora. Județul Timiș reprezintă un important punct de concentrare industrială din România, având o dezvoltare economică complexă și o infrastructură bună pentru atragerea de investiții în industrie, agricultură servicii și comerț.

Disponerea mediului de afaceri în profil teritorial ne arată că cea mai mare parte a agenților economici din județ (aprox.74%) sunt localizați în mediul urban, cei mai mulți fiind poziționați în municipiul Timiș. Există însă și alte zone populate din punct de vedere al mediului de afaceri la nivelul județului Timiș: Livada, Vladimirescu, Șofronea, Șiștarovăț, Moneasa, Sebiș, dar și la Nădlac, Ineu, Lipova, Șagu, Zădăreni, Socodor, Zimandu Nou, unde investițiile private au atras și o mare parte din forța de muncă din zonă.

Axa prioritară aferentă Obiectivului specific 1.1 Dezvoltarea mediului de afaceri este detaliată în continuare:

- *AXA PRIORITARĂ 1.1.1 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent în vederea atragerii de noi investitori*

Consolidarea economiei județului prin diversificarea economică, dezvoltarea bazei antreprenoriale și susținerea actorilor economici, în special a întreprinderilor mici și mijlocii, precum și atragerea de noi investiții în județul Timiș este o prioritate a perioadei următoare. O atenție deosebită, tradusă prin susținere prioritară, va fi acordată însă acelor sectoare care, prin natura lor sunt capabile să genereze cele mai multe beneficii economice, în termeni de locuri de muncă sustenabile și oportunități de investiții pe lanțul valoric, care pot acționa ca factori generatori de prosperitate locală. Aceste sectoare de activitate sunt reprezentate de industria farmaceutică și serviciile medicale, fabricarea de mașini, utilaje și echipamente, industria

metalurgică, industriile creative, incluzand IT si comunicatii, constructii, componente auto si textile

Această axă prioritară își propune să contribuie la creșterea competitivității întreprinderilor din județ, prin consolidarea și modernizarea sectorului productiv, prin sprijinirea sectorului terțiar și dezvoltarea infrastructurii-suport de afaceri pentru atragerea investițiilor și susținerea mediului de afaceri din județ.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.1.1 sunt:

- 1.1.1.1 Sprijinirea creării de noi unități de producție în sectoarele productive cu potențial ridicat de creștere la nivelul județului (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative);
- 1.1.1.2 Sprijinirea consolidării sectorului ”textile și pielărie” ca sector cu tradiție la nivelul județului și unul din cele 10 sectoare economice cu potențial de specializare inteligentă la nivelul țării;
- 1.1.1.3 Sprijinirea dezvoltării IMM-urilor din județ, cu prioritate a microîntreprinderilor, active în sfera serviciilor, care utilizează resurse umane înalt-calificate din județ;
- 1.1.1.4 Înființarea de incubatoare de afaceri, parcuri industriale și logistice, centre expoziționale, parcuri științifice și tehnologice care să găzduiască întreprinderile (în special, cele mici și mijlocii) din ramurile cu potențial ridicat de creștere (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative).

OBIECTIV SPECIFIC 1.2 INOVARE

Cheltuielile de cercetare-dezvoltare, inovare din județ, au avut o dinamică modestă, fiind mult sub ținta de 3% din PIB stabilită prin Strategia Lisabona¹¹⁴ și întărită prin Strategia Europa 2020¹¹⁵. Proiectele comune de cercetare, care să plece de la nevoile reale ale mediului de afaceri, vor contribui la crearea de noi locuri de muncă, la transferarea rezultatelor cercetării către mediul de afaceri și chiar la apariția unor poli de excelență în jurul unor anumite produse sau procese inovative. Aproximativ 90% din firmele din județ sunt micro-întreprinderi, care nu dispun de resurse financiare sau umane pentru a-și dezvolta departamente de marketing sau management care să le permită eficientizarea activității și accesul pe piețele externe. În acest context, anumite soluții informatice de management și comerț online ar putea fi o soluție de eficientizare a consumului de resurse, a costurilor de operare și de acces pe piețele externe. Accesul populației și mediului de afaceri la serviciile de internet și telecomunicații este vital pentru dezvoltarea mediului de business și pentru creșterea nivelului de trai, după cum indică și Strategia 2020 a U.E. Furnizarea serviciilor de internet este deficitară în mediul rural, izolat, unde și rata antreprenoriatului este foarte scăzută, iar cea a șomajului mult superioară mediului urban.

OBIECTIV SPECIFIC 1.3 EDUCAȚIE SPECIALIZATĂ

Calitatea forței de muncă într-un județ depinde foarte mult de ponderea populației cu nivel de școlarizare medie și superioară. Astfel, conform recensământului populației și al locuințelor din 2011, în rândul populației de 10 ani și peste, în județul Timiș ponderea populației cu studii superioare (13,7%) este destul de apropiată de media națională de 14,38%, iar cea a populației absolvente de liceu (23,4%) este foarte puțin sub media națională de 24,3%. În consecință, ponderea populației mai puțin calificată, care are doar studii la nivel gimnazial și primar este și ea aproape de valorile înregistrate la nivel național. Astfel, județul Timiș are o populație destul de educată încadrându-se în valorile înregistrate la nivel național și regional, dar mai puțin calificată.

Lipsa infrastructurii, în totalitatea ei, prezintă un obstacol în calea creșterii economice și a nivelului de ocupare. Totuși, infrastructura dezvoltată nu este o condiție suficientă pentru garantarea unei creșteri economice. Infrastructura educațională poate influența performanța economiei prin extinderea ariei de folosință a resurselor existente (muncă, capital etc.), atragerea de resurse adiționale sau creșterea productivității. Acest obiectiv specific este justificat prin aportul său la creșterea calității vieții locuitorilor județului.

Obiectiv strategic 2: Creșterea calității locuirii

Creșterea calității locuirii este înțeleasă ca ansamblul de măsuri pentru regenerarea comunităților - în special privind calitatea locuințelor și a infrastructurii edilitare; accesul la servicii publice (sănătate, îngrijire, educație, etc.) și siguranță, dar și dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber.

Dezvoltarea infrastructurii locale (infrastructura tehnico-edilitară, de transport și de servicii publice) este o necesitate care influențează nivelul de trai al locuitorilor și potențialul economic al comunității existente la nivelul județului.

Un obiectiv principal al județului Timiș este întreținerea, consolidarea și dezvoltarea infrastructurii, ca fundament pentru îmbunătățirea calității vieții și implicit a activităților economice și sociale.

Prioritizarea extinderii și modernizării infrastructurii de locuit reprezintă o măsură firească în contextul în care dezvoltarea economică a județului este condiționată în măsură semnificativă de existența unei infrastructuri publice moderne, cu o răspândire uniformă și cu un grad ridicat de acoperire.

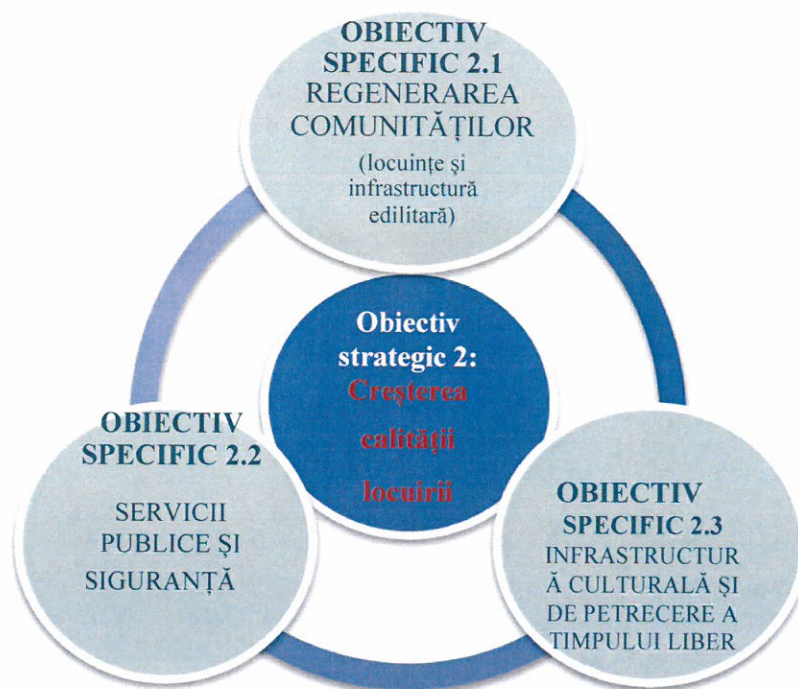
Infrastructura tehnică și socială are rol de sprijinire a activităților socio-economice din județ și are implicații semnificative în ceea ce privește calitatea vieții. În același timp, pentru a putea deveni o zonă atractivă pentru resursele înalt specializate, județul Timiș trebuie să aibă capacitatea de a asigura minim condițiile de bază și confort în privința dotării edilitare.

Creșterea atractivității se va face prin dezvoltarea accesibilității, prin extinderea și modernizarea infrastructurii de transport, a infrastructurii și serviciilor de utilități și prin îmbunătățirea calității vieții atât în mediul urban cât și în mediul rural, asigurarea accesului la locuință, asigurarea infrastructurii și a serviciilor de educație, sănătate și sociale.

Creșterea cererii de servicii de transport aerian în urma dezvoltării mediului de afaceri și a turismului în județ, reprezintă un important factor pentru care este necesară aducerea Aeroportului Internațional Timiș la nivelul impus de standardele internaționale în domeniul traficului aerian de pasageri și mărfuri, astfel încât să ofere facilitățile de care beneficiază atât companiile aeriene operatoare de zboruri cât și pasagerii care tranzitează aeroportul.

La nivelul județului Timiș există, pe lângă un patrimoniu material ce necesită renovare și conservare pentru a fi atractiv și un patrimoniu imaterial, cultural și al tradițiilor locale pentru care este necesar un sistem de promovare și susținere a activității de la nivelul comunității locale, la nivelul județului.

Pentru a putea obține beneficii de ordin economic din valorificarea identității culturale este necesară o amplă acțiune de promovare a acesteia în spațiul exterior comunității prin stimularea și distragerea individului de la rutina vieții cotidiene și orientarea lui către originile societății românești autentice.

OBIECTIV SPECIFIC 2.1 REGENERAREA COMUNITĂȚILOR (LOCUIŢE ȘI INFRASTRUCTURĂ EDILITARĂ)

Regenerarea comunităților este atât un proces cât și un efect. Poate avea dimensiuni fizice, economice și sociale, acestea trei coexistând în mod comun. Regenerarea integrată este concepută sub forma unui proces planificat, care trebuie să transească hotarele și abordările utilizate în mod obișnuit pentru a se adresa județului ca unui întreg funcțional și părților sale precum componentele unui organism unitar, cu obiectivul de a dezvolta și echilibra în totalitate complexitatea și diversitatea structurilor sociale și economice, stimulând în același timp o mai mare eco-eficiență a mediului înconjurător.

Strategia de regenerare a comunităților impune rezolvarea problemelor importante pentru comunitate: asigurarea unor condiții de locuit decente, atât în mediul urban cât și în cel rural; existența unei infrastructuri de transport pentru accesul facil al locuitorilor atât în zonele de interes din interiorul localităților cât și între

localități; dezvoltarea rețelelor de servicii pentru asigurarea accesului populației la rețelele de apă, canalizare, energie electrică, gaze; elaborarea unor programe de curățire a teritoriului; crearea spațiilor propice pentru desfășurarea activităților recreative, de sport și agrement.

Analizând situația actuală a infrastructurii tehnico-edilitare existente se pot observa următoarele:

- în interiorul județului Timiș, din totalul de 1.208 km de drumuri județene, un număr de 555 km de drumuri se prezintă în stare bună și foarte bună, 308 km în stare mediocră, un număr de 211 km se prezintă în stare rea și 134 km în stare foarte rea. Așadar, deși mai bine de o treime din drumurile județene sunt foarte bune, infrastructura în anumite zone ale județului nu este suficient dezvoltată și necesită investiții importante pentru a fi la nivelul standardelor europene. În zonele

montane din județul Timiș, rețeaua de drumuri este redusă, iar drumurile ce străbat aceste zone sunt insuficient modernizate;

- sistemele de alimentare cu apă la nivelul județului Timiș deserveșc un număr de 69 unități administrativ – teritoriale (municipiul Timiș, cele 9 orașe și 59 comune), din cele 78 UAT-uri existente, circa 53,75% din populație beneficiind de alimentare cu apă în sistem centralizat, gradul de acoperire fiind mai mare în mediul urban și mai redus în mediul rural;
- sistemele de canalizare există în 30 din cele 78 de UAT-uri (38%), respectiv în municipiul Timiș și la nivelul orașelor, precum și în 20 din cele 68 de comune;
- în ceea ce privește locuințele dotate cu instalații de energie electrică, în județul Timiș, 97,2% din locuințe sunt dotate cu instalație electrică, ceea ce reprezintă un grad foarte mare de conectivitate la rețeaua de distribuție a energiei electrice;
- cele 20 de localități cu distribuții de gaze naturale sunt amplasate de-a lungul celor trei conducte de transport care tranzitează partea de vest a județului Timiș, lungimea rețelelor și numărul consumatorilor fiind în permanentă creștere;
- în perioada 2006 – 2012 a crescut semnificativ procentul populației deservite de serviciile de salubritate, de la 47% la 94,8%, o creștere spectaculoasă fiind înregistrată în mediul rural, unde se observă o creștere a procentului de populație deservite de la 0,84% (2006) la 80,96% (2012). În prezent toate cele 10 localități urbane din județul Timiș sunt deservite de servicii de salubritate, pe când în mediul rural sunt deservite 58 din cele 69 de comune.

Analizând cele de mai sus reiese necesitatea continuării procesului de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare, atât pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației cât și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială a județului cu toate facilitățile care îi vor conferi județului Timiș atribuțiile economico-sociale specifice zonelor dezvoltate ale comunității europene.

OBIECTIV SPECIFIC 2.2 SERVICII PUBLICE ȘI SIGURANȚĂ CIVILĂ

Administrațiile publice din fiecare unitate administrativ-teritorială își vor orienta prin acțiunile și serviciile întreprinse atât către cetățeni în vederea optimizării relației cu aceștia, cât și spre sprijinirea și revitalizarea mediului de afaceri, urmărind în principal atât promovarea transparenței procesului administrativ și cât și reducerea birocrăției din sistem.

În acest sens, Strategia de Dezvoltare a județului Timiș pentru perioada 2014 – 2020 propune o serie de măsuri destinate modernizării și eficientizării serviciilor furnizate cetățenilor, având la bază creșterea coeziunii sociale la nivel județean.

Măsurile propuse au drept scop îmbunătățirea procedurilor administrative, creșterea calității serviciilor, optimizarea modului de planificare a activităților și gestionare a resurselor umane, aspecte care se vor concretiza în creșterea satisfacției generale care se va resimți în rândul cetățenilor.

Autoritățile publice județene vor miza de asemenea pe oportunitatea deloc neglijabilă de a-și dezvolta relațiile și cooperarea cu comunitățile învecinate care pot completa paleta de resurse disponibile la acest nivel, având în vedere că această strategie va conduce la avantaje economice comune. Teritoriile învecinate oferă regiunii oportunitatea dezvoltării investițiilor mari, creșterii comerciale și industriale, precum și accesul la obiective turistice importante care atrag un număr considerabil de turiști în regiune.

Aceste măsuri vor avantaja comunitățile implicate, unul dintre efectele importante constând în creșterea ocupării forței de muncă la nivel regional ca urmare a eforturilor comune de creștere a atractivității zonei pentru investitori.

În acest sens se recomandă cooperarea inter-regională în domeniile care țin de îmbunătățirea la nivel zonal a infrastructurii de transport, de promovare, atragerea de investitori, implementarea unor politici de dezvoltare turistică a zonei, etc.

Prin urmare, adoptarea unei atitudini și orientări a administrației publice locale spre cooperare și înțelegere a contextului regional este esențială pentru dezvoltarea viitoare a județului Timiș.

Axele prioritare ale Obiectivului specific 2.2 Servicii publice și siguranță civilă sunt:

2.2.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate

2.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale

2.2.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială și siguranță civilă

▪ AXA PRIORITARĂ 2.2.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate

O componentă importantă a Obiectivului specific 2.2 o constituie sistemul de sănătate la nivel județean, îmbunătățirea în mod semnificativ a stării de sănătate a populației fiind unul dintre dezideratele majore în cadrul Strategiei de Dezvoltare a județului Timiș pentru perioada 2014-2020.

În județul Timiș, în anul 2013, existau un număr de 5,19 paturi de spital la 1.000 de locuitori față de 5,84 la nivel național și 2,56 medici la 1.000 de locuitori față de 2,42 la nivel național.

Aducerea serviciilor medicale de care beneficiază populația județului la nivelul de calitate existent în Uniunea Europeană presupune îndeplinirea unei serii de măsuri prezentate în cele ce urmează.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.1 sunt:

- 2.2.1.1 Modernizarea, dotarea și extinderea infrastructurii de sănătate (construirea sau renovarea spațiilor/clădirilor destinate activităților medicale cât și echiparea cu aparatură performantă și modernă necesară desfășurării actului medical);
- 2.2.1.2 Construirea unui nou spital modular ca bază pentru dezvoltarea și optimizarea Spitalului Județean de Urgență și a serviciilor furnizate de această instituție
- 2.2.1.3 Construirea unei unități spitalicești pentru secția oncologie în Timiș, care să poată prelua pacienți din toată Regiunea de Vest a țării
- 2.2.1.4 Încurajarea înființării serviciilor medicale în mediul rural;
- 2.2.1.5 Sprijin în organizarea și susținerea unor activități de educație sanitară a populației în scopul prevenirii îmbolnăvirii și adoptarea unui stil de viață sănătos.

▪ ***AXA PRIORITARĂ 2.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale***

Rețeaua sistemului educațional existentă la nivelul județului Timiș acoperă toate formele de învățământ de la cel preșcolar la învățământul universitar. În perioada analizată, se poate observa o tendință de scădere a numărului de elevi (8% mai puțini elevi au fost școlarizați în anul 2013 față de anul 2011), comparativ constatându-se o creștere a numărului total de cadre didactice cu 10,46% în anul 2013 față de 2011, în special a celor care predau în învățământul gimnazial și universitar. Comparativ cu numărul de elevi/clasă la nivel național, în județul Timiș se înregistrează o medie mai mică de elevi/clasă, respectiv 20,84 față de 25,52 elevi/clasă. Situația numărului de cadre didactice raportat la populația școlară, respectiv 1 cadru didactic la 1.000 de elevi, pentru anul școlar 2014-2015, per total, este de 74,9 cadre didactice la 1.000 de elevi.

La nivelul anului 2013 infrastructura de învățământ existentă în județul Timiș era formată din 166 de unități școlare din care 86 în mediul urban și 80 în mediul rural. Dintre cele 284 localități existente în județul Timiș (1 municipiu, 9 orașe și 274 sate), 54 de localități (19,01% din total) nu beneficiază de infrastructură de educație. În aceste localități, numărul de elevi este scăzut și nu necesită înființarea/existența unei unități de învățământ, elevii deplasându-se la școala din comuna apropiată cu transport școlar¹¹⁶.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.2 sunt:

- 2.2.2.1 Modernizarea și echiparea inclusiv cu infrastructură TIC a unităților de învățământ de pe teritoriul județului;
- 2.2.2.2 Susținerea și încurajarea participării elevilor la competițiile școlare județene, naționale și internaționale;

- 2.2.2.3 Sprijinirea activităților de prevenire a părăsirii timpurii a școlii, a abandonului școlar;
- 2.2.2.4 Sprijinirea programelor pentru conștientizarea importanței educației în rândul elevilor și al părinților, inclusiv printr-un sistem de burse oferite elevilor proveniți din familii cu posibilități materiale reduse;
- 2.2.2.5 Dezvoltarea și diversificarea oportunităților educaționale de reintegrare în sistemul educațional a tinerilor și adulților care nu au absolvit 8 clase;
- 2.2.2.6 Facilitarea incluziunii copiilor de etnie romă în instituții școlare profesionale, cu predare în limba pe care o stăpânesc cel mai bine;
- 2.2.2.7 Susținerea elevilor din mediul rural care frecventează licee sau școli profesionale din alte localități.

▪ **AXA PRIORITARĂ 2.2.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială și siguranță civilă**

În ceea ce privește serviciile de protecție socială se poate observa preocuparea permanentă a instituțiilor abilitate să asigure servicii de asistență socială pentru creșterea calității serviciilor și facilitarea accesului unui număr cât mai mare de persoane care au nevoi speciale să beneficieze de ajutor specializat.

Infrastructura sistemului public de asistență socială existentă în județul Timiș cuprinde 61 de instituții de îngrijire pentru copii și 10 instituții de îngrijire pentru adulți. Conform evidenței sistemului de servicii sociale, în județul Timiș numărul persoanelor cu handicap a crescut în perioada 2010-2013 cu 8,8%, cea mai mare creștere anuală, de 5,13%, fiind înregistrată în anul 2013 față de anul 2012. La nivelul anului 2013 existau 1.779 de asistenți personali pentru persoanele cu handicap, fiecărui asistent revenindu-i în îngrijire, în medie, 7,68 persoane cu handicap. Numărul copiilor instituționalizați a înregistrat o scădere de 7,24% în anul 2013 față de anul 2011, respectiv cu 45 de copii mai puțin. Numărul asistenților maternali profesioniști la sfârșitul anului 2013 a fost de 105 persoane, acestea având în îngrijire un număr de 164 copii.

Serviciul de urgență în județul Timiș este asigurat de instituțiile subordonate Consiliului Județean Timiș: SMURD Timiș, Direcția Publică de Pază Timiș și Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Vasile Goldiș”.

Analizând cele de mai sus se poate concluziona faptul că este necesară adoptarea unei serii de măsuri în vederea dezvoltării, modernizării și adaptării la nevoile beneficiarilor a serviciilor de protecție socială și siguranță civilă.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.3 sunt:

- 2.2.3.1 Modernizarea centrelor sociale, socio-medicale și cele de protecție a copilului aflate în proprietate publică;
- 2.2.3.2 Sprijinirea derulării unor programe de incluziune socială pentru grupurile vulnerabile (șomeri, persoane de etnie romă, etc);
- 2.2.3.3 Susținerea înființării parteneriatelor public-private având ca domeniu de activitate acoperirea nevoilor speciale ale categoriilor de persoane defavorizate;
- 2.2.3.4 Construcția/reabilitarea/modernizarea locuințelor sociale;

- 2.1.1.1 Dotarea unităților și subunităților specializate în situații de urgență cu echipamente performante pentru intervenții în timp util și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială astfel încât să se îmbunătățească capacitatea de reacție în cazul unor situații de urgență și a unor dezastre naturale.

OBIECTIV SPECIFIC 2.3 INFRASTRUCTURĂ CULTURALĂ ȘI DE PETRECERE A TIMPULUI LIBER

Existența unui cadru natural atractiv și a unor edificii aflate în patrimoniul cultural național, precum și desfășurarea unor manifestări culturale care pun în valoare tradițiile și obiceiurile populare locale reprezintă premisele dezvoltării unei rețele de obiective și a unei agende culturale a județului, unice pentru consumatorii de cultură, inclusiv prin oferirea unor alternative de petrecere a timpului liber.

Axele prioritare ale Obiectivului specific 2.3 Infrastructură culturală și de petrecere a timpului liber sunt:

2.3.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului

2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber

- *AXA PRIORITARĂ 2.3.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului*

Însușirea sentimentului de mândrie și de apartenență a individului la o comunitate culturală reprezintă un factor important al formării coeziunii sociale la nivel local, pe când la nivel regional și național, coeziunea poate fi tradusă prin creșterea notorietății specificului cultural al județului Timiș.

Inițiative precum schimburi interculturale, promovarea unor evenimente de tip festivaluri, zilele comunității, tabere de creație, conservarea portului popular, reprezintă activități ce pot trasa blazonul oricărei comunități culturale.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.1 sunt:

- 2.3.1.1 Restaurarea, consolidarea și conservarea monumentelor istorice din județ (picturi interioare, fațade, dotări interioare, activități de marketing);
- 2.3.1.2 Reabilitarea Caselor de Cultură din mediul urban și a Căminelor Culturale din mediul rural, precum și dotarea acestora cu echipamente necesare evenimentelor culturale;
- 2.3.1.3 Sprijinirea organizării de activități culturale și artistice prin care este promovat folclorul autentic - obiceiuri locale și port popular (festivaluri populare, zilele orașului/comunei, etc);
- 2.3.1.4 Susținerea și promovarea tinerelor talente în arta sculpturii, picturii, a meșteșugurilor populare și muzicii;

- 2.3.1.5 Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende culturale a județului Timiș;
- 2.3.1.6 Realizarea unei baze de date cu evidența la zi a stării fizice a monumentelor istorice.

▪ *AXA PRIORITARĂ 2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber*

Dezvoltarea infrastructurii de agrement, precum și construirea unor obiective pentru petrecerea timpului liber vor putea valorifica mai mult potențialul de dezvoltare al județului și resursele sale naturale (atât subterane cât și supraterane).

Un alt aspect care contribuie semnificativ la creșterea atractivității unui teritoriu este reprezentat de starea și diversitatea infrastructurii de petrecere a timpului liber, fiind esențiale investițiile în amenajarea unor zone speciale pentru petrecerea timpului liber, extinderea și refacerea de spații verzi, amenajarea de terenuri pentru practicarea sporturilor și centre de agrement.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.2 sunt:

- 2.3.2.1 Instalarea rețelelor de comunicații wireless Wi-Fi în spațiile publice;
- 2.3.2.2 Dotarea cu mobilier urban a spațiilor publice din județ;
- 2.3.2.3 Construirea unor centre multifuncționale de sport în localitățile județului;
- 2.3.2.4 Organizarea unor competiții sportive de interes județean, regional și național;
- 2.3.2.5 Amenajarea parcurilor cu locuri de joacă pentru copii în zonele centrale ale localităților județului Timiș și reabilitarea spațiilor existente;
- 2.3.2.6 Încurajarea inițiativelor private pentru oferirea de servicii de calitate pentru petrecerea timpului liber.

4. Autoritatea de Management pentru Programele Operaționale Regionale–ADR Vest

Începând cu perioada de programare 2021-2027, la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, Agențiile pentru Dezvoltare Regională îndeplinesc funcția de **Autorități de Management pentru Programele Operaționale Regionale**.

ADR Vest, în calitate de Autoritate de Management, pregătește și negociază direct cu Comisia Europeană propriul Program Operațional Regional, în funcție de nevoile și specificul regional, va elabora ghidurile solicitantului prin care se stabilesc condițiile de acordare a finanțărilor către beneficiari, va evalua și contracta la nivel regional proiectele depuse, va gestiona implementarea acestora și efectuarea plăților către beneficiari.

ADR Vest a demarat procesul de programare și elaborare a **Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest**, conceput în baza necesităților reale ale regiunii, în strânsă colaborare cu partenerii regionali.

Elaborarea Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest presupune corelarea acestuia atât cu documentele de planificare existente la nivel regional, cât și cu regulamentele existente la nivel european, investițiile propuse urmând să fie concentrate pe cele **5 obiective principale** de politică (OP) ale Comisiei Europene:

- *O Europă mai inteligentă* (o transformare economică inovatoare și inteligentă) – minimum 25%;
- *O Europă mai verde, fără emisii de carbon* – minimum 30%;
- *O Europă mai conectată* (mobilitate și conectivitate TIC regională);
- *O Europă mai socială* (implementarea Pilonului european al drepturilor sociale);
- *O Europă mai aproape de cetățeni* (dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale) – minimum 8%.

4.1. Atribuțiile ADR Vest

Atribuțiile Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest sunt reglementate prin *Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România*.

ADR Vest face parte din ansamblul organismelor și instrumentelor financiare, regionale și naționale descris în Legea 315/2004, modificată și completată prin OUG 111/2004, drept sistemul național al dezvoltării regionale.

ADR Vest asigură realizarea programelor de dezvoltare regională și a planurilor de gestionare a fondurilor în conformitate cu hotărârile **Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR)** - organismul regional deliberativ care funcționează pe principii partenoriale la nivelul fiecărei regiuni și coordonează activitățile de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională.

Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest elaborează și propune spre aprobarea CDR Vest strategia, planul și programele de dezvoltare regională și de gestionare a fondurilor.

ADR Vest:

- asigură și răspunde, pe baza contractelor încheiate cu instituțiile naționale, de implementarea, monitorizarea tehnică și financiară și controlul execuției proiectelor finanțate de Uniunea Europeană în cadrul programelor de dezvoltare regională și/ sau, după caz, a proiectelor din cadrul programelor naționale care se implementează la nivel regional, prin agenția pentru dezvoltare regională;
- promovează, cu sprijinul CDR, regiunea și atragerea investițiilor străine;
- dezvoltă colaborări cu organisme și instituții similare din Uniunea Europeană și participă la implementarea proiectelor internaționale de interes regional și local;

Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest îndeplinește rolul de Organism Intermediar (OI) pentru Programul Operațional Regional în Regiunea Vest.

În calitate de OI, **ADR Vest** este responsabilă pentru implementarea la nivel regional a POR. Asigură și răspunde pentru îndeplinirea tuturor atribuțiilor delegate de Autoritatea de Management (AM) în scopul implementării POR.

- participă, prin consultarea cu AM – Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, la elaborarea procedurilor și criteriilor de eligibilitate și evaluare a proiectelor, la elaborarea Ghidului solicitantului precum și la stabilirea de către AM a calendarului de activități privind lansarea licitațiilor pentru depunerea cererilor de finanțare și a documentelor suport, în vederea obținerii finanțării prin POR;
- acordă asistență potențialilor beneficiari, inclusiv prin organizarea de sesiuni de informare prin helpdesk-urile sale și campanii de informare la nivel regional;
- primește, înregistrează și verifică cererile de finanțare și documentele suport depuse de către solicitanți în vederea obținerii finanțării prin POR;
- organizează și asigură buna desfășurare a sesiunilor de evaluare tehnică și financiară cu sprijinul experților evaluatori independenți;

În urma deciziei AM privind finanțarea proiectelor propuse, **ADR Vest** încheie contracte de finanțare cu beneficiarii. Verifică informațiile din cererea de finanțare, inclusiv prin efectuarea de vizite pe teren. Întocmește și transmite AM, în original, contractele de finanțare, în vederea avizării, însoțite de raportul vizitei pe teren și orice alte documente relevante.

- primește cererile de plată de la beneficiari, însoțite de rapoartele tehnice de progres și cele financiare, le analizează, le verifică, certifică realitatea, regularitatea și legalitatea tuturor cheltuielilor efectuate de beneficiar, le aprobă și transmite AM rapoartele însoțite de avizul de plată;
- verifică toate documentele justificative ce însoțesc cererea de plată și realizează verificarea administrativă a fiecărei cereri de plată emise de beneficiar, precum și verificarea pe teren;

4.2. Monitorizarea Programului Operațional Regional

ADR Vest monitorizează, din punct de vedere tehnic și financiar, implementarea proiectelor la nivel regional și transmite către AM, în scris și în format electronic, rapoarte tehnice de progres, pentru fiecare domeniu de intervenție din cadrul axelor prioritare ale POR.

Totodată, Agenția acordă asistență de specialitate beneficiarilor pe parcursul implementării proiectelor finanțate prin POR.

4.3. Obiectivele ADR VEST pentru ciclul financiar 2021-2027:

ADR Vest își propune **obiective ambițioase** pentru regiunea Vest la orizontul anului 2030, astfel încât regiunea să devină o **referință națională** pentru **modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv** și propune un **mix de intervenții** în **7 domenii principale**:

- *Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare*
- *Tranziție verde și schimbări climatice*
- *Accesibilitate*
- *Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante*
- *Sustenabilitate prin turism și cultură*
- *Dezvoltare urbană durabilă*
- *Tradiție și diversificare în mediul rural*

Aceste domenii strategice au fost alese în urma analizelor detaliate statistice efectuate, dar și a consultărilor parteneriale care au avut loc până în prezent. De asemenea, țin cont și de principalele tendințe de dezvoltare europene și naționale.

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT

2. PREZENTAREA GENERALĂ A COMUNEI MOȘNIȚA NOUĂ

2.1. Localizare

Comuna este localizată în centrul județului Timiș la o depărtare de 10,2 km de municipiul Timișoara. Se învecinează cu teritoriul municipiului Timișoara și comunei Giroc la vest, teritoriul comunei Ghiroda la nord, teritoriul comunei Bucovăț la est nord-est, teritoriul comunei Chevereșu Mare la est, teritoriul comunei Sacoșu Turcesc la sud.

Localitatea Moșnița Nouă este situată de-a lungul DJ 592 Timișoara - Buziaș fiind străbătută pe direcția est-vest; localitățile Moșnița Veche și Urseni sunt situate la nord și sud de centrul de comună, fiind legate de acesta prin DJ 595D. Localitatea Albina este situată la nord de DJ 592, adiacent acestuia.

Comuna Moșnița Nouă este localizată în vestul României, în partea centrală a județului Timiș, în marea unitate geografică a Câmpiei Joase a Timișului¹ (Fig. 1). Din punct de vedere al localizării geografice, centrul comunei Moșnița Nouă este amplasat la intersecția paralelei de 45 grade, 43 minute și 59 secunde nordică, cu meridianul de 21 grade, 20 de minute, și 1 secundă longitudine estică.

2.1.1. Componentă:

Reședință: Moșnița Nouă

Sate aparținătoare:

Albina

Moșnița Veche

Rudicica

Urseni

Moșnița Nouă

2.2. Clima

Climatul comunei se încadrează sectorului climatic bănățean în care domină circulația vestică, dar în care se resimt și puternice influențe mediteraneene. Poziția geografică și adăpostul oferit de Carpați feresc acest areal față de masele de aer rece din nord și nord-est.

Radiația solară înregistrează valori de 118 kcal/cm, în perioada caldă. Regimul termic este moderat, datorită influențelor oceanice și mediteraneene.

În general, iernile sunt blande și scurte, primele ninsori cad în medie la 29 noiembrie, iar ultimele până la jumătatea lui martie. Numărul zilelor cu strat de zăpadă este în medie sub 30 pe an, datorită patrunderii aerului cald din sud, iar grosimea stratului de zăpadă este redus, în jur de 5 cm.

Cea mai rece lună a anului este ianuarie, cu o medie a temperaturii de $-1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, temperatura minimă absolută s-a înregistrat la 24 ianuarie 1963 și a fost de $-35,3\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Data medie a apariției primului îngheț este 27 octombrie, iar ultimul îngheț se produce în medie la 15 aprilie, înregistrându-se în medie 197 zile fără îngheț pe an.

În fiecare an desigur, aceste date sunt devansate sau întârziate. Verile sunt mai calduroase și mai lungi față de alte zone de câmpie (media termică $+20,5\text{ }^{\circ}\text{C}$).

Cea mai caldă este luna iulie cu o medie a temperaturii anului de $21,6\text{ }^{\circ}\text{C}$. Temperatura maximă absolută a fost la 16 august 1952 atingând $40,0\text{ }^{\circ}\text{C}$. Suma anuală a gradelor de temperatură este de 4010 grade Celsius, ceea ce indică condiții optime pentru creșterea și dezvoltarea majorității plantelor de cultură acclimatizate în zonă.

Precipitațiile medii multianuale ating valori de 570-600 mm, (l/mp) pe an, cu o tendință de diminuare în ultimul timp.

Cele mai multe precipitații cad vara (circa 30 %), urmată de primăvara, toamna, și iarna (circa 20 %). Se remarcă diferențieri nu prea mari între anotimpuri, un maxim pluviometric în iunie (67,6 mm) și un maxim mult mai slab în octombrie, de influența mediteraneană.

Vantul predominant bate dinspre nord – vest cu o viteză medie de 3,4 – 3,5 m/s, însă se face simțit și vantul din sud-vest (Austrul).

Dintre vanturile locale se resimt mai mult austrul, vantul Cosava și Ruscovatul. În luna aprilie se semnalează cele mai frecvente și puternice vanturi, dar furtuni puternice au loc și în alte perioade ale anului.

În timpul primăverii și începutul verii sunt dominante masele de aer cu precipitații abundente. În cursul anului predomină masele de aer maritim din vest cu suficientă umiditate.

Temperatura aerului este dată de Stația Meteorologică de la Lugoj. Temperatura medie anuală este de 10,9° C.

Luna cea mai caldă este iulie cu temperatura medie de 20,9° C și cea mai rece, ianuarie cu temperatura medie de 0,5° C.

Temperatura medie iarnă este pozitivă de + 0,4° C și pentru întreg sezonul friguros de + 3,0° C.

Temperaturile extreme s-au înregistrat la 20 august 1948 de 41,6°C maxima și la 24 ianuarie 1948 de – 30,3°C minima.

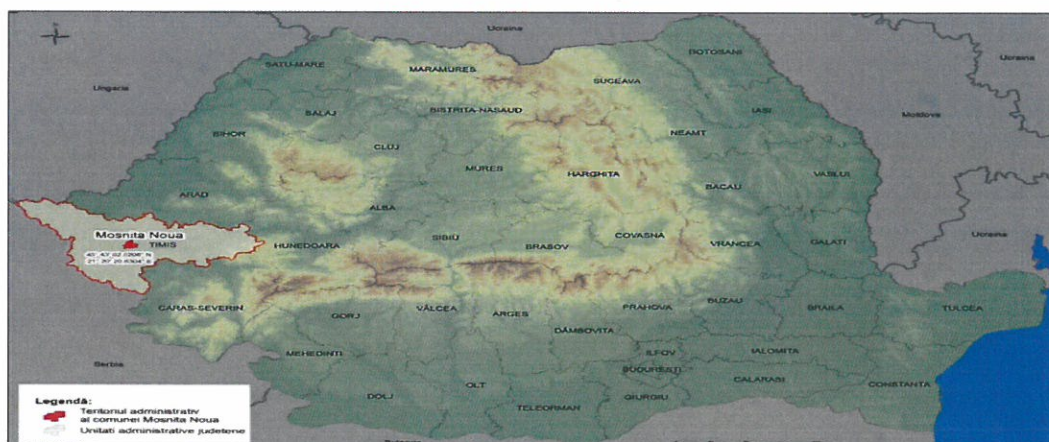
În luna ianuarie se înregistrează cele mai multe zile de îngheț.

Cantitatea medie anuală de precipitații atmosferice este cuprinsă între 700- 750 mm.

Ploile din luna iunie reprezintă 17% din cantitatea anuală de precipitații, iar vara precipitațiile însumează 32% și iarna doar 19 %.

Frecvența mai mare a vânturilor este pe direcțiile Sud-Est spre Nord-Vest în proporție de 37,5 %.

2.3. Relieful:

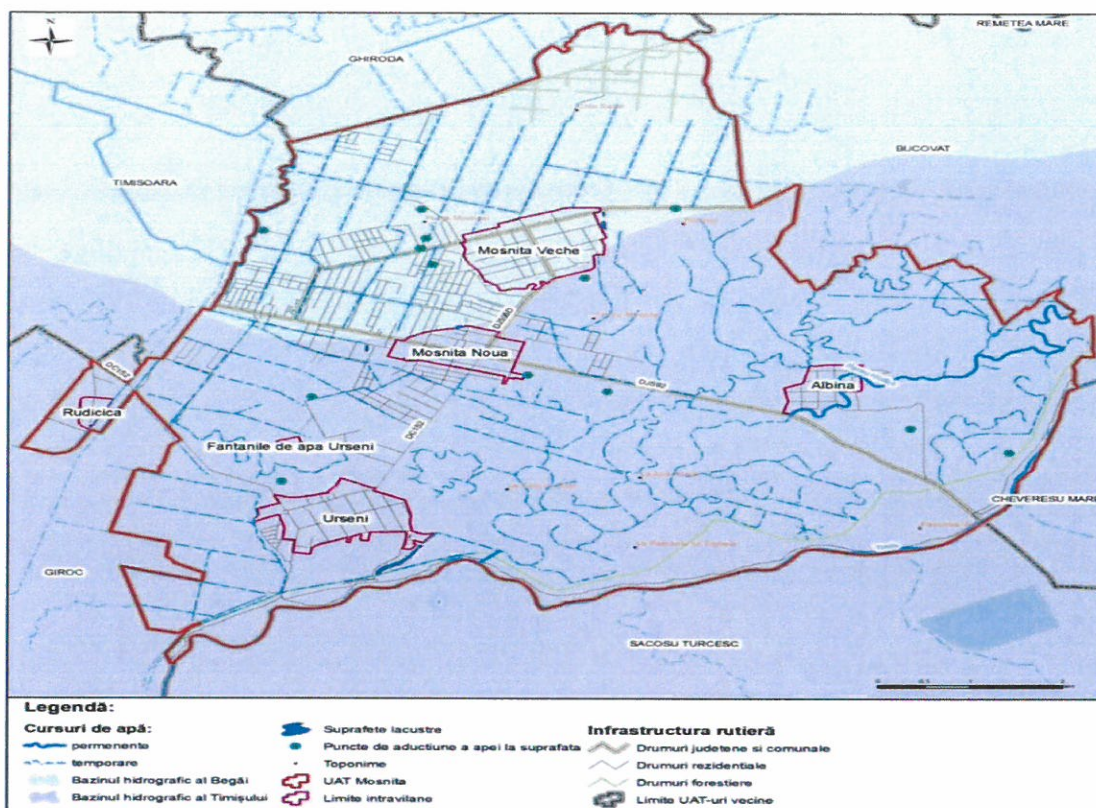
Câmpia Timișului, în care este amplasată comuna Moșnița Nouă este reprezentată

de o câmpie joasă, formată prin acumulare fluvială joasă și divagată, având puține elemente geomorfologice care îi oferă o notă de particularitate. Din această cauză hidrografia locală este semnificativ influențată de aceste caracteristici, evidențiindu-se multiple canale rezultate ca urmare a meandrării la un moment dat a cursurilor de apă existente.

Cu toate acestea, factorul uman a avut o influență decisivă asupra reliefului local prin faptul că au fost realizate lucrări hidroameliorative de tipul canalelor de irigare, cum este și cazul zonei de nord a comunei, începând de la drumul județean, pe partea de vest a comunei, activitate ce a contribuit la apariția unor microforme de relief specifice. De asemenea, construirea digului de protecție în lungul cursului râului Timiș, dar și a Begăi, a limitat inundarea acestui areal în timpul perioadelor cu viituri pe cursul de apă, dar și în timpul primăverii, după topirea zăpezii, cu consecințe asupra modificărilor parametrilor geomorfologici. Astfel, materialul aluvionar nu mai ajunge pe întreaga suprafață a teritoriului comunei Moșnița Nouă, iar prin desfășurarea activităților agricole, va avea loc o nivelare a terenului la nivel local. Tot pe partea de microforme de relief, trebuie amintite zonele din lunca Timișului din care s-au extras resurse litologice pentru a fi valorificate economic, resurse de tipul nisipurilor și pietrișurilor, de formă convexă, ce contribuie la acumularea unor cantități de apă în timpul apelor mari.

2.4. Hidrografia

Apele autohtone izvorăsc din arealul acestei câmpii, având un caracter semipermanent sau temporar, cum este și cazul cursului de apă Șubuleasa, în zona de nord a comunei, pârâul Bistra, în partea de sud-est a pădurii Bistra, Hodoș și Bârnar aflate în imediata apropiere a localității Urseni. În perioadele cu precipitații abundente cursurile de apă din partea de sud a comunei deșeuzează în râul Timiș. Întreaga rețea hidrografică se substituie principalelor bazine hidrografice locale, și anume cel al Begăi, la nord de localitatea Moșnița Nouă, iar întreaga zonă central-sudică face parte din bazinul hidrografic al râului Timiș.

Având în vedere caracteristicile geomorfologice, forma de câmpie joasă și de divagare a Câmpiei Timișului permite o puternică meandrare a cursurilor de apă. În urma unor lucrări hidroameliorative, în perioada 1720-1728 (Măruia et al., 2012), în peisajul local au survenit diverse modificări. Principalul curs de apă este râul Timiș, acesta traversând partea de sud a comunei pe o lungime de circa 13,7 km, captând majoritatea apelor afluenților locali.

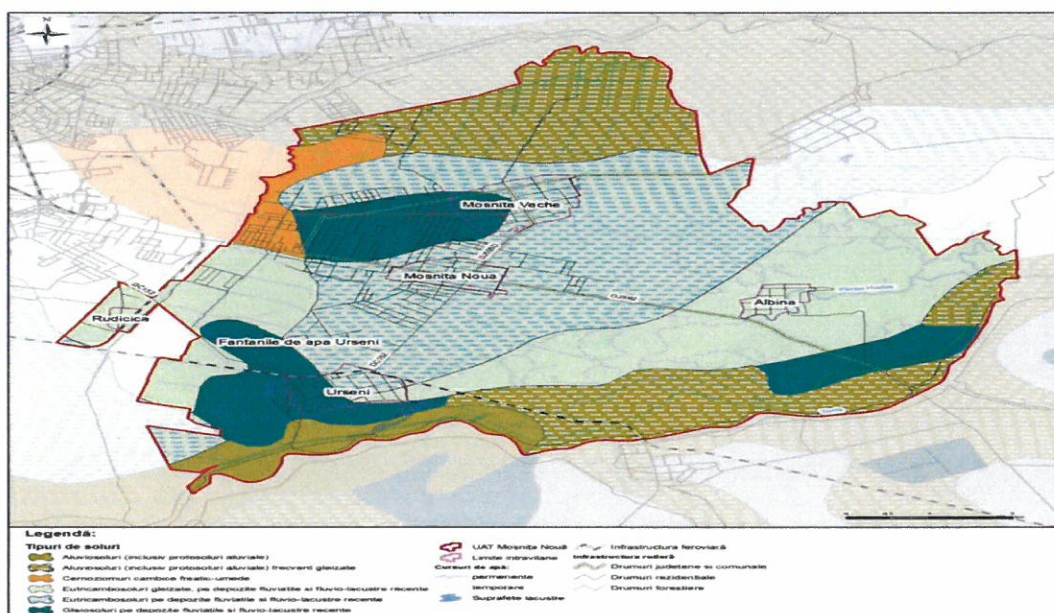
Adâncimea maximă a depozitelor în care se găsește apă este estimată ca fiind la aproape 18,5 m în zona localității Urseni, iar adâncimea nivelului hidrostatic a apei din pânza freatică este de aproape 2-3 m în arealul comunei. În partea de est a localităților Urseni și Moșnița Nouă se consideră a fi o zonă cu potențial acvifer, cât și la vest de această zonă, ceea ce contribuie la formarea numeroaselor izvoare. În apropierea localităților Urseni și Moșnița Nouă pot fi găsite lacuri artificiale utilizate în piscicultură, având dimensiuni reduse.

2.5. Solurile

Condițiile climatice, de umiditate, de rocă și de relief au contribuit la diversitatea tipurilor de soluri ce aparțin mai multor clase. Astfel că, în arealul comunei Moșnița Nouă predomină pe suprafață de aproape 30% din total Eutricambisolurile pe depozite fluviale

și fluvio-lacustre recente. Următoarele, ca și suprafață ocupată, sunt Eutricambosolurile gleizate pe depozite fluviatile și fluvio-lacustre recente, fiind urmate de Aluvisoluri (inclusiv protosoluri aluviale), frecvent gleizate. Pe suprafețe mai reduse sunt întâlnite Gleisolurile pe depozite fluviatile și fluvio-lacustre recente și Cernoziomurile cambice freatic-umede (vezi Fig. 25). Ca și distribuție spațială, aluvisolurile tipice se regăsesc în partea de sud a comunei, în timp ce aluvisolurile frecvent gleizate ocupă întreaga parte de nord a comunei, respectiv partea de sud și sud-est. Aceste zone corespund benzilor dispuse în apropierea cursurilor majore de apă. Pe de altă parte, în zona centrală a comunei sunt dispuse eutricambosolurile pe depozite fluviatile, zone mărginite de eutricambosoluri gleizate. Cernoziomuri cambice freatic-umede apar în partea de nord – vest a comunei, înspre Timișoara, iar gleisourile apar în partea de vest a localității Moșnița Veche, partea de vest și sud-vest a localității Urseni, dar și înspre Timiș, în sud-estul comunei.

După cum se poate observa și după denumirea acestor clase de soluri, pânza freatică aflată la un nivel ridicat evidențiază o pedologie variată, compunându-se din lăcoviști, soluri gleice, respectiv soluri brune eu-mezobazice sau aluviale⁶ în zonele de luncă, unde au loc inundații și aluvionări frecvente. Lucrările de îndiguire și asanare realizate de-a lungul timpului contribuie la modificarea caracteristicilor diagnostice ale solului. Astfel că, Eutricambosolurile pe depozite fluviatile și fluvio-lacustre recente au o structură lutonisiposă, fără schelet, prezentând deci un risc redus de gleizare (nu există pericolul apariției excesului de apă).

2.6. Flora și fauna

Vegetatia naturală caracteristică teritoriului este cea specifică silvostepii.

În prezent zona este lipsită de păduri mari, speciile de arbori răzleți fiind tipice pădurilor de sleau. Între acestea menționăm: plopul (*Populus alba*, *Populus pyramidalis*), salcia (*Salix alba*, *Salix fragilis*), mai rar gorunul (*Quercus sessiliflora*). Mai frecvent apar arbori plantați, aceștia putând fi reprezentați de: salcâm (*Robinia pseudocacia*), frasinul (*Fraxinus excelsior*), plopul canadian (*Populus canadensis*), artarul (*Acer tataricus*), teiul (*Tilia cordata*), iar arbuștii caracteristici fiind, ulmul (*Ulmus campestris*), otelarul (*Rhus typhina*), porumbarul (*Prunus spinosa*), măceșul (*Rosa canina*).

Speciile de pomi fructiferi caracteristici, sunt reprezentate de: prun (*Prunus domestica*), nuc (*Juglans regia*), visin (*Cerasus vulgaris*), cires (*Cerasus avium*), mar (*Malus domestica*), gutui (*Cydonia oblonga*), dudul (*Morus alba*), cais (*Armeniaca vulgaris*).

Vegetatia ierboasă spontană este restrânsă la izlazul satului, fanetele obligate și unele terenuri săratate. Se întâlnesc asociații de plante alcătuite din loliu (*Lolium perenne*), piurul gros (*Cynodon dactylon*), paiusul (*Festuca pseudovina*), pelinul (*Artemisia austriaca*), ghizdeiul (*Lotus corniculatus*), papadia (*Taraxacum officinale*), laptele cainelui sau aliorul (*Euphorbia cyparissias*), trifoi alb (*Trifolium repens*), iar pe terenurile afectate de salinizare mai apar și specii caracteristice, unele indicatoare a acestui fenomen nedorit, cum ar fi: limba pestelui (*Statice gmelini*), Scorzonera laciniată, *Camphorosma ovata*, steluta (*Aster tripolium*), muștelul (*Matricaria* spp.) etc.

În porțiunile de teren cu apă freatică mai aproape de suprafață este frecvent întâlnit golomatul (*Dactylis glomerata*), coada vulpii (*Alopecurus pratensis*), piciorul cocosului (*Ranunculus* spp.), iar în microdepresiunile mlăștinoase și în albia canalelor este prezentă papura (*Typha latifolia*), trestia sau stuful (*Phragmites communis*), rugina (*Juncus* spp.) etc.

Dintre buruienile intalnite in culturile agricole, pe terenurile mai drenate se intalnesc specii de mohor (*Setaria glauca*, *Setaria viridis*), pir tarator (*Agropyrum repens*), volbura (*Convolvullus arvensis*), si altele, iar pe terenurile depresionare costreiu (Echinocloa crus-galli), dentita (*Bidens tripartites*), tataneasa (*Symphytum officinale*), palamida (*Cirsium arvense*), piciorul cocosului (*Ranunculus spp.*) etc.

Speciile de cultura cele mai raspandite sunt, graul de toamna , orzul de toamna, porumbul, floarea – soarelui, soia, sfecla pentru zahar si hurajera, lucerna, trifoiul, canepa, si o serie de legume .

Fauna este de tip central – european, cu patrunderi si amestec de specii venite din nordul, sudul si estul Europei. Se remarca rozatoarele : popandaul, harciogul, catelul pamantului, iepurele, mamiferele mari, precum caprioarele, iar din categoria celor carnivore, dihorul, vulpea, viezurele.

Dintre pasari se intalnesc: ciocarlia, potarnichea, dropia, barza, graurul, fazanul, uliul. Fauna piscicola prezenta in lacurile antropice, si diferitele canale, de pe teritoriul comunei este reprezentata de cap, caras, albisoara, stiuca, somn, etc.

2.7. Istoricul comunei

Localitatea Moșnița Nouă datează din anul 1902 -1906, fiind formată din coloniști maghiari aduși din comitatul Bekes și din orașul Senieș.

Localitatea Moșnița Veche datează din anul 1332; în 1890 făcea parte din Comitatul Timiș, districtul Timișoara, era reședința de comună și avea 2208 locuitori. Tradiția orală atribuie românului Niță. Moșul Ioniță intemeierea satului Moșnița, nu pe locul de astăzi ci în Satu-Bătrân la un kilometru distanță, lângă pârâul Subuleasa. Datorită inundațiilor frecvente moșul Niță a mutat satul pe amplasamentul de astăzi. Moșnițenii au păstrat dreptul de proprietate asupra Satului bătrân și hotarul său până pe la 1820, când li se ia acest drept, primind în schimb dreptul asupra pădurii din apropierea satului (spre sud). În 1904 li se ia dreptul asupra pădurii, ce va fi defrișată iar în loc administrația austro-ungară va înființa o colonie cu etnici maghiari, viitoarea Moșnița Nouă. Istoria Bisericii Ortodoxe se confundă cu însăși istoria satului, câteva case în jurul bisericuței de lemn. Biserica a fost refăcută în 1812 și apoi în 1912, după ultima refacere lucrurile vechi bisericesti au fost distruse sau risipite.

Localitatea Urseni este de o vechime asemănătoare cu localitatea Moșnița Veche, în 1890 făcea parte din Comitatul Timiș, districtul Timișoara, era reședința de comună.

Localitatea Albina datează din anul 1925 prin colonizarea unui număr de 100 familii de sibieni veniti din zona Sebeșul de Jos, comuna Turnu Rosu.

Cătunul Rudicica datează din a doua jumătate a secolului al 19-lea și aparține de satul Urseni.

Structura localităților comunei Moșnița Nouă în contextul rețelei de localități a județului Timiș se caracterizează prin așezări ordonate, ridicate pe canevașe geometrice, rezultate ca urmare a celei de-a doua etape de colonizare a șvabilor(1740-1780), cunoscută sub numele de colonizarea thereziana vezi satul Urseni sau inspirate de această colonizare vezi Moșnița Veche. Celelalte trei localități apar mai tarziu la începutul secolului XX respectând regulile de sistematizare din acea vreme. Localitățile sunt mici și mijlocii așezate la distanțe de câțiva kilometri unele de altele și au păstrat caracterul tradițional al satelor de coloniști. Conform dispoziției patentei imperiale gospodăriile se situau într-un plan dreptunghiular, așezate una lângă alta, cu fațada scurtă a casei orientată la stradă, iar biserica, școala, primăria, casa parohială și celalte construcții obștești s-au construit în mijlocul așezării.

2.8 Populația

Conform ultimelor statistici preluate de la Evidența Persoanei, din data de 20.05.2021, Comuna Moșnița Nouă are un număr total de 10676 de locuitori.

Piramida vârstelor nu este simetrică, mai ales în partea de mijloc, ceea ce indică prezența fenomenului de creștere a populației adulte, în special grupele 25-39 ani

Comparativ cu datele înregistrate în 2011, la Recensământul populației și locuințelor, populația a înregistrat o creștere de 73%.

Privit în comparație cu județul și cu regiunea de apartenență, trendul populației la nivelul localității Moșnița Nouă nu se încadrează în tendințele de diminuare înregistrate la nivel regional. Astfel, în cazul regiunii Vest, trendul populației este descendent pentru întreaga perioadă, în cazul județului Timiș a avut loc un trend descendent până în 2006, după care urmat un trend ascendent în timp ce în cazul localității Moșnița Nouă trendul a fost ascendent pentru întreaga perioadă.

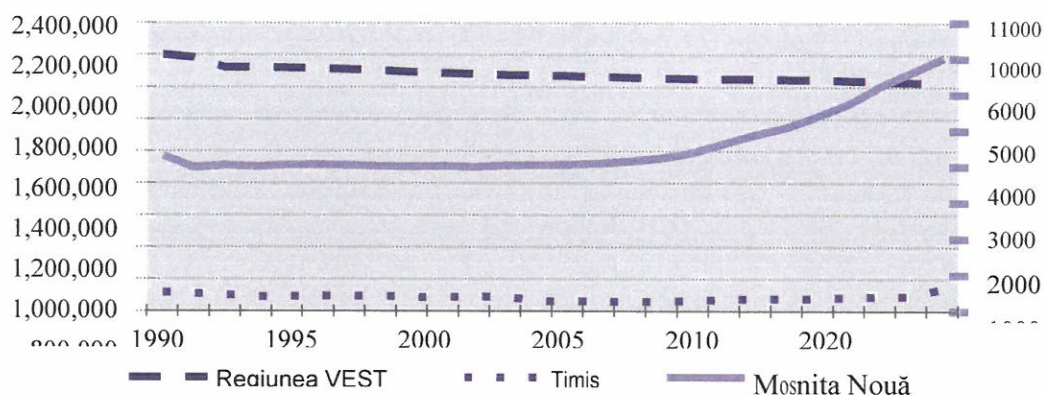

Figura Evoluția populației în perioada 1990-2020

2.9. Infrastructura de drumuri

Drum	Ruta	Lungime
DJ 592	Timișoara - Moșnița Nouă - Albina	9 km
DJ 595D	Moșnița Veche – Moșnița Nouă - Urseni	10,5 km

Sursa datelor: site-ul Primăriei

La nivelul căilor de comunicație rutiere, Moșnița Nouă este străbătută median de DJ 592 Timișoara – Buziaș (distanța dintre Moșnița Nouă și Timișoara pe acest drum este de 2,5 km, de la ieșirea din cele două localități), drum care leagă de asemenea Moșnița Nouă de localitatea aparținătoare Albina, distanța pe asfalt între acestea fiind de 3 km.

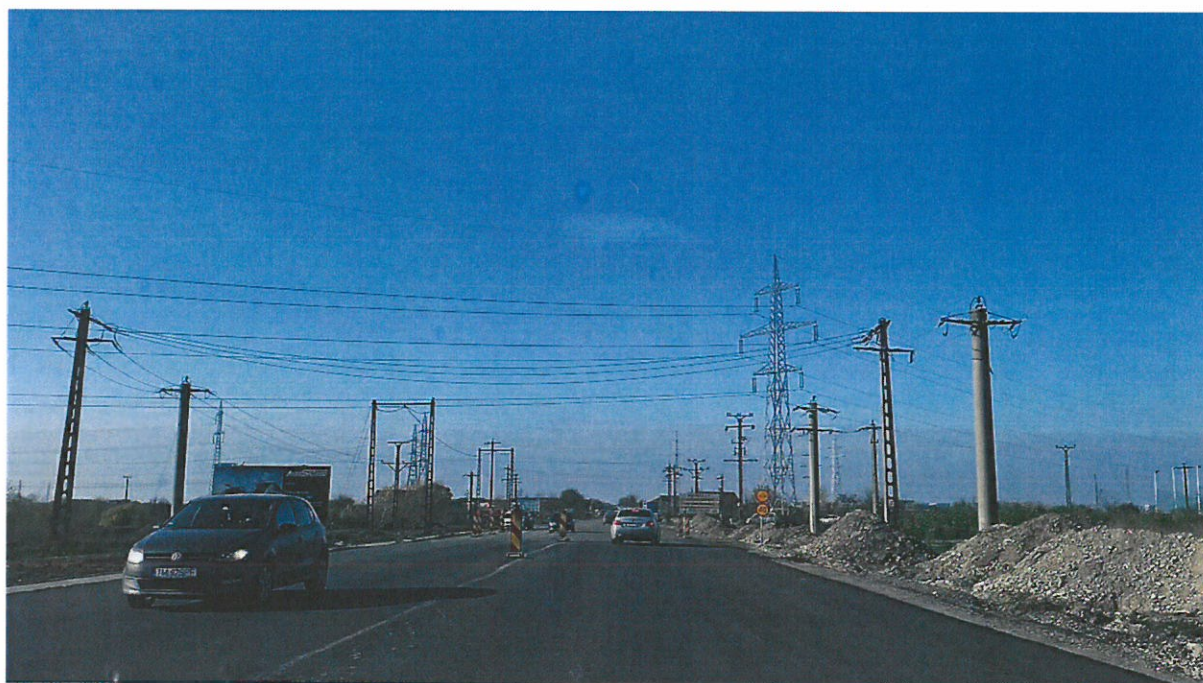

Foto: Modernizare DJ 592 Timișoara-Moșnița Nouă

DJ 592 Timișoara-Moșnița Nouă a fost lărgit la 4 benzi, în anul 2021, șoseaua, cu o lungime de 4 kilometri, având acum 4 benzi, 5 sensuri giratorii, o intersecție lărgită, piste de biciclete și trotuare pe ambele părți, 16 alveole pentru stațiile de autobuz, rigole pentru apa pluvială, platforme speciale pentru cântărirea autovehiculelor grele la ieșirea din Moșnița Nouă și iluminat stradal.

Între Moșnița Nouă și Moșnița Veche calea de acces este reprezentată de DJ 595D, acoperit cu asfalt, distanța între limitele vetrelor acestor localități fiind de 2 km.

Accesul în localitatea Urseni se efectuează prin Moșnița Nouă, pe același drum DJ 595D, extins către sud, distanța dintre limitele vetrelor acestor localități fiind de 2 km, dar și din Timișoara, pe DC 98, asfalt ce leagă Urseniul de oraș pe o distanță de 3 km.

Cătunul Rudicica beneficiază de acces atât din interiorul comunei (DC 98 dinspre Urseni), cât și din Timișoara, tot pe DC 98, pe o distanță de cca 1 km de la ieșirea din oraș.

Pe suprafața comunei există și un al treilea drum comunal, DC 149, ce pleacă din DJ 592, de la vest de Moșnița Nouă, traversând localitatea Moșnița Veche în partea ei nordică, tangent cu cartierul Serena ce se întinde pe teritoriul ambelor localități și continuând către Bucovăț.

Segmentul de drum dintre DJ 592 și Moșnița Veche, este asfaltat, la fel și porțiunea ce leagă această localitate de Bucovăț.

Principala cale de acces feroviar include ruta Timișoara – Buziaș și traversează de la E la V colțul sudic al hotarului comunal, deservind localitatea Urseni, acolo unde există o haltă. O altă cale feroviară este reprezentată de calea industrială de la ieșirea din Timișoara spre Moșnița, unde sunt discuții pentru dublarea acesteia în viitor.

2.10. Infrastructura de utilități la data de 15.10.2021

Comuna Moșnița Nouă dispune de o serie de rețele și echipamente tehnico-edilitare caracterizate printr-un grad ridicat de acoperire a teritoriului. De asemenea se înregistrează puține zone insuficient sau deloc echipate cu rețele tehnico-edilitare.

- **Alimentare cu apă și canalizare**

În comuna Moșnița Nouă , există un sistem centralizat de alimentare cu apă și canalizare, În prezent, există în derulare lucrări de extindere a rețelelor de apă și canalizare în comună. În acest sens a fost semnat prin programul POIM 2014-2020 un contractul a cărui valoare ajunge aproape la 25 de milioane de lei, fără TVA.

Proiectul cuprinde lucrări de extindere a rețelei de alimentare cu apă în Moșnița Nouă, Moșnița Veche, Urseni și extinderea rețelei de canalizare în Moșnița Nouă.

Lucrările la rețeaua de canalizare vor fi realizate pe 19 străzi din Moșnița Nouă: Dâmbovicioara, Ghirlandei, Strada 4, Pietroasa, Orșova, Georgeta, Monica, Sofia, DC 149, Politeții, Văliug, Sf. Ana, Bicz, Vidraru, Calea Moșnița Veche, Ogorului, Grâului și Sânziana.

„Apele uzate colectate vor ajunge, prin intermediul rețelelor de canalizare noi, a stațiilor de pompare ape uzate la Stația de epurare ape uzate nouă din Timișoara. Rețeaua de canalizare va include pentru o bună funcționare în exploatare, construcții de tipul căminelor de vizitare, racorduri și lucrările speciale: subtraversări. Pentru dimensionarea corespunzătoare a rețelelor de canalizare propuse s-a folosit modelarea hidraulică. În calcul s-a luat și o prognoză pentru

o perioadă de perspectivă de 25 de ani, ținându-se cont de posibilitățile de dezvoltare a zonei.”, a transmis Primăria Moșnița Nouă.

Extinderea rețelelor de distribuție în Moșnița Nouă cuprinde străzile: Românești, Dâmbovicioara, Ghirdandei, Strada 1, Scărișoara, Meziad, Pietroasa, Bigâr, Orșova, Georgeta, Monica, Florentina, Lucia, Sofia, Politeții, Crizantemei, Văliug, Bicz, Vidrar, Moșnița Veche, Medves, Câmpului și Ogorului.

În Moșnița Veche cuprinde străzile Mărului, Scoruşului și Teiului, iar în Urseni: Mangalia, Cap Aurora, Venus, Nicolae Botoca, Jupiter, Năvodari, Olimp, Neptun, Costinești, Eforie, Mamaia și Saturn.

a. Extindere rețele de distribuție în Moșnița Nouă

Prin prezentul proiect se propune extinderea rețelei de distribuție a apei în localitatea Moșnița Nouă, prin conducte PEID, PE 100, PN 10, DN 110mm, cu o lungime de 13.956m conform tabelului următor:

Nr.crt.	Strada	Lungime conducta (m)
		PEID
		De 110mm
1	Strada Romanesti	1045
2	Strada Dâmbovicioara	898
3	Strada Ghirlandei	676
4	Strada 1	223
5	Strada Scarișoara	227
6	Strada Meziad	206
7	Strada Pietroasa	519
8	Strada Bigar	372
9	Strada Orșova	473
10	Strada Georgeta	900
11	Strada Monica	392
12	Strada Florentina	1372
13	Strada Lucia	169
14	Strada Sofia	401
15	Strada Politeții	1141
16	Strada Crizantemii	31
17	Strada Valiug	154
18	Strada Sf Ana	157
19	Strada Bicz	601
20	Strada Vidrar	604
21	Calea Moșnița Veche	85
22	Calea Medves	1158
23	Strada Câmpului	95
24	Strada Ogorului	723

25	Strada Grâului	324
26	Strada Sânziana	1010
Total		13.956

b. Extindere rețele de distribuție în Mosnita Veche

Extinderea se va realiza cu conducte PEID, PE 100, PN 10, DN 110mm, pe o lungime de 1.851m. Străzile pe care sunt cuprinse lucrările pentru extinderea rețelelor de apă sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr.crt.	Strada	Lungime conducta (m)
		PEID
		De 110mm
1	Strada Mărului	832
2	Strada Scorușului	531
3	Strada Teiului	488
Total		1.851

c. Extindere rețele de distribuție în Urseni

Prin prezentul proiect se propune extinderea rețelei de distribuție a apei în localitatea Urseni, prin conducte PEID, PE 100, PN 10, DN 110mm, cu o lungime de 2.848 m conform tabelului următor:

Nr.crt.	Strada	Lungime conducta (m)
		PEID
		De =110mm
1	Strada Mangalia	59
2	Strada Cap Aurora	101
3	Strada Venus	157
4	Strada Nicolae Botoca	137
5	Strada Jupiter	624
6	Strada Năvodari	462
7	Strada Olimp	120
8	Strada Neptun	349
9	Strada Coștinești	143
10	Strada Eforie	185
11	Strada Mamaia	261
12	Strada Saturn	250
Total		2.848

d. Extinderea rețelei de canalizare în Aglomerarea Mosnita Noua

Nr.crt.	Strada	LUNGIMI
		(M)
		PVC KG SN8 Dn 250
1	Strada Dambovicioara	888
2	Strada Ghirlandei	620
3	Strada 4	238
4	Strada Pietroasa	306
5	Strada Orșova	455
6	Strada Georgeta	878
7	Strada Monica	388
8	Strada Sofia	397
9	DC 149	521
10	Strada Politeții	1156
12	Strada Valiug	135
13	Strada Sf Ana	129
14	Strada Bicaz	546
15	Strada Vidraru	616
16	Calea Moșnița Veche	44
17	Strada Ogorului	739
18	Strada Grâului	330
19	Strada Sânziana	970
Total		9.356

- **Reteaua de energie electrică:**

Localitățile comunei Moșnița Nouă sunt alimentate cu energie electrică prin racorduri aeriene de 50 kV din rețelele dedistribuție existente în zonă până la posturide trans-formare. Acestea sunt de tip PTA cu putere maximă de 250kVA montate pe stâlpi din beton pentru consumatorii comunali și de tip cabină zidită de 400-1000kVA la unitățile agro-zootehnice și avicole. Aceste posturi de transformare sunt alimentate prin rețele de medie tensiune aeriene pe stâlpi din beton din stația 110/20KV Pădurea Verde prin LEA 20kV Surgani (localitățile Moșnița Nouă, Moșnița Veche, Albina) și din stația 110/20kV Fratelia prin LEA 20kV Urseni (localitățile Urseni și Rudicica). Rețelele de medie și joasă tensiune existente sunt într-o stare tehnică corespunzătoare.

În localitatea Moșnița Nouă încărcarea posturilor de transformare pe localitate este de cca. 25%, iar pentru consumatorii casnice de cca. 60%, existând capacitatea disponibilă, atât în posturile de transformare, cât și în rețelele de distribuție.

În localitatea Moșnița Veche încărcarea medie a posturilor de transformare din localitate este de cca. 70%, existând capacitatea disponibilă, atât în posturile de transformare, cât și în rețelele de distribuție.

În localitatea Urseni încărcarea medie a posturilor de transformare din localitate este de cca. 30%, existând capacitatea disponibilă, atât în posturile de transformare, cât și în rețelele de distribuție.

În localitățile Albina și Rudicica încărcarea medie a posturilor de transformare din localitate este de cca. 50%, existând capacitatea disponibilă, atât în posturile de transformare, cât și în rețelele de distribuție.

Iluminatul public din interiorul localităților este asigurat de către comună și avea, în luna octombrie 2021, un total de **1140 km.**

- **Energie Termică:**

Majoritatea locuințelor din mediul urban sunt încălzite prin sisteme proprii având drept combustibil gazul, lemnele sau deșeurile din lemn, precum și surse alternative de energie - biocombustibil.

- **Rețeaua de gaze:**

Localitățile comunei Moșnița Nouă au acces la rețeaua de distribuție a gazelor naturale EON Energie România SA. Lungimea rețelei de gaze, la data de 15.10.2021, era de **178,54 km.**

- **Internet și telefonie:**

Comuna beneficiază de serviciul de telefonie mobilă, existând puține zone fără acoperire. Serviciul de televiziune prin cablu acoperă o bună parte din necesarul comunei, iar serviciul de internet are o acoperire de aprox. 90% din totalul populației.

2.11. Infrastructura de Sănătate:

Nr. crt.	Categorie de unitate sanitară	Număr de unități sanitare / localitate					Total unități sanitare / categorie
		Moșnița Nouă	Moșnița Veche	Urseni	Albina	Rudicica	
1	Dispensar medical	1	1	1	1	0	4
2	Cabinet medical	3	0	0	0	0	3
3	Farmacie	2	1	1	0	0	4
4	Cabinet veterinar	1	1	0	0	0	2
5	Farmacie sanitar-veterinară	1	0	0	0	0	1
6	Total unități sanitare / localitate	8	3	2	1	0	-
7	Total unități sanitare / comună			14			

Tabel privind infrastructura de sanatate

Resursele umane implicate la nivelul sistemului de sănătate din comuna Moșnița sunt structurate în patru categorii, cu cea mai ridicată pondere în rândul personalului sanitar mediu (în medie 34% de-a lungul perioadei analizate), urmată de farmaciști (în medie 32% de-a lungul perioadei analizate), medici de familie și asistenți medicali (în medie 17% de-a lungul perioadei analizate).

Din perspectivă dinamică, pe parcursul celor 7 ani analizați, se observă o creștere numerică doar la nivelul farmaciștilor, celelalte categorii de personal rămânând neschimbate cantitativ.

Raportând numărul de personal medico-sanitar la populația comunei, se obține o densitate de 1,99, respectiv următorul clasament (număr de personal la 1.000 de locuitori):

Tabelul . Evoluția personalului medico - sanitar pe categorii și localizare în perioada 2014-2020								
Localitate	Categorie de personal medico - sanitar	Nr. personal medico - sanitar / an						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Moșnița Nouă	Medici de familie	2	2	2	2	2	2	2
	Personal sanitar mediu	4	4	4	4	4	4	4
	Farmaciști	2	2	3	3	6	6	6
	Asistenți medicali	2	2	2	2	2	2	2
	Personal sanitar auxiliar	0	0	0	0	0	0	0
Total personal medico - sanitar / Moșnița Nouă		10	10	10	11	11	14	14

Cu toate acestea, apropierea comunei de Municipiul Timișoara rezolvă parțial nevoile de sănătate ale populației, în condițiile în care peste 63% din populația județului Timiș este arondată în aria spitalelor din Municipiu, Timișoara fiind totodată și zona care are cel mai bun raport locuitori/medic (143 locuitori/personal medical) din județ.

2.12. Economia:

Ritmul mediu de creștere economică a județului a devansat media națională și regională, Timișul fiind cel mai competitiv județ al regiunii 5 Vest, urmat de județul Arad. În mod constant, în ultimii ani Timișul a deținut aproximativ 48% din produsul intern brut al regiunii, fiind pe primul loc în ceea ce privește produsul intern brut pe locuitor și valoarea adăugată brută (50% pondere regională).

Condițiile speciale ale județului Timiș, tradiția antreprenorială existentă în zonă, mentalitatea occidentală a locuitorilor și spiritul de inițiativă nealterat în perioada comunistă, poziția geografică, standardul de viață al populației care, în partea vestică, este mai ridicat față

de restul țării precum și capacitățile de capitalizare relativ crescute de aici, favorizează dezvoltarea continuă a sectorului de întreprinderi mici și mijlocii. Pe raza Comunei Moșnița Nouă există un sector industrial diversificat. Activitățile industriale de prelucrare a resurselor locale agricole și silvice, cât și pentru producerea de bunuri pentru consumul colectivităților locale cu caracter nealimentar, inclusiv lucrul la domiciliu în mici ateliere, poate asigura condiții de dezvoltare rurală.

Pe raza comunei Moșnița Nouă își desfășoară activitatea mai multe societăți comerciale cu răspundere limitată ce au ca obiect principal de activitate comerțul și prestarea de servicii:

**Domeniile CAEN cu competitivitate peste media națională
din comuna Moșnița Nouă, în anul 2020:**

Nr.Crt.	Domeniul de Activitate	Grad de depășire raportat la media națională
1	Activități de servicii privind sistemele de securizare	662%
2	Operațiuni de mecanică generală	528%
3	Activități de întreținere peisagistică	475%
4	Fabricarea încălțămintei	420%
5	Activități auxiliare pentru producția vegetală	415%
6	Activități auxiliare intermediarilor financiare, exclusiv activități de asigurări și fonduri de pensii	364%
7	Activități de protecție și gardă	323%
8	Activități ale agenților și brokerilor de asigurări	303%
9	Lucrări de pregătire a terenului	285%

Principalele firme din comuna Moșnița Nouă, în anul 2020:

Nr.	Nume Firmă
1	SOFA SOFT SRL Str. Florentina 16 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
2	BEST NUTS SRL Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA

3	C.F.C. INSTAL SRL Str. Skopje 17 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
4	BOX ELYTE SRL 1001 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
5	CUPIO INTERNATIONAL SRL 733 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
6	ITALCHIMICA EAST EUROPE SRL Str. Carpati 11 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
7	CENTRO GROUP PROFESIONAL TM SRL 167 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
8	AGRO GIO ALDE SRL 201/N Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
9	IGNNEX FIRE SOLUTIONS SRL Str. Skopje 19 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA
10	CENTRO SERVICE INDUSTRY SRL Str. Carpati 11 Jud. TIMIS, Loc. MOSNITA NOUA

2.12.1.CENTRE COMERCIALE:

- **Mosnita City Mall:**

În data de 13 august 2020 a fost deschis **Mosnita City Mall**, Deschiderea galeriei din Moșnița Nouă a venit în întâmpinarea nevoilor locuitorilor zonei ca o necesitate. Cu un design adaptat cerințelor retail-ului modern, galeria oferă clienților posibilitatea alegerii dintr-o gamă variată de produse și servicii, în aceeași locație, economisind timp petrecut în trafic. și având un impact pozitiv asupra calității vieții comunității locale.

Foto: Mosnita City Mall

Foto: Mosnita City Mall

Galeria comercială a fost dezvoltată sub ancora Mega Image pe partea de food, retailer-ul beneficiind de o suprafață de 1.000 mp. În cadrul M. City vor mai fi prezente și alte branduri cunoscute: Jysk – 1.350 mp, Kik Textilien – 700 mp, Pepco – 500 mp, Profi – 700 mp, Agroland Pet & Garden– 416 mp, HelpNet, Prospero, 3F, Senneville și alții

- **Funshop Retail Park**

Grupul polonez Scallier se extinde în România cu o rețea de parcuri de retail și vrea ca, până în 2022, să finalizeze 6 facilități comerciale pe piața locală sub brandul Funshop Park. Unul dintre cele 6 parcuri de retail va fi construit în Moșnița Nouă, polonezii de la Scallier vor ridica aici o galerie comercială de 10.601,49 mp, pe terenuri cu o suprafața totală de 22.360 mp.

Funshop Park are ca ancore principale magazinele Lidl și Penny, și va beneficia de 200 de locuri de parcare.

Foto: Funshop Park Moșnița

Foto: Funshop Park

2.13. Învățământ

Infrastructura de invatamant	Date actualizate septembrie 2021	
Număr grădinițe	4	
Număr școli	Clasele I-IV	2
	Clasele V-VIII	2

Tabel infrastructura de învățământ

Foto: Școala Generală Moșnița Nouă

Foto: Creșă Nouă Moșnița

- **Cresă nouă:**

În anul 2021 a fost inaugurată o creșă nouă. Creșa, are o capacitate de 48 de locuri destinate îngrijirii copiilor de până la trei ani și va avea un program de funcționare de luni până vineri între orele 07:00 și 17:00.

Imobilul este dotat cu mobilier special pentru copii antepreșcolari, iar spațiile generoase în care își vor desfășura activitatea aceștia, respectiv săli de activități și dormitoare, sunt dotate cu mobilier cu un design vesel și atrăgător, adecvat vârstei și corespunzător nevoilor acestora. Clădirea destinată creșei a fost construită cu finanțare obținută de la Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), valoarea investiției fiind de aproape 2,8 milioane de lei. Pentru funcționarea creșei în următorii doi ani, Primăria Moșnița Nouă a obținut o finanțare prin Programul Operațional Capital Uman (POCU) în valoare de 4,3 milioane de lei.

- **Bazin didactic de inot:** Proiectul, care are o valoare de aproximativ 2,1 milioane de euro, cu TVA inclus, va fi realizat prin Compania Națională de Investiții.

Foto: Proiect bazin didactic de inot

2.13.1. Cultura:

Tabel infrastructura culturală:

Cultură	Date actualizate anul 2021
Număr biblioteci	1
Cămine culturale	3

Compania Națională de Investiții a publicat pe SEAP anunțul de licitație pentru ”Construire sediu așezământ cultural, sat Moșnița Nouă, comuna Moșnița Nouă, județul Timiș”. Așadar, comuna periurbană a Timișoarei primește un nou centru cultural, în valoare de 10,06 milioane de lei.

Foto: Proiect "Construire sediu așezământ cultural"

2.14. Culte și lăcașuri de cult:

Potrivit unui studiu mondial, „Religiosity and Atheism Index”, realizat de institutul Gallup International, România se află în top 10 cele mai religioase țări din lume. Astfel, România se clasează pe locul șapte în lume, 89% din populație declarând că este religioasă, fiind singura țară din Uniunea Europeană care apare în top 10. Raportul mai arată că România este printre puținele țări în care numărul credincioșilor a crescut din 2005 până în 2012, de la 85% până la 89% persoane care se declară religioase.

Foto: Biserica Ortodoxă Moșnița Nouă

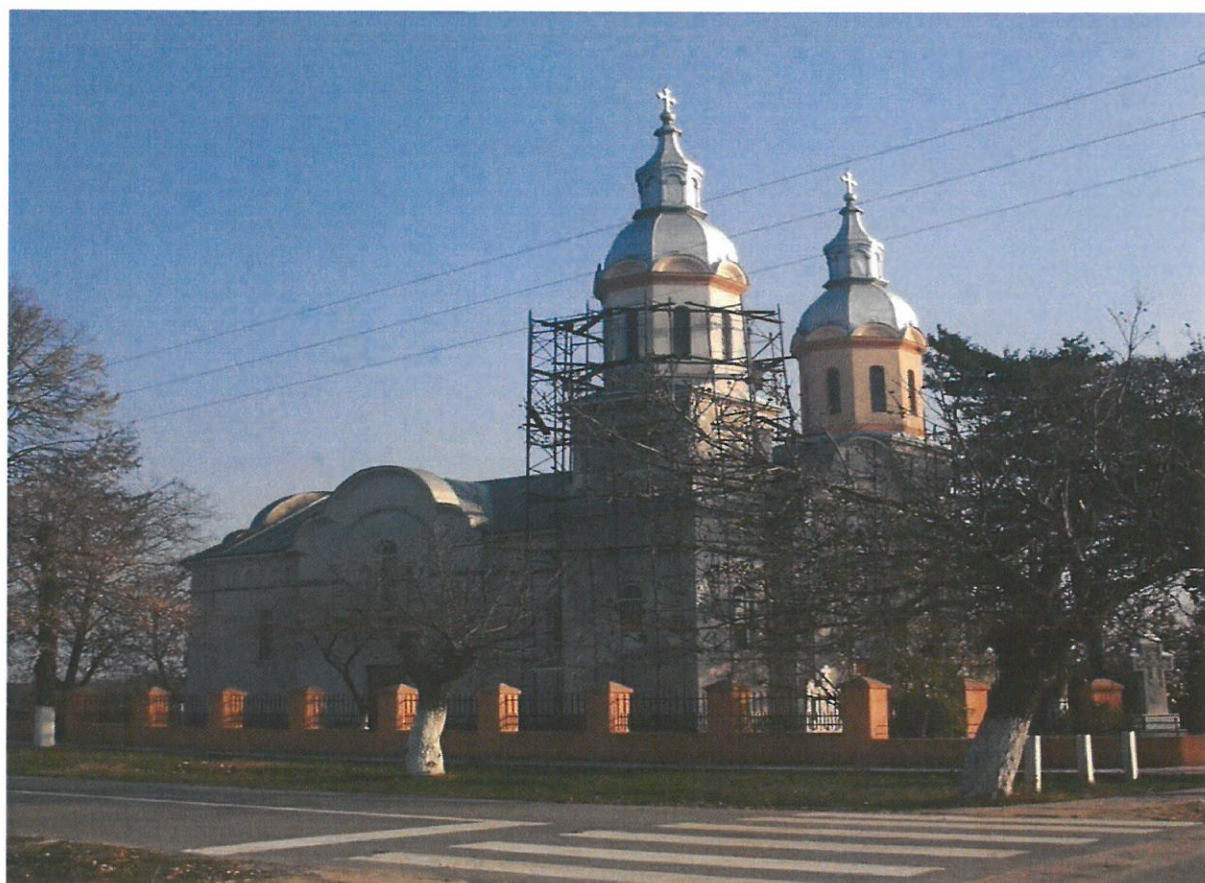

Foto: Biserica Ortodoxă Urseni

2.15. Fondul locativ

Luându-se în considerare vechimea și starea tehnică a construcțiilor se poate concluziona că fondul locativ este satisfăcător,. Astfel, circa 38 % din fondul locativ existent are o vechime cuprinsă între 39 – 54 ani, clădirile fiind în general bine întreținute, situație ce se datorează faptului că nu există locuințe părăsite.

Creșterea numărului de noi locuințe în ultimii 10 ani, se datorează în principal situației economice în creștere a locuitorilor.

În majoritatea cazurilor familiile tinere considerate ca gospodării noi locuiesc împreună cu părinții, fără să-și construiască noi locuințe. Analizând locuințele din punct de vedere al confortului pe care-l oferă, se constată că ponderea o dețin locuințele cu 1 și 2 camere.

Structura locuințelor din punct de vedere al numărului de camere, se prezintă astfel:

- Locuințe cu 1 cameră (14 %),
- Locuințe cu 2 camere (68 %).
- Locuințe cu 3 camere (15 %),
- Locuințe cu 4 camere (3 %).
- Locuințe cu 5 camere (1 %).

Având în vedere situația fondului locativ existent la nivelul comunei, prezentată în diferite ipostaze și perioade se pot trage următoarele concluzii:

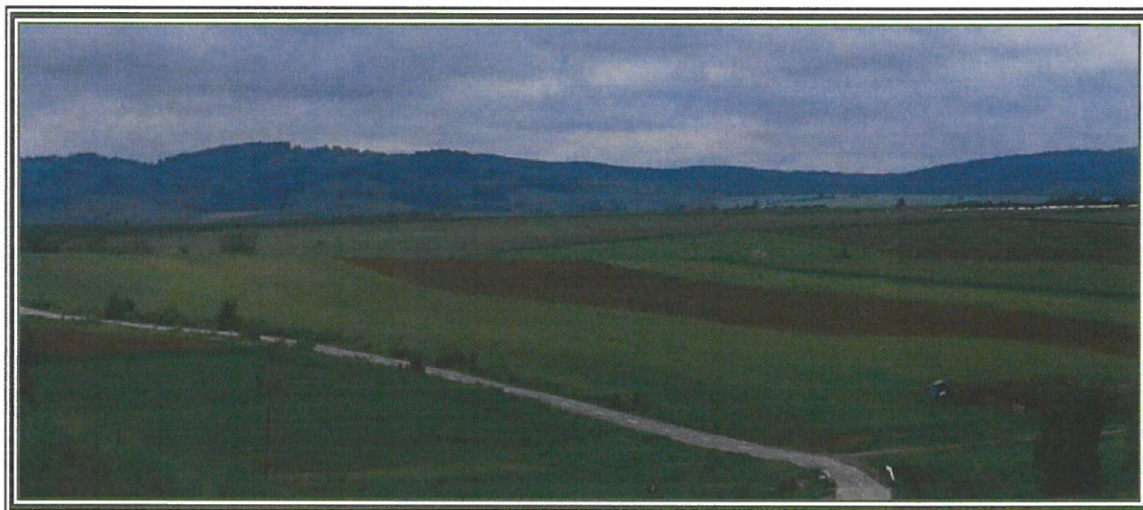
- starea tehnică a locuințelor este în general cuprinsă între satisfăcătoare și bună,
- indicatorii principali sunt similari cu indicatorii la nivelul județului, în special la capitolul suprafața locuibilă / locuitor, ceea ce denotă o pondere mare a locuințelor cu număr redus de camere, situație datorată în special situației economice bune din zonă.

2.16. Dezvoltarea rurală

- **Suprafață totală:** 6637,26 ha
- **Intravilan:** 600 ha
- **Extravilan:** 5726,76 ha
- **Gospodării:** 1650
- **Nr. grădinițe:** 4
- **Nr. școli:** 4

Potențialul agricol pe care îl are județul Timiș este remarcabil, datorită suprafețelor agricole întinse și solurilor de foarte bună calitate. Deși în prezent acesta este subvalorificat, se prognozează însă ca în viitor să devină una dintre cele mai atractive oferte de cooperare economică a județului Timiș.

În prezent, agricultura se caracterizează prin apariția și dezvoltarea fermelor individuale, ca structuri de bază ale agriculturii tradiționale și ca suport pentru dezvoltarea sistemului agricol competitiv al regiunii.

Una din cele mai vechi și importante activități agricole din județ, dispunând de condiții climatice favorabile este cultivarea cerealelor și a plantelor tehnice.

Producția de legume în microferme individuale este de asemenea o activitate economică de tradiție în special în localitățile rurale din vecinătatea centrelor urbane.

Creșterea animalelor constituie, de asemenea, o ramură importantă, de tradiție a agriculturii timișene, în ultimii ani înregistrându-se o creștere semnificativă a numărului de animale în sectorul privat.

Deși județul Timiș dispune de capacități de prelucrare, a produselor agricole de origine animală și vegetală, există în domeniu un deosebit potențial de cooperare economică, susținut de existența, în regiune, a materiilor prime necesare și de o piață de desfacere remarcabilă.

Teritoriul comunei Moșnița Nouă este colinar în zona de sud și precolinar în zona de nord a comunei iar condițiile climaterice pe lângă cele geografice favorabile zonei au determinat locuitorii să practice o serie de activități agricole.

2.17. Monumente istorice:

Istoricul cercetarilor: „**Satul batran**” de la Mosnita Veche, pe langa alte numeroase situatii similare din LMI Timis 2004, a generat dificultati in investigare. Singurele informatii bibliografice despre „tumuli” de epoca bronzului de la Mosnita Veche se regasesc in repertoriul lui Medelet si Bugilan, unde se afirma textual: „«Tumuli funerari» din punctul numit «Satu Batran», la 3 km nord de sat, sub padurea Bistra, care au fost inclusi pe lista rezervatiilor arheologice declarate ca atare de Consiliul Popular Judetean Timis, sunt, de fapt, ridicaturi de pamant indicand locul caselor din vatra satului, in sec. XVIII”. Asa cum se va vedea, in cazul „Satului batran” de la Mosnita Veche avem de a face cu trei tipuri de confuzii: cronologica, de atribuire a functionalitatii obiectivului arheologic si topografica.

Primele informatii documentare prezinta localitatea *Monisa* ca facand parte, la 1333, dintre parohiile incluse in dioceza Cenadului. Istoria ulterioara a localitatii comporta o lunga perioada despre care datele documentare sunt lacunare, dar care pot fi suplinite prin informatiile furnizate de cercetarile arheologice sistematice de teren. Alte repere de la inceputurile epocii moderne vizeaza anii 1690-1700, cand la Marsigli apare sub numele de *Mosnitza*, apelativ figurat si in conscriptia localitatilor banatene din 1717, avand 50 de case. Cucerirea habsburgica a Banatului aduce schimbari majore in sursele de informare, materialele cartografice ale secolului XVIII oferind date deosebit de importante. Pe harta lui Mercy (1723-1725) localitatea *Mosnitza* apare cu simbolul de sat locuit. De o importanta deosebita sunt harta lui Griselin, prima ridicare topografica militara a Banatului habsburgic din 1769-1772 si planul cadastral al Mosnitei din 1774. Identificarea in teren a vetrei localitatii de dinainte de sistematizarea habsburgica a reprezentat o constanta in cercetarea istorica moderna, incercarile

rezumandu-se, in cea mai mare parte, la coroborarea datelor cartografiei secolului XVIII cu toponimia si traditia locala, pastrata inca in memoria colectiva a comunitatii. Un astfel de episod al traditiei locale, invocat in toate lucrarile care vizeaza istoria Mosnitei, il are in plan central pe un anume „Mos Nita”, un intelept al satului de pe vechea vatra, amplasata undeva pe grindurile inconjurate de bratele inundabile ale Paraului Subuleasa. Nemultumiti de dese inundatii ale paraului respectiv si la sfaturile legendarului „Mos Nita”, comunitatea se stramuta pe o vatra noua, undeva mai la S de cea initiala

„Satul batran” pe harta din 1769-1772

În contextul demararii proiectului vizand intocmirea monografiei arheologice a localitatii Mosnita Veche, in martie 2010 se continua investigatiile din anul 2006, prin realizarea unei cercetari sistematice si exhaustive de teren a hotarului cadastral al localitatii Mosnita Veche. Observatiile inregistrate cu acest prilej permit formularea urmatoarelor constatari preliminare_:

Plasarea „Satului batran” sub Padurea Bistra este eronata, cercetarile sistematice de teren desfasurate in momente prielnice (primavara devreme, in sezon fara vegetatie) neevidentiind urme arheologice atribuibile epocii medievale.

Pe terasele din versantul stang al Paraului Bistra, cel care formeaza latura sudica a padurii omonime, au fost identificate 11 asezari, majoritatea preistorice (neolitice, epoca bronzului si hallstattiene). S-a evidentiat si o mare si bogata asezare medieval dezvoltata (sec. XIV-XV), probabil vechea localitate disparuta Bistra. Au fost identificate, de asemenea, doua mici asezari medieval tarzii (sec. XVI-XVII), reprezentand grupuri de salase sau comunitati izolate, dezvoltate pe terasa proeminenta din versantul stang al Paraului Bistra.

În locatia unde traditia locala plaseaza „Satul Batran”, in zona Paraului Subuleasa, cercetarile sistematice de teren au identificat o mare si bogata asezare medievala, databila intre sec. XV-XVIII, care poate fi vatra satului mentionata si in cartografia habsburgica a veacului XVIII. În acest areal, pe o suprafata de cateva sute de hectare au fost surprinse, pe langa aceasta asezare centrala, inca alte 10 concentrari distincte de artefacte, contemporane cu marea asezare, putand reprezenta cuiburi de locuinte sau dependinte mestesugaresti (una dintre aceste concentrari este reprezentata de un atelier de fierar, fapt dedus din concentrarea masiva de fragmente de lupa si zgura de fier). Paleogeografia zonei a fost marcata profund de interventiile masive de regularizari, asanari si desecari din perioada habsburgica si comunista (nivelul panzei freatice a fost coborat cu circa 3 metri fata de starea naturala), dar observatiile atente din teren au putut decela peisajul initial, siturile ocupand terase si grinduri inaltate cu circa 2 metri fata de zonele inundabile sau de baltire.

Pe baza acestor date, s-a putut constata ca „Satul batran” nu are nici o legatura cu actuala Padure Bistra, dar si ca intre asezarile medievale de pe Paraul Subuleasa si cel topografiat de noi exista o relatie de contemporaneitate sau apropiere in timp (doar demararea unor viitoare campanii de cercetari arheologice sistematice va fi in masura sa aduca nuanțari cronologice mai fine decat stricta cronologie data de materialul arheologic descoperit la suprafata terenului). „Movablele de pamant” mentionate de LMI sunt, asa cum se preciza si in studiul lui Medelet si Bugilan, amprente de locuintelor si dependintelor gospodaresti din ultima faza de existenta a unei asezari care a functionat intre sec. XV-XVIII, neavand nici o legatura cu „tumuli” de epoca bronzului.

II. Date geografice despre sit:

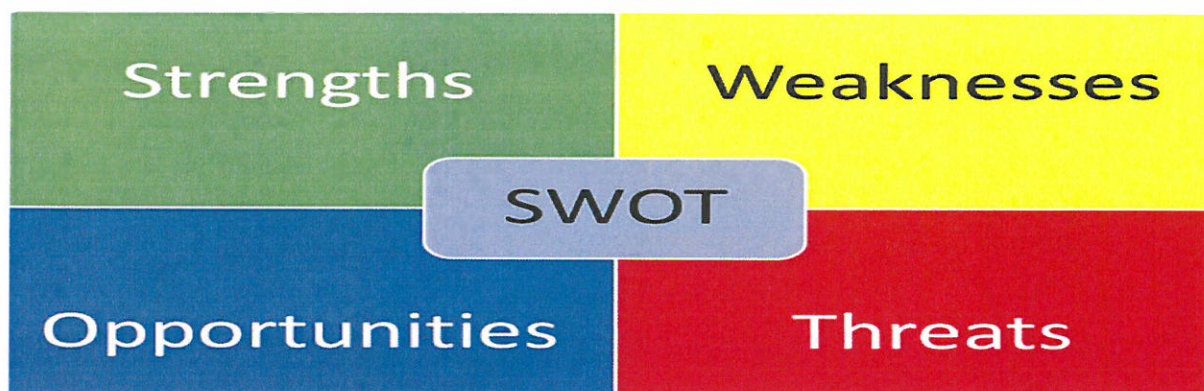
a. punct: „Satu Batran”

b. reper localizare : la 2,12 km V de biserica ortodoxa din Mosnita Veche; la 3,07 km NNV de biserica ortodoxa din Mosnita Noua si la 2,44 km SSE de biserica ortodoxa din Ghiroda

c. reper hidrografic: la 1,6 km SE de actualul versant stang al Canalului Bega

d. descriere geografica: obiectivul arheologic ocupa o terasa bine profilata din versantul stang al unui meandru, actualmente fosil, din bazinul initial al Paraului Subuleasa sau al Paraului Bistra (interventiile hidroameliorative din epoca moderna au schimbat substantial peisajul initial). Latura vestica a sitului este distrusa complet de un canal de desecare modern, iar latura estica a fost nivelata, probabil la sfarsitul sec. XVIII, pentru crearea loturilor agrare.

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT

1. Delimitare conceptuală

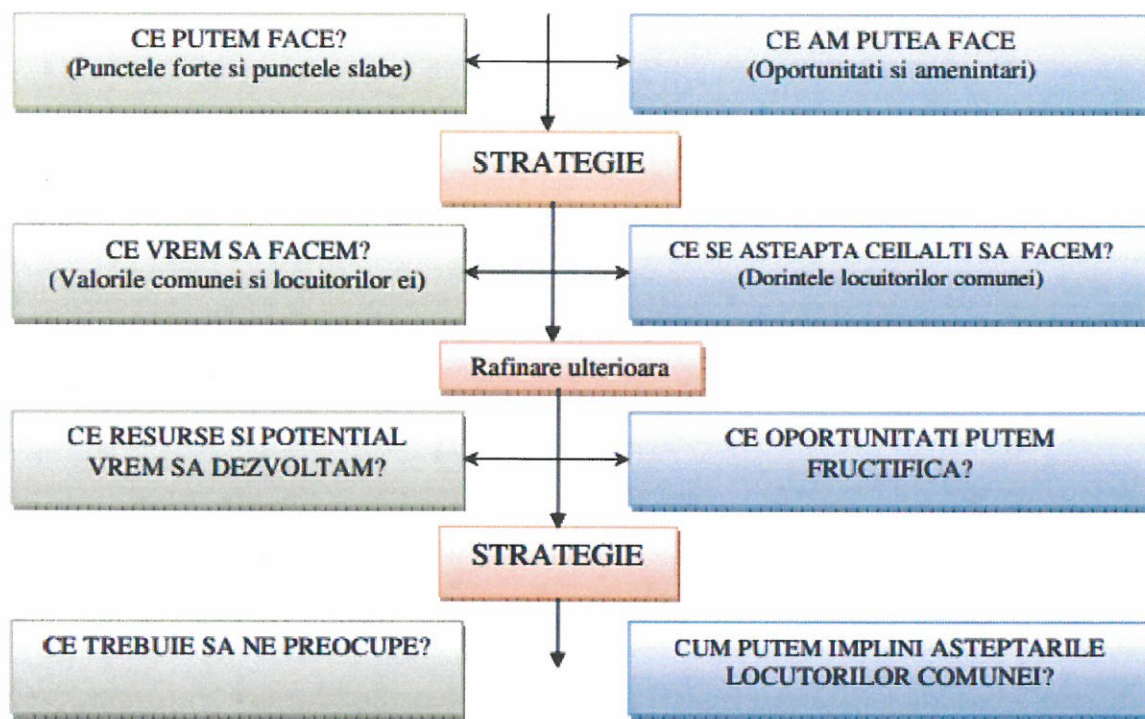
Analiza SWOT reprezintă un tip de analiză simplă și de impact creată de Albert Humphrey la Stanford University ca un instrument de planificare strategică. Deși inițial a fost concepută și utilizată pentru strategiile de dezvoltare corporatiste, domeniul său de aplicare s-a extins fiind utilizată la scară largă pentru planificarea strategică la nivel instituțional. Denumirea reprezintă un acronim provenit din limba engleză, însemnând: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări). În esență, analiza ne răspunde la întrebarea “unde ne aflăm?”, aceasta implicând analiza mediului intern al comunei și mediul extern general și specific, cu accent asupra punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor.

Pentru a avea certitudine că politicile și programele existente corespund necesitatilor de dezvoltare a comunei Moșnița Nouă, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană susține politica de dezvoltare regională, s-a impus elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2021-2027.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comună și de strategiile acesteia, și de modul cum se compară cu concurența. **Oportunitățile și amenințările** vin dinspre mediul de piață și din direcția concurenței; de regulă sunt factori asupra cărora zona în general nu are nici un control. Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și pietele strategice. Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și realizarea de prezumții (presupuneri) în zonele asupra cărora există cunoștințe mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona își poate îndeplini planul

și în ce condiții.

Unele "oportunități" și "amenințări" vor apărea din "punctele tari" și "punctele slabe" ale comunei. Amenințările pot fi concrete sau potențiale. Întrebări cheie:

În cele ce urmează ne propunem analiza situației locale, din perspectiva potențialului investitor în economia locală, a comunei Moșnița Nouă. Aceasta deoarece economia locală, principala forță motrice a dezvoltării locale, este în mare parte absentă pe teritoriul comunei. Atrăgerea de întreprinzători va genera ocupare profesională, venituri crescute ale locuitorilor, o utilizare mai eficientă a resurselor locale, apariția resurselor financiare necesare demarării unor proiecte de reabilitare/extindere a infrastructurii fizice și sociale, de protecție a mediului, de dezvoltare turistică, pentru promovarea zonei, etc.

Analiza își propune o prezentare a punctelor tari, slabe, a oportunităților și amenințărilor care determină spațiul geografic și socio-uman al comunei Moșnița Nouă, fiind împărțită pe capitolele de mai jos, în vederea identificării și valorificării potențialului de dezvoltare al comunei, în următorul ciclu financiar 2021-2027.

AGRICULTURA SI DEZVOLTARE RURALĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poziția geografică favorabilă în interiorul județului Timiș și în vecinătatea municipiului Timișoara ✓ conexiuni bune cu zona urbană din județ, ✓ Ponderea ridicată a proprietății private asupra terenului arabil și efectivului de animale; ✓ Sol favorabil pentru producția agricolă; ✓ Existența unui potențial hidrografic care poate fi valorificat pentru sisteme de irigații moderne sau desecare pentru reabilitarea terenurilor; ✓ Existența a forței de muncă calificată în agricultură; ✓ Existența condițiilor și tradiției pentru dezvoltarea activității zootehnice; ✓ Existența agenților economici în comună având ca domeniu de activitate agricultura; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lipsa unor sisteme de colectare, prelucrare și valorificare superioară a produselor specifice; ✓ Lipsa unor resurse materiale care să faciliteze angajarea specialiștilor în domeniul agriculturii din mediul rural în stadiul actual; ✓ Lipsa varietății activităților economice în zona rurală; ✓ Inexistența echipamentelor de irigații; ✓ Promovarea insuficientă a zonei rurale și a produselor specifice; ✓ Fondurile financiare inexistente pentru modernizarea și popularea infrastructurii zootehnice; ✓ Accesul limitat la serviciile de consultanță datorită numărului redus de posturi alocate pentru aceste tipuri de servicii; ✓ Lipsa activităților și serviciilor generatoare de venituri specifice zonei rurale; ✓ Existența numărului mare de proprietari de teren agricol cu parcele mici (1-3 ha); ✓ Temerile producătorilor în ceea ce privește piața de desfacere a produselor agro-alimentare din gospodărie; ✓ Utilaje agricole insuficiente ✓ Îmbătrânirea forței de muncă în agricultură; ✓ Pensii mici pentru agricultori, ceea ce reprezintă insuficiența investițiilor în agricultură de către

	<p>aceștia;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lipsa unor politici guvernamentale coerente în domeniu
OPORTUNITATI	AMENINTARI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Existenta Planului National Strategic pentru Dezvoltare Rurala; ✓ Existenta cadrului legislativ pentru infiintarea si dezvoltarea agriculturii; ✓ Sprijinul oferit de Oficiul Judetean pentru Consultanta Agricola din judetul Timiș cu privire la accesarea fondurilor europene. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Cadrul legislativ instabil; ✓ Lipsa unui cadru legal pentru protejarea productiei agricole interne; ✓ Slaba informare a agricultorilor cu privire la normele europene; ✓ Resurse financiare insuficiente pentru finantarea si co-finantarea proiectelor finantate prin Fonduri Structurale si FEADR;
INFRASTRUCTURA ȘI UTILITĂȚI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rețea de drumuri și străzi comunale bine dezvoltată; ✓ Infrastructura rutieră de legătură modernizată - DJ 592 Timișoara-Moșnița Nouă a fost lărgit la 4 benzi, în anul 2021, pe o lungime de 4 kilometri, DC97 Moșnița Veche - Timișoara, modernizat; ✓ Existența unor proiecte de extindere a infrastructurii edilitare (apă, canalizare); ✓ Rețea de energie electrică bine edificată, cu capacitate disponibilă, atât în posturile de transformare, cât și în rețelele de distribuție; ✓ Rețea de iluminat public modernizată și cu acoperire bună în comună; ✓ Accesul la rețelele de telefonie fixă și mobilă, serviciile de televiziune și internet; ✓ Optimizarea costurilor cu serviciul de transport în comun prin externalizarea serviciului; ✓ Existența unui sistem de supraveghere video; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Necesitatea extinderii rețelelor de utilități și internet în comuna Moșnița Nouă; ✓ Ponderea redusă a străzilor comunale asfaltate; ✓ Trotuare insuficiente sau în stare necorespunzătoare; ✓ Rețea de alimentare cu apă și canalizare Necesită extindere și dezvoltare permanentă; ✓ Ponderea redusă a gospodăriilor racordate la rețeaua de gaze naturale; ✓ Lipsa de acoperire a serviciilor poștale în zonele recent dezvoltate din punct de vedere urbanistic; ✓ Necesitatea dezvoltării zonei verzi(a parcurilor și a zonelor de agrement); ✓ Grad de acoperire a sistemului de supraveghere video redus; ✓ Grad redus de utilizare a energiei regenerabile; ✓ Dezvoltare imobiliară haotică.

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Apartenența la diverse Asociații de Dezvoltare Intercomunitare. ✓ Infrastructura de utilități în plin proces de dezvoltare. ✓ Infrastructura de transport dezvoltată; ✓ Accesibilitate bună în zonă, vecinătatea față de reședința de județ ✓ Existența cabinetelor medicale, medic de familie, și un cabinet medic veterinar ✓ Infrastructura de telefonie mobilă dezvoltată ✓ Utilizarea redusă a pesticidelor și îngrășămintelor; ✓ Existența unei platforme pentru gunoi care deservește cetățenii comunei; ✓ Reciclarea selectivă a deșeurilor ✓ Arhitectura tradițională. ✓ Adăpost animale fără stăpân 	
OPORTUNITATI	AMENINTARI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Continuarea modernizării drumurilor locale; ✓ Dezvoltarea rețelei de canalizare; ✓ Extinderea utilizării rețelei de gaz metan; ✓ Extindere/Reabilitare iluminat public; ✓ Achiziție utilaje pentru drumuri; ✓ Construire de parcuri de distracție și baza de petrecere a timpului liber; ✓ Renovarea clădirilor de pe domeniul public; ✓ Programe județene de modernizare a infrastructurii rutiere; ✓ Creșterea suportului financiar acordat de Uniunea Europeană prin Fonduri Structurale pentru finanțarea proiectelor de infrastructură și mediu; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor finanțate prin Fonduri Structurale; ✓ Lipsa informațiilor legate de normele europene de mediu în rândul micilor întreprinzători; ✓ Cunoștințe insuficiente legate de elaborarea și administrarea proiectelor finanțate din Fondurile Structurale pentru proiecte de infrastructură și mediu; ✓ Atitudinea de indiferență față de protecția mediului.

ECONOMIC	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Creșterea numărului de salariați, în special în perioada 2013-2021; ✓ Există agenți economici din domeniul comunicațiilor și unele subdomenii ale industriei prelucrătoare cu activitate economică superioară mediei naționale și județene; ✓ Poziția geografică excelentă, cu o distanță de 8,3 km față Municipiul Timișoara, și 16,9 km față de Aeroportul Internațional Timișoara; ✓ Principalul domeniu de activitate economică este în industria prelucrătoare, cu impact pozitiv asupra Valorii Adăugate Brute; ✓ Ponderea ridicată a terenurilor agricole din totalul fondului funciar ✓ Ponderea ridicată a terenurilor pentru construcții din totalul terenurilor non-agricole; ✓ Potențialul agricol ridicat, dată fiind productivitatea muncii în Agricultură. ✓ Existența materiilor prime pentru industria alimentară; ✓ Existența potențialului pentru obținerea de produse ecologice; ✓ Tradiții în prelucrarea unor resurse locale; ✓ Parcelarea terenului – productivitate bună; ✓ Tradiții locale în creșterea animalelor; ✓ Infrastructura dezvoltată 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lipsa unei structuri de sprijinire a afacerilor; ✓ Infrastructura tehnico-edilitară deficitară; ✓ Lipsa unui parc logistic; ✓ Valoarea scăzută a cifrei de afaceri totale, comparativ cu alte localități din Zona Metropolitană; ✓ Locurile de muncă în sectorul privat sub media Zonei Metropolitane; ✓ Nu există o zonă pentru valorificarea produselor agricole. ✓ Slaba diversificare a întreprinderilor în domeniile industrial și zootehnic; ✓ Fragilitatea structurii industriale pentru economia de piață, datorită folosirii unor tehnologii învechite, productivității și eficienței economice scăzute; ✓ Slaba infrastructură de asistență pentru afaceri; ✓ Lipsa culturii asociative, a înființării de asociații; ✓ Lipsa unui sistem de sprijin pentru implementare noțiunilor de marketing; ✓ Slaba preocupare pentru introducerea noilor tehnologii și pentru activitatea de cercetare-dezvoltare; ✓ Lipsa canalelor de colectare a produselor agricole; ✓ Slaba informare, cu privire la normele europene.

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Existența resurselor pentru susținerea serviciului centrului de consultanță în comună. ✓ Existența unor agenți economici puternici. 	
OPORTUNITATI	AMENINTARI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Proximitatea șoselei de centură a municipiului Timișoara (partea de sud-est) și a drumului Expres Timișoara Belgrad; ✓ Existența unei infrastructuri de transport aerian în ZMT (Aeroportul Traian Vuia din Timișoara); ✓ Planul Urbanistic General care va genera dezvoltarea zonei de intravilan; ✓ Potențiale finanțări nerambursabile disponibile pentru proiecte de infrastructură publică; ✓ Existența liniilor de tramvai până în apropierea limitei teritorial-administrative; ✓ Posibilitatea de valorificare a terenurilor disponibile pentru amenajarea de parcuri și zone de agrement; ✓ Potențial imobiliar ridicat în ZMT din perspectiva prețului / m² scăzut; ✓ Existența unor programe de finanțare a locuințelor (prima casă). ✓ Existența unor spații și terenuri disponibile pentru dezvoltări antreprenoriale; ✓ Reconvertirea unor capacități, în special agricole, spre arii de productivitate adaptate condițiilor locale; ✓ Existența resurselor locale, puțin sau necorespunzător valorificate în prezent; Posibilitatea accesării creditelor cu dobânda subvenționată pentru crearea de noi locuri de muncă în mediul rural; ✓ Existența programelor guvernamentale de susținere a sectorului IMM; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Reducerea ponderii investițiilor publice în infrastructură; ✓ Dificultăți în asigurarea cofinanțării dar și a fluxului de numerar necesar implementării proiectelor cu finanțare nerambursabilă; ✓ Întârzieri în implementarea proiectelor de infrastructură publică existentă; ✓ Mediu legislativ și politic incert care poate genera dificultăți în asigurarea accesului la finanțări nerambursabile; ✓ Capacitatea redusă a beneficiarilor de a prelua costurile racordării la rețeaua de utilități existente. ✓ Variabilitate legislativă; ✓ Interes scăzut al investitorilor pentru demararea afacerilor în comună, datorită infrastructurii fizice și sociale neadecvate, raportat la potențialul comunei; ✓ Rata ridicată a dobânzii la credite; ✓ Lipsa de receptivitate și flexibilitate a cetățenilor la cerințele pieței care determină decalaje economice mari, greu de recuperat; ✓ Reducerea ponderii cetățenilor activi;

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Creșterea asistenței financiare din partea Uniunii Europene pentru IMM-uri, prin Fondurile Structurale; ✓ Disponibilitatea de a încheia relații de parteneriat a autorităților locale, cu investitori locali sau străini; ✓ Prezența în zonă, activitatea și deschiderea la încheierea de parteneriate a unor organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oferte de creditare greu accesibile (garanții mari); ✓ Nivelul scăzut al taxelor și impozitelor locale; ✓ Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă.
---	---

INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

Sănătate:

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Infrastructura medicală locală cu o bună acoperire-Existența unui dispensar medical în fiecare localitate; ✓ Existența unei farmacii în fiecare localitate (mai puțin Albina și Rudicica); ✓ Creșterea numărului personalului medico-sanitar implicat în oferirea serviciilor de sănătate la nivel de comună. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grad de diversificare redus al unităților sanitare actuale; ✓ Dificultăți în asigurarea accesului populației la infrastructura de sănătate (57% din unitățile sanitare ale comunei sunt concentrate în localitatea Moșnița Nouă); ✓ Număr insuficient de unități sanitare (638 locuitori / 1 unitate sanitară); ✓ Insuficiența medicilor de familie (3510 locuitori / 1 medic, față de media națională de 1788 locuitori / 1 medic); ✓ Insuficiența cadrelor sanitare medii (1170 locuitori / 1 cadru, față de media națională de 166 locuitori / 1 cadru); ✓ Lipsa serviciilor de investigații și intervenții medicale specializate; ✓ Lipsa de implicare a comunității în atragerea și stabilirea medicilor în mediul rural.

Asistență Socială	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Administrația publică locală asigură servicii publice specializate (Compartimentul de informare și Consiliere în Asistență Socială și Serviciul Public de Asistență Socială); ✓ Pondere scăzută în totalul populației a grupurilor sociale vulnerabile (3%); ✓ Pondere medie în totalul populației a beneficiarilor prestațiilor de asistență socială (17,40%). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lipsa unui Centru social care să deservească nevoile beneficiarilor actuali de asistență socială; ✓ Intensitatea redusă a voluntariatului pentru activități de asistență și protecție socială.
Educație	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Investiții realizate pentru modernizarea mai multor unități școlare; ✓ Existența microbuzelor școlare care asigură accesul populației școlare la serviciile educaționale; ✓ Fluctuație relativ redusă a personalului din sistemul de învățământ local; ✓ Trendul ascendent al populației școlare din categoria de vârstă 0 – 9 ani; ✓ Raport scăzut populație școlară / cadredidactice (o medie de 12/1); ✓ Număr de absolvenți ai unităților școlare ridicat care reflectă un sistem educațional performant. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Infrastructura și baza materială a anumitor unități școlare din comună este afectată de uzura fizică; ✓ Constrângeri materiale cauzate de bugetele mici alocate de către autorități pentru susținerea actului educațional; ✓ Nu există unități de învățământ liceal; ✓ Doar 45% din copiii și elevii din comună sunt înscriși la instituțiile de învățământ din comună; ✓ Infrastructura educațională actuală nu are o capacitate corespunzătoare pentru a deservi potențialul viitor de elevi.

Cultură și religie:	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Existența unui patrimoniu cultural bogat care poate fi exploatat și valorificat; ✓ Desfășurarea de activități culturale cu tradiție și renume; ✓ Existența unor publicații locale de presă scrisă pentru promovarea valențelor culturii populare în comună; ✓ Existența colaborărilor și a parteneriatelor cu alte localități poate facilita realizarea unor proiecte comune; ✓ Investiții propuse pentru infrastructura culturală Repartiția echilibrată a bisericilor raportat la numărul de locuitori și la confesiuni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Inexistența Căminului cultural din Moșnița Nouă; – Lipsa unor dotări culturale necesare pentru dezvoltarea culturală a comunei: cinematograf, teatru etc.; – Dotarea materială modestă a bibliotecii; – Lipsa infrastructurii de deservire a serviciilor funerare; – Lipsa societăților culturale care să promoveze valorile etno - culturale locale; – Prezența redusă a ONG-urilor în viața social-culturală a comunei; – Promovarea insuficientă a patrimoniului cultural local.
Sport:	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizarea unui bazin de inot acoperit (proiect în derulare în anul 2021) ✓ Existența unor echipe de fotbal de nivel județean în fiecare localitate; ✓ Existența unei săli de sport în localitatea Moșnița Nouă. ✓ Existența unui club sportiv și a asociațiilor sportive. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lipsa unor terenuri de sport multifuncționale; – Lipsa unei infrastructuri diversificate de agrement (bazin de înot) care să ofere posibilități de petrecere a timpului liber pentru cetățeni;

Sănătate:	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii de sănătate; ✓ Dezvoltarea de parteneriate public-privat care să permită dezvoltarea sectorului public de sănătate. 	<ul style="list-style-type: none"> – Subfinanțarea sistemului de sănătate; – Atractivitatea scăzută a mediului rural pe fondul concurenței ridicate din zona metropolitană; – Tendința de deteriorare a stării de sănătate a populației din mediul rural; – Lipsa de coeziune a proiectelor în domeniul sănătății.
Asistență Socială:	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Promovarea unor strategii și politici de integrare socială, economică și culturală a categoriilor sociale aflate în dificultate; ✓ Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii sociale; ✓ Implicarea voluntară a comunității în oferirea de servicii sociale grupurilor vulnerabile. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ponderea crescută a populației rurale aflată în risc de sărăcie sau de excluziune socială; – Lipsa locurilor de muncă în mediul rural pentru persoanele din grupurile vulnerabile; – Calitatea inadecvată a prestațiilor sociale; – Estimările cu privire la îmbătrânirea populației; – Creșterea șomajului în mediul rural și sărăcirea populației.
Educație:	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii educaționale; ✓ Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru formarea continuă a cadrelor didactice; ✓ Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea (inclusiv dotarea) infrastructurii de tip „after 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Subfinanțarea sistemului educațional; ✓ Gradul de motivare scăzut al personalului didactic pe fondul salariilor mici; ✓ Lipsa de coeziune a proiectelor în domeniul educației

school”.	
----------	--

Cultură și Religie:

OPORTUNITĂȚI

AMENINȚĂRI

- ✓ Păstrarea tradițiilor locale;
- ✓ Posibilitatea revigorării tradițiilor și obiceiurilor prin intermediul populației tinere;
- ✓ Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru protejarea, conservarea și valorificarea resurselor locale (moștenire culturală, patrimoniu natural) ca bază pentru dezvoltarea rurală sustenabilă;
- ✓ Adaptarea fondului de carte la noile tehnologii (achiziționarea de carte în formate electronice);
- ✓ Promovarea voluntariatului și a spiritului civic;
- ✓ Coeziunea socială generată de infrastructura religioasă;
- ✓ Facilitățile fiscale acordate agenților economici pentru sponsorizări.

- ✓ Estomparea tradițiilor locale pe fondul migrării populației;
- ✓ Interes redus al cetățenilor pentru cultură;
- ✓ Implicare redusă și ineficientă a societății civile și a partenerilor privați în producerea, consumul și promovarea tradițiilor culturale locale;
- Lipsa de coeziune a proiectelor în domeniul culturii.

Sport:

OPORTUNITĂȚI

AMENINȚĂRI

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru protecția mediului și amenajări turistice; ✓ Dezvoltarea de parteneriate public–privat pentru protecția mediului; ✓ Campanii publice de conștientizare a populației cu privire la beneficiile colectării selective a deșeurilor; Stimularea utilizării de energii regenerabile. 	<ul style="list-style-type: none"> – Riscul de degradare peisagistică a siturilor și a habitatelor generat de locuitorii orașelor învecinate; – Poluare fonică și a aerului cauzată de traficul rutier în creștere; – Neimplicarea populației în colectarea selectivă a deșeurilor; – Capacitate redusă a gospodăriilor de plată a serviciilor de alimentare cu apă, canal și salubritate; – Lipsa de interes a cetățenilor față de problemele de mediu.
--	---

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

1.Viziunea

O administrație publică locală capabilă să furnizeze servicii publice de calitate beneficiarilor, folosind eficient resursele existente, într-o Românie modernă, competitivă, adaptată la realitățile comunitatii locale.

2.Valori și principii ale dezvoltării comunitare

Dezvoltarea comunitară – este deci un proces de intervenție complexă, planificată, care are drept scop creșterea capitalului social al comunității, creșterea capacității acesteia de a-și planifica propria dezvoltare și de a pune în practică propria viziune de dezvoltare. Fiind un proces de intervenție la nivelul comunității, aceasta presupune respectarea unor principii specifice, principii generale de acțiune din care derivă principiile de acțiune și intervenție la nivelul comunității. Aceste principii au ca bază valorile pe care dezvoltarea comunitară le promovează. Valorile și principiile generale de acțiune ale dezvoltării comunitare:

3.Valorile unei dezvoltări comunitare sustenabile sunt:

1. Echitate socială
2. Patrimoniul local
3. Încredere
4. Responsabilitate
5. Profesionalism
6. Civism
7. Deschidere
8. Voluntariat
9. Creativitate

4.Principiile dezvoltării comunitare sustenabile sunt:

1. Participarea și implicarea comunității pe tot parcursul procesului de dezvoltare comunitară
2. Valorizarea resurselor locale
3. Abordarea strategică a nevoilor locale
4. Dezvoltare durabilă
5. Promovarea voluntariatului
6. Respectarea obiceiurilor și tradițiilor locale
7. Neapartenența politică și/sau religioasă
8. Responsabilitatea intervenției

9. Transparența procesului de dezvoltare comunitară
10. Respectarea diversității și promovarea egalității șanselor
11. Promovarea parteneriatului.

Membrii comunității își cunosc întotdeauna cel mai bine propriile nevoi și sunt capabili să și le identifice; Membrii comunității pot identifica cel mai realist strategii și modalități de rezolvare a propriilor nevoi;

Membrii comunității pot pune cel mai bine în practică soluțiile pe care le-au identificat ca rezolvare a propriilor nevoi. Procesul dezvoltării comunitare – presupune că o comunitate parcurge planificat mai multe etape pentru a ajunge la un nivel al capitalului social care să genereze la rândul său dezvoltare.

5.Evaluarea receptivității comunității:

În această etapă premergătoare a intrării în comunitate, practic vom evalua capitalul social al comunității – capital care se regăsește parțial în următoarele elemente: asociativitate, voința de schimbare - existența unui grup care vrea să facă ceva în comunitate, posibile conflicte, experiențe comune, relații și procese sociale la nivelul comunității, etc.; elemente în funcție de care se poate decide începerea procesului de intervenție în acea comunitate. Elementele de evaluat pot diferi în funcție de specificul și interesul (profesional) al organizației care urmează să lucreze cu comunitate, dar punctul comun rămâne disponibilitatea/receptivitatea comunității la o intervenție din afară. Această etapă nu durează foarte mult dar va fi realizată aplicând aceleași principii de participare a comunității la evaluare pentru a face comunitatea să-și conștientizeze propriile limite și punctul inițial al procesului de dezvoltare.

6.Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă, sunt:

- Orientarea comunei spre dezvoltare economică cu scopul de a atrage și mai multe investiții și a crea mai multe locuri de muncă;
- Dezvoltarea unui proces comun de organizare pentru a stabili prioritățile comunității și acțiunile sale;
- Sprijinirea autorităților publice locale în dezvoltarea strategiilor financiare și de investiții; pentru a determina eficientizarea managementului.

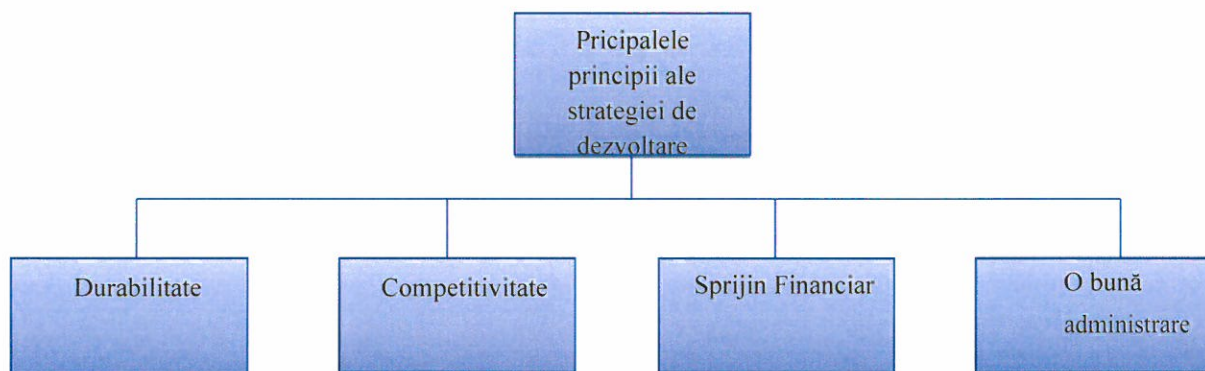
6.1.Criterii de realizare a obiectivelor de dezvoltare economico-socială

Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico - socială durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- **Coeziunea și solidaritatea cetățenilor**
- **Puterea comunei**
- **Dezvoltarea durabilă**

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se urmărească cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. În același timp trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale comunei Moșnița Nouă se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei.

Durabilitate - condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii comunei dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar - să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O bună administrare - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un

<i>Criterii / Planuri</i>	<i>Social</i>	<i>Economic</i>	<i>Urbanism</i>	<i>Mediul inconjurator</i>	<i>Infrastructura</i>
	<i>Plan social</i>	<i>Plan economic</i>	<i>Plan Urbanism</i>	<i>Plan de mediu</i>	<i>Plan infrastructura</i>
<i>Coeziunea / solidaritatea Cetatenilor</i>	Cresterea coeziunii sociale a cetatenilor Acces la informatie	Cresterea numarului de locuri de munca	Politici ale teritoriului in favoarea cetatenilor	Cresterea coeziunii ecologice a cetatenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort si civilizatie
<i>Puterea comunei</i>	Cresterea puterii sociale a comunei	Cresterea puterii economice a comunei	Valoare ridicata a comunei	Echilibru intre activitati antropice si poluare	Nivel ridicat de civilizatie
<i>Dezvoltarea Durabila</i>	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursa	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
<i>Obiective CADRU-CALITATIV</i>	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizatie

obiectiv strategic (proces), astfel:

Alternativele de optimizare ale proceselor Strategiei de Dezvoltare Locală sunt legate de adoptarea unui anumit model de funcționare, care să poată fi luat ca sistem de referință în evaluarea continuă a rezultatelor, astfel încât procesul de implementare a acestuia să poată fi monitorizat și evaluat de către toți partenerii implicați:

- cetățenii și societatea civilă;
- comunitatea economică și componentele ei majore (administrația, infrastructuri urbane, sisteme financiar-bancare, etc.);
- tehnocrații (experti, evaluatori, auditori, tehnologi).

5. Procese de bază principale

Cele trei procese de bază principale: social, economic și mediu vor fi completate de alte procese caracteristice comunei Moșnița Nouă, procesele de urbanism și infrastructură, conturand un proces comunitar integrat, alcatuit din procesele paralele realizând un ansamblu funcțional, cu o viziune unitară integrată.

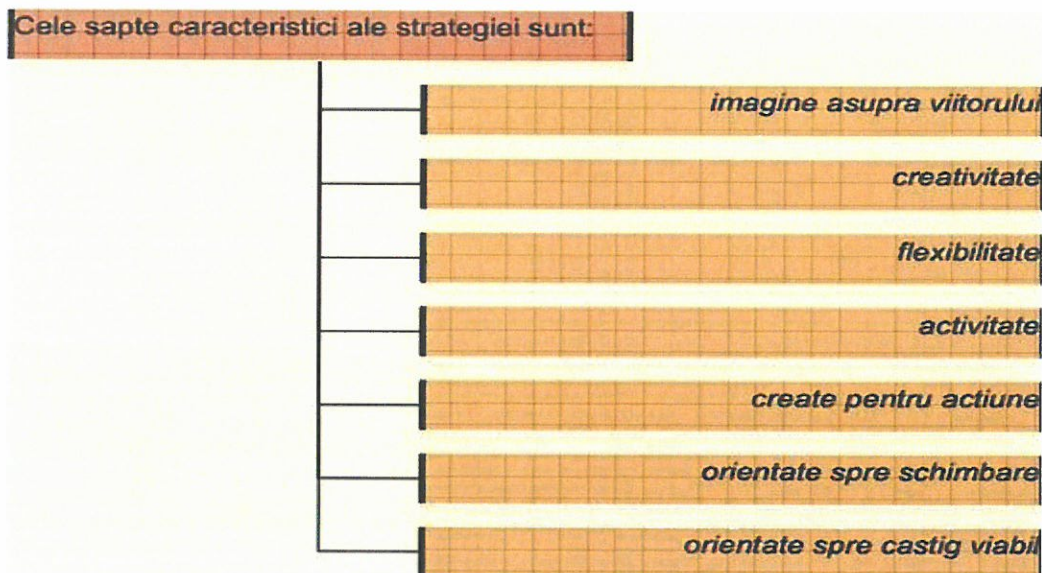
Acestea corespund domeniilor și sectoarelor definite încă în faza de evaluare a situației

existente și a potențialului local.

Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

7. Obiectivele specifice dezvoltării durabile ale comunei Moșnița Nouă pentru ciclul financiar 2021-2027, sunt corelate cu obiectivele stabilite în documentele strategice elaborate la nivel național, regional și județean, astfel:

- ✚ **Modernizarea și extinderea rețelelor de drumuri și infrastructură edilitară și adaptarea lor la măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și la tehnologii de reducere a poluării aerului, solului și apelor;**
- ✚ **Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu, prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile;**
- ✚ **Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură;**

- ✚ **Protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, concomitent cu diversificarea oportunităților atractive de petrecere a timpului liber;**
- ✚ **Diversificarea și modernizarea economiei și a serviciilor publice prin dezvoltarea capacităților de cercetare, inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;**
- ✚ **Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială;**
- ✚ **Modernizarea, eficientizarea și digitalizarea serviciilor publice;**
- ✚ **Consolidarea sectorului turistic prin îmbunătățirea infrastructurii de profil și diversificarea serviciilor pentru nișele de creștere;**

Realizarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei (locuințe și locuri de muncă la standarde europene);
- ridicarea standardului calitativ, al aspectului comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în operațiunile comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări ce au loc în comună. De aceea, procesul de planificare trebuie să fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premiselor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei Moșnița Nouă, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea sa într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni ce vor duce la creșterea economică, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității mediului de viață al comunității.

Prin dezvoltare, înțelegem o dezvoltare economică la care contribuie favorabil poziția geostrategică a comunei, dezvoltare determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. Ca puncte prioritare în acest sens sunt: creșterea gradului de atractivitate a comunei (prin îmbunătățirea imaginii, a calității vieții, prin revitalizare rurală) și facilități de atragere a firmelor private (prin investiții în infrastructură, oferta de terenuri și clădiri, servicii strategice, facilități fiscale, etc.).

Trebuie luat în considerare faptul că o comună nu este un sistem închis, iar realizarea celor cinci obiective generale se întemeiază pe aplicarea unui management care să conducă la dezvoltare și/sau regenerare rurală, politicile, planificarea strategică rurală, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea **următoarelor principii:**

- ❖ **dezvoltarea durabilă**, în așa fel încât pe termen lung să se producă schimbări majore de cultură și atitudine în ceea ce privește utilizarea resurselor de către populație și operatorilor de piață;
- ❖ **întărirea capacității instituționale**: prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltării durabile, precum și cu cerințele populației;
- ❖ **twining rural (retea/network)** în scopul schimbului de informații între localități cu privire la utilizarea celor mai bune practici (în managementul rural sau managementul de proiect);
- ❖ **realizarea programelor și proiectelor** prin parteneriat public-privat;
- ❖ **realizarea acelor programe și proiecte** pe care sectorul privat nu le poate realiza;
- ❖ **integrarea politicilor atât pe orizontală**, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, **cât și pe verticală**, având în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale județului Timiș și ale regiunii din care face parte;
- ❖ **managementul resurselor**, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;
- ❖ **realizarea unui program sau proiect** fara a afecta cultura unei comunitati, ori pentru a recupera mostenirea culturala a unei comunitati si/sau traditiile intregii comunitati locale;
- ❖ **interzicerea multiplicării serviciilor publice**, daca acestea nu servesc unei nevoi locale;
- ❖ **stabilirea regulilor de utilizare** ratională a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spațială;
- ❖ **analiza capacității** tehnice de execuție;
- ❖ **evaluarea eficienței** utilizării resurselor financiare și umane;
- ❖ **evaluarea viabilității financiare** a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obținute;
- ❖ **identificarea nevoilor** comunității locale și a priorităților acesteia;
- ❖ **corespondența** între lansarea unui program sau proiect și nevoile comunității;
- ❖ **asigurarea publicității informațiilor** cu impact în investiții (informații topografice, informații statistice privind economia locală și regională, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).
- ❖ **Crearea condițiilor** pentru începerea unor activități rentabile în agricultură și zootehnie;
- ❖ **Protejarea mediului** prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeana pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
- ❖ **Reabilitarea și modernizarea** sistemului de sănătate și protecție socială în comună;

- ❖ **Asigurarea accesului neîngrădit al populației și al consumatorilor economici la infrastructură** (apa, canalizare, distribuție gaze, cai de transport, telefonie);
- ❖ **Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor conform standardelor europene;**
- ❖ **Creșterea ratei de ocupare și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale;**

Dezvoltarea rurală:

- ❖ **Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la condițiile climatice;**
- ❖ **Încurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;**
- ❖ **Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor**
- ❖ **Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.**

Utilități:

- Dezvoltarea infrastructurii de utilități capabile să deservescă tuturor locuitorilor comunei.
- Dezvoltarea rețelei de alimentare cu gaz metan;
- Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Sănătate:

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Acces permanent și rapid la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Mediu:

- Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluărilor;
- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Impădurirea suprafețelor degradate, pentru prevenirea alunecărilor de teren.

Economie:

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei Moșnița Nouă;
- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Educație și cultură – Învățământ:

- Accesul neîngrădit de împlinire individuală prin educație;
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor din comună ;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;
- Amenajarea unui spațiu de joacă și recreere pentru copiii comunei;
- Amenajare bază sportivă în comună;
- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea sanselor pentru reformarea persoanelor adulte.

Cultură:

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna Moșnița Nouă;

8 . Proiecte derulate în ciclul financiar anterior:2016-2020

Prin biroul de dezvoltare și achiziții publice al Primăriei Comunei Moșnița Nouă, în perioada 2016-2020, au fost prelucrate proiecte cu finanțare nerambursabilă în valoare de 75.111.114 lei / 15.648.148 EUR, astfel:

- Înființarea unei creșe în Comuna Moșnița Nouă, valoare 2.726.574,08 lei.- Finalizată
- Proiect funcționare creșă, valoare 4.279.385,28 Lei - în implementare
- Înființare Grădiniță PP Moșnița Nouă 4.822.950,14 lei. Proiectul se află în stadiul de licitație în curs - in implementare
- Modernizare și dotare Cămine Culturale în localitățile Mosnita Veche, Urseni și Albina, valoare 2.144.502,67 lei.
- Construire clădire Afterschool in localitatea Mosnita Nouă, 1.587.742,57 lei.

(Proiectul se află în stadiul de licitație în curs).

- Extindere canalizare menajera în localitatea Urseni, valoare 6.582.285,32 lei. (Lucrare în execuție).
- Extindere rețea alimentara cu apa în comuna Mosnita Nouă (65km), valoare 22.437.193,20 lei. A fost predat amplasamentul constructorului.
(Lucrare în derulare).
- Modernizare infrastructura rutieră (asfaltări) valoare 5.590.209,71 lei.
(Lucrări în execuție).
- Construire bazin de înot în localitatea Moșnița Nouă , valoare aproximativ 4.800.000 lei- în executie
- Construire asezamant cultural în localitatea Moșnița Nouă, valoare aproximativă 11.356.800 lei. Procedura de licitație
- Construire Baza Sportiva Tip 1 în localitatea Urseni valoare aproximativa 8.160.000 lei. A fost aprobată cererea de finanțare
- WIFI4EU valoare 72.000 lei. – finalizat
- Achizitionare de Utilaje Specializate valoare 551.471,00 lei. Finalizat
- Achiziționare teriminale media tip tablete, laptopuri camere web și table interactive valoare 1,246,035.42 lei. Finalizat
- Modernizare iluminat public AFM valoare 820.863,57 lei. În Execuție

11. Cadrul financiar

Oricat de interesantă și de inovatoare este realizarea unui proiect, un manager este

interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implică. Din acest motiv, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp – de regulă următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere a nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului. Cheltuielile care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria.

O prima distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului.

Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze.

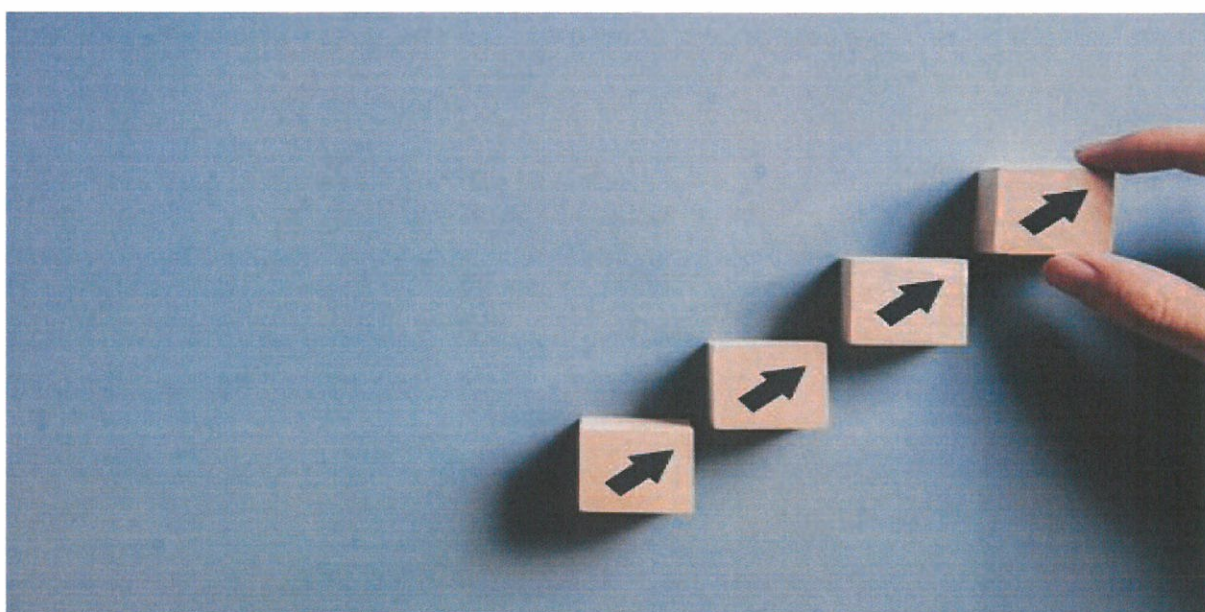
În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse immobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi forțate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor arăta rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevăzute.

De aceea s-a stabilit că planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii 7 ani nu se poate exprima exact.

DIRECȚII PRIORITARE DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2021- 2027 :

1. Comuna Moșnița Nouă – o Comună cu o infrastructură modernă

La orizontul anului 2027, Comuna Moșnița Nouă va beneficia de drumuri de acces și străzi modernizate, de trasee pentru biciclete și pietoni, cu locuri de parcare amenajate, spații verzi moderne și sigure. Comuna Moșnița Nouă va fi un loc în care rețeaua de drumuri aparținătoare va fi una modernizată, cetățenii vor beneficia de alimentare cu apă și canalizare, precum și iluminat public modern, fiind asigurată racordarea la utilități în majoritatea zonelor, ca bază a apropierii condițiilor de viață de standardele europene.

2. Comuna Moșnița Nouă – o Comună cu o economie dezvoltată, competitivă și diversificată

La nivelul anului 2027, Comuna Moșnița Nouă va fi o comună cu o economie dinamică și competitivă, bazată pe dezvoltarea afacerilor antreprenorilor locali. Se va susține o infrastructură modernă care să valorifice resursele locale. Comunitatea economică va avea o pondere mare în producție și servicii (producători locali), prin resurse umane a căror pregătire și specializare este valorificată și corespunde ofertei de pe piața muncii locale, într-un mediu de afaceri flexibil, reprezentativ și bine structurat, cu reglementări legislative care stimulează dezvoltarea, în beneficiul ambelor sectoare public și privat, contribuind în cadrul parteneriatelor public – privat la dezvoltarea locală, iar în cadrul structurilor asociative profesionale și sectoriale, la o foarte bună reprezentare a intereselor specifice domeniilor în care activează.

3. Comuna Moșnița Nouă – o Comună cu o administrație locală modernă, responsabilă și orientată către nevoile cetățenilor:

Comuna Moșnița Nouă va oferi cetățenilor săi, la orizontul anului 2027, servicii semnificativ îmbunătățite, cu un personal corespunzător calificat și responsabil și condiții de lucru îmbunătățite semnificativ. Dezvoltarea Comunei se va face într-o manieră de abordare strategică, pe baza unei planificări, cu ținte și priorități precise și concrete. Planificarea dezvoltării locale, așa ca pretutindeni în lumea civilizată, este un proces transparent, care va implica asumarea sa de întreaga comunitate.

Digitalizarea aparatului administrativ local este percepută ca o prioritate și ca bază de la care să se construiască un sistem administrativ modern și viabil, în următorul ciclu financiar 2021-2027. Primăria Comunei Moșnița Nouă mizează pe dezvoltarea serviciilor publice bazate pe tehnologie ca soluție la nevoile locale. Concret, Instituția Primăriei își dorește digitalizarea sistemului de funcționare intern și modul de comunicare cu cetățenii prin următoarele facilități:

- ❖ plata on-line a taxelor și impozitelor, precum și a amenzilor de circulație;
- ❖ posibilitatea depunerii unor cereri online și verificarea stadiului documentelor depuse (doar cu un număr de înregistrare);
- ❖ eliberarea documentelor online (primirea lor pe email sau prin poștă);
- ❖ adoptarea unui sistem de management transparent la nivel instituțional;
- ❖ funcționarii publici vor lucra într-un sistem integrat online, sigur și eficient, fără riscul de a pierde documente;

4. Comuna Moșnița Nouă – o Comună cu o comunitate activă și cu un nivel ridicat al calității vieții:

La nivelul anului 2027, în Comuna Moșnița Nouă, dezechilibrele teritoriale vor fi atenuate printr-o rețea eficientă de servicii sociale, educație și formare profesională, care răspunde nevoilor pieței în continuă dezvoltare, asigurându-se oportunități egale de participare pentru toată comunitatea, locuitorii vor beneficia de un stil de viață sănătos, atât ei cât și vizitatorii având acces la servicii medicale preventive de calitate și la o viață culturală bogată și captivantă, care promovează patrimoniul cultural existent, tradiția și creativitatea.

**PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ LA NIVELUL COMUNEI MOȘNIȚA NOUĂ
PENTRU PERIOADA 2021-2027
- PROIECTE PROPUSE -**

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Obiectiv general	Proiecte propuse	Valoare estimată a proiectului(lei)	Surse de finanțare	Perioada de implementare	Observații
1	Infrastructura tehnico – edilitară	Modernizarea rețelelor de infrastructură și infrastructură edilitară	Modernizarea străzilor în localitățile Urseni, Albina, Moșnița Nouă și Moșnița Veche, pe o lungime de aproximativ 12 km Modernizarea infrastructurii de acces agricol în comuna Moșnița Nouă, prin asfaltarea drumurilor agricole Extinderea rețelei de canalizare din comună, pe o lungime de aproximativ 60 de km	50,748,790	Programul Național Anghel Saligny//ALTE PROGRAME DE FINANȚARE	2021-2024	În Proiectare
				În curs de evaluare	AFIR	2021-2024	În Proiectare
				114,116,478	Programul Național Anghel Saligny//ALTE PROGRAME DE FINANȚARE	2021-2027	În Proiectare

2	Mediu	Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile	Reabilitare trotuare, construire rigole, accese auto și piste de biciclete pe raza Comunei Moșnița Nouă 80 km trotuare, 83 km piste de biciclete, accese auto 3590 , trotuare 41 km., rigole 47 km. Extindere rețele de apă – 50km Extindere iluminat public în comuna Moșnița Nouă Amenajare piste de biciclete pe raza comunei Moșnița Nouă Eficientizarea energetică a insituțiilor de învățământ Eficientizarea energetică a clădirilor publice Amplasare stații de reîncărcare pe raza comunei Moșnița Nouă Investiții în sisteme de energie verde	În curs de evaluare - În curs de evaluare În curs de evaluare 6,776,498 În curs de evaluare În curs de evaluare -	Programul Național Anghel Saligny/ ALTE PROGRAME DE FINANȚARE PNRR/ ALTE PROGRAME DE FINANȚARE AFM/ ALTE PROGRAME DE FINANȚARE PNRR/AFM AFM AFM/ ALTE PROGRAME DE FINANȚARE PNRR/AFM POR/PNRR	2021-2027 2021-2027 2021-2027 2021-2027 2021-2024 2021-2027 2021-2027 2021-2027	În Proiectare În Proiectare În Proiectare În Proiectare Proiect tehnic finalizat În Proiectare În Proiectare -
---	-------	--	--	--	--	--	---

3	Educație și cultură	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Construire clădire Școală/sală de sport	17,000,000	CNI	2021-2027	În Proiectare/listă sinteză
			Construire grădinițe pe raza comunei Moșnița Nouă	-	POR/PNRR	2021-2027	În Proiectare
		Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Construire Creșă pentru 11 grupe/110 copii în localitatea Urseni	22,262,921	CNI	2021-2027	Proiect tip/listă sinteză
			Construire Creșă pentru 11 grupe/110 copii în localitatea Moșnița Veche, comuna Moșnița Nouă	22,262,921	CNI	2021-2027	Proiect tip/listă sinteză
			Modernizarea infrastructurii culturale în vederea valorificării durabile a patrimoniului cultural	-	CNI	2021-2027	-
4	Economie	Diversificarea și modernizarea economiei și a serviciilor publice prin dezvoltarea capacităților de cercetare, inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	Stabilirea de facilitati fiscale si economice pentru atragerea de investitori	Buget Local	Consiliul Local	2021-2027	-
5	Sănătate și asistență socială	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Construire Dispensar Medical în localitatea Moșnița Nouă	3,000,000	CNI	2021-2027	În Proiectare/listă sinteză

					-			2021-2027	-
6	Servicii	Modernizarea, eficientizarea și digitalizarea serviciilor publice oferite cetățenilor	Derularea de programe in parteneriat cu medicii de familie si/sau alte institutii/autoritati in randul populatiei, pentru cresterea nivelului de educatie in vederea mentinerii sanatatii	-	Buget local	2021-2027	-		
			Dotarea cu echipamente si software pentru eficientizarea si modernizarea serviciilor publice oferite cetățenilor	-	PNRR	2021-2027	-		
			Proiect privind implementarea și certificarea sistemelor de management al calitatii si implementarea si certificarea sistemelor de management integrate Calitate-Mediu	-	Buget Local/Fonduri Nerambursabile	2021-2027	-		
7	Agricultură	Sprrijinirea activităților cu profil agricol	Crearea, dezvoltarea infrastructurilor asociate dezvoltării agriculturii	-	Fonduri nerambursabile /Buget național	2021-2027	-		
8	Situații de Urgență	Modernizarea și eficientizarea serviciilor publice în domeniul situațiilor de urgență	Modernizarea sistemului de deszapezire, prin achizitia de mijloace tehnice necesare pentru interventii, dotarea SVSU	-	Fonduri nerambursabile /Buget național	2021-2027	-		

10.CONTEXTUL STRATEGIC ANALIZAT

- Formularea documentului de planificare strategică pentru perioada 2021 - 2027 pentru Comuna Moșnița Nouă are loc într- un context European, național și local, caracterizat printr-o serie de documente de referință. Elaborarea și implementarea acestui document este intrinsec legată de politicile naționale și europene și de planurile și strategiile relevante formulate pentru regiunea de Vest.
- Contextul european al dezvoltării urbane este conturat de faptul că Statele Membre au aprobat cel mai mare pachet de stimulente din istoria spațiului comunitar, scopul fiind de reconstrucția Europei după criza provocată de pandemia Covid-19 instalată în anul 2020. Acesta are un buget total de peste 1824 miliarde Euro, dintre care 1074 miliarde pentru Cadrul Financiar Multianual (CFM), iar 759 de miliarde pentru NextGenerationEU – instrument temporar conceput pentru a stimula redresarea.
- În decembrie 2020, Comisia Europeană a emis Comunicarea COM(2020)789 privind Strategia pentru o mobilitate sustenabilă și inteligentă – înscrierea transporturilor europene pe calea viitorului, strategie care include o serie de indicatori pentru reducerea poluării cu termen 2030, 2035 și 2050.
- Pactul ecologic european (The European Green Deal) - Se reiterează angajamentul Comisiei Europene de a aborda provocările legate de climă și de mediu. Acesta prezintă o nouă strategie de creștere care are drept scop transformarea UE într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și în care creșterea economică să fie decuplată de utilizarea resurselor.
- Contextul european pentru dezvoltarea urbană este determinat de propunerea pentru Agenda Teritorială 2030, de Agenda Urbană pentru UE (Pactul de la Amsterdam, 2016), Inițiativa Urbană Europeană (2021-2027) și de Programul URBACT (2021-2027).
- Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE) (2021-2027)- are drept obiectiv general să dezvolte și să modernizeze rețelele transeuropene în domeniul transporturilor, al energiei și în domeniul digital și de a facilita cooperarea transfrontalieră în domeniul energiei din surse regenerabile, luând în considerare angajamentele de decarbonizare pe termen lung și punând accent pe sinergiile dintre sectoare.

- Programul Europa Digitală pentru perioada 2021-2027 - Programul are următoarele obiective generale: să sprijine transformarea digitală a economiei și a societății europene și să aducă beneficii cetățenilor și întreprinderilor europene.
- Program-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa (2021-2027) Obiectivul general al programului este ca investițiile Uniunii în cercetare și inovare să genereze un impact științific, economic și societal care să permită consolidarea bazelor științifice și tehnologice ale Uniunii și stimularea competitivității sale, inclusiv în industrie, îndeplinirea priorităților strategice ale Uniunii, precum și abordarea provocărilor globale, inclusiv obiectivele de dezvoltare durabilă.
- Programul UE pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială – EaSI (2014-2020) EaSI este un instrument menit să promoveze crearea unui număr cât mai mare de locuri de muncă de calitate și durabile, să garanteze o protecție socială adecvată și decentă, să lupte împotriva excluziunii sociale și sărăciei și să îmbunătățească condițiile de muncă.

Pentru următorul exercițiu financiar 2021-2027, sunt prevăzute următoarele programe operaționale, care se află în faza de negociere cu Comisia Europeană:

- **1. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)**
- **2. Programul Operațional Transport (POT)**
- **3. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)**
- **4. Programul Operațional Sănătate (POS)**
- **5. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)**
- **6. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)**
- **7. Programul Operațional de Tranziție Justă (POTJ)**
- **8. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune (8 POR)**
- **9. Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT).**
- Din suma alocată Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR) la nivelul U.E., România poate beneficia de aproximativ 29,2 miliarde de euro, compuse din 14,248 miliarde de euro sub formă de granturi și 14,935 miliarde de euro sub formă de împrumuturi. România are în pregătire Planul de Redresare și Reziliență (PNRR) – document prezentat public, prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență.
- Strategia se coordonează la nivel de obiective și politici sectoriale cu principalele documente de planificare

elaborate la nivel central și regional: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2035; Strategia Energetică a României 2016-2030, cu perspectiva anului 2050; Planul de mobilitate urbană durabilă 2016-2030;

- Au fost consultate o serie de documente cu caracter strategic sau statutar, precum: Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor (SNGD) - stabilește obiectivele României în domeniul gestionării deșeurilor; Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD) - reprezintă planul de implementare a strategiei și conține detalii referitoare la acțiunile ce trebuie întreprinse pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei, la modul de desfășurare a acestor acțiuni, inclusiv termene și responsabilități.
- La nivel local există o serie de documente strategice, care au fost consultate, respectiv: Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Timiș, Strategia de Dezvoltare a Județului Timiș 2021-2027, Master Planul pentru sistemul de management integrat al deșeurilor
- Strategia locală integrată de dezvoltare durabilă pentru perioada 2017 – 2023

PARTEA A V-A:

CONCLUZII

Strategia de Dezvoltare Economico - Socială a comunei Moșnița Nouă a fost concepută pentru a sprijini, prin mijloace și instrumente specifice administrației publice locale, atingerea obiectivelor generale de dezvoltare economico-socială ale comunei, în concordanță cu obiectivele și prioritățile generale de dezvoltare a României, precum și cu obiectivele UE în domeniul coeziunii economice și sociale.

Strategia de dezvoltare socio-economică pentru perioada 2021 – 2027 va folosi drept suport la dezvoltarea durabilă a localității, vizând creșterea calității vieții în comunitate. Prin realizarea strategiei de dezvoltare, autoritățile locale își asumă în totalitate rolul de coordonator al procesului de transformare al comunei, favorizând și fructificând oportunitățile de care aceasta beneficiază.

Astfel, strategia de dezvoltare a localității impune, prin realizarea ei o dezvoltare armonioasă, o competitivitate puternică, rezultatul fiind o zonă prosperă cu impact în toate domeniile de dezvoltare.

Documentul propune tuturor partenerilor interesați un limbaj comun de abordare și înțelegere a realităților, a obiectivelor strategice, a direcțiilor de dezvoltare, a programelor și proiectelor prioritare în vederea realizării cerințelor exprimate în mod oficial. În același timp, prin metodologia de întocmire și adoptare strategia de dezvoltare exprimă o politică transparentă de administrare publică în spirit european.

Realizarea strategiei de dezvoltare permite identificarea și validarea anumitor priorități viitoare de acțiune, acestea fiind alese în funcție de resursele existente cât și de hotărârile și deciziile ce se iau ca numitor comun cu locuitorii. În strategie se pot regăsi direcții de dezvoltare care au orizonturi diferite de realizare, unele imediate, altele în viitorul apropiat sau în viitorul îndepărtat.

Implementarea strategiei se va realiza prin scrierea de proiecte și realizarea acestor direcții de dezvoltare. Proiectele enunțate pot suferi modificări sau chiar pot fi completate cu altele ori chiar anulate dacă mediul dinamic al realității viitoare va genera alte împrejurări și perspective, însă reprezintă un punct de reper ce permite o permanentă evaluare a depărtării sau apropiării de anumite deziderate. Realizarea obiectivelor propuse este în strânsă corelație cu sursele de finanțare nerambursabilă care pot fi atrase întrucât bugetul local nu dispune de capacitatea de a susține realizarea acestora, dar poate manageria astfel de documente strategice pentru a beneficia de oportunitățile financiare oferite de Uniunea Europeană.

Strategia de dezvoltare elaborată este realizabilă în condițiile precizate și se va adapta cerințelor și necesităților ori de câte ori va fi nevoie, astfel încât aceasta să fie realistă și aplicabilă.

În acest sens, periodic, strategia de dezvoltare trebuie revizuită, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția la nivel național, starea economico-socială la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea sa. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică și socială se multiplică.

Pentru buna implementare a strategiei de dezvoltare este necesară o implicare a tuturor factorilor reprezentativi ai comunei, dar și o foarte bună colaborare între cetățeni și administrația locală. Astfel, strategia de dezvoltare este văzută ca și document al întregii localități și este realizabilă cu implicarea tuturor membrilor comunității.

INSPECTOR ASISTENT

ANINA ROZA

